

1715.

- 21^{a, b, c} Thomaeus, Christianus: De jure adimplementum
litterarum cambialium horris causa. 3 Exempl.
- 22^{a, b, c} Thomaeus, Christianus: De obligatione ex promissione
rei incertae 3. Exempl.
- 23^{a, b, c} Thomaeus, Christianus: De revocatione tacita mandati
judicialis 3 Exempl. 1715, 1724 & 1738
- 24^{a, b, c} Thomaeus, Christianus: Praecipua juris patronatus
ecclesiarum protestantium vulgari capite. 3 Exempl.
1715 & 1737
- 25^{a, b} Thomaeus, Christianus: De remissione tacita
pignoris per consensum, sive expressam, sive tacitam
creditoris in novam appropiationem. 2 Exempl. 1715 &
1738.
- 26^{a, b} Thomaeus, Christianus: De actione injuriarum. 2 Exempl.
1715 & 1735.
- 26^c Thomaeus, Christianus: Von der Beschimpfungs-Klage.
In Festscheiters ... Von C. T. 1741.

27^{a. b.} Thomaeus, Christianus : De legum juris Sabinianis
sit frequentis an exiguus usus practicus in foreis
Germaniae. 2 Exempl. 1715: 1724

28^{a. b. c.} Thomaeus, Christianus : De praesumptione allodii.
Citatis 3 Exempl. 1715, 1725: 1749

P. 22 num. 50. P. 2. 58

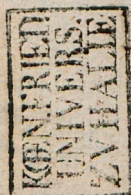
21

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIAE DOMVS PRVSSICAE
PRINCIPE SERENISSIMO, RELIQUA,
DISSERTATIONEM IVRIDICAM INAVGVRALEM
DE

**IVRE ADIMPLEMENTI
LITERARVM CAMBIALIVM
HONORIS CAVSSA,**

P. 227.

Vom
**Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Briefe per honore,
IN ILLVSTRI FRIDERICIANA,**

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO, ICTO,
S. REG. MAI. PRVSS. CONSILIARIO INTIMO, ACADEMIÆ
DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI

D. XXIII. APRIL. MDCCXXV.

HORIS MATVTNIS ET POMERIDIANIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

IOANNES CHRISTOPHORVS FRANCK
ARGENTORAT.

HALAE MAGDEBVRGICAE.

Typis **CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI,** Acad. Typ.

28

AD TOREM MAGNIFICENTISSIMUM
DOMINO CAROLO

REGIAE URBISSIMO PRÆSIDENTI
PRINCIPIS ERNBERSII BELGICÆ
DISSERTATIONEM PERIODICAM INNOVATIONEM

DE
IVRE ADIMPLEMENTI
LITTERARVM CAMBIALIUM
HONORIS CAUSSA

Sum
Actum per Acceptationem und Empfangung
des Herrsch. Rathes
in der Stadt Friedberg

DIRIGENTE
DN. CHRISTIANO THOMASIO LOTO
ST. REG. MAJ. PRÆS. CONSILIARIO INT. SAC. CAES. PAL.
DIRECTORE AC PROFESSORE THEOLOG. FACULTATIS
IVR. DICAE ORDINARIO ET R. DICANO

PRO LICENTIA

TRIVALEM DOCTORALIA LITÆ CONFERENDI
D. XXIII. APRIL. MD. CCXXV.
HORIS MATUTINIS ET POMERIDIANIS

PUBLICO EXAMINUM EXAMINI SVMMITTE
JOHANNES CHRISTOPHORUS FRANK
AUGUSTUS

IN LITÆ. MAG. ERNBERSII
TYPIS CHRISTOPH. ANDREÆ KÄLLER. A. MD. CCXXV.

PRAEFATIO.

Vra cambialia nemo exactius tradere potest, quam qui & rei nummulariae & iuris peritissimus est. Nec tamen omni suffragio priuandi videntur, qui medioerem vtriusque notitiam consecuti sunt. Eam ut ipse mihi compararem, non carui occasione. Postquam enim operam aliquamdiu Iurisprudentiae dederam;

Occasio dis-
sertationis.

2 2

Mer-

82

PRAEFATIO.

Mercurii castra per plures annos se-
cutus fui. Iamque dudum consti-
tueram, commercio vacare, quoad vi-
uerem. Sed mirabili fato incidi in
machinationes insolitissimas, de qui-
bus hic non est dicendi locus. Ex
his mihi omnino credidi eluctandum.
Ast viam illas eludendi nullam, nisi de-
serta mercatura, inueni. Itaque
denuo me in Themidos olim dereli-
ctae gremium recipere minus malum
iudicavi. Nunc publicum studio-
rum specimen mos Academicus po-
stulat. In hoc edendo caput ali-
quod iuris cambialis tentandum pu-
taui. Huic fini IVS ADIMPLE-
MENTI LITERARVM CAMBIA-
LIVM HONORIS CAVSSA desti-
naui. Id enim peculiari opera, qua
hac

Thema.

PRAEFATIO.

hac usque destituebatur, dignissimum
visum fuit. In illo excutiendo eum
mihi ordinem praescrpsi. Primum
negotii naturam in consilium adhibui:
deinde leges cambiales: denique Col-
lybistarum consuetudines. Com-
munia iura tantisper seposui, donec il-
las aut non sufficere deprehendissem,
aut, quod in quaestionem venerat,
secundum eas definiuissem. Tum
vero illorum gratia, qui sine generali
lege loquenti tantum non vbiuis eru-
bescendum putant, ad sententiam
meam muniendam Romanae quoque
Iurisprudentiae praecepta conquisiui,
Qua in re maiorem me, quam neces-
se erat, operam collocasse ambabus
manibus largior. Neque adeo li-
tem mouebo cuiquam non nisi exi-

Ratio illud
tractandi.

§. I.

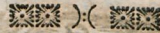
I quis pleraque & potissima, qui-
bus cambiorum iura traduntur, ^{Ambages}
Systemata vel fugituo oculo per- ^{cambialium}
lustrat; non poterit non illorum ^{Systematum.}
de iis probare sententiam, qui pau-
ca admodum, quae ad rem faciant,
quanquam diffusis commentariis,
proponi conqueruntur (a). Qui ^{& disputati-}
^{onum.}

peculiares de singularibus iuris cambialis argumentis
dissertationes conscribunt, non solent equidem desertis
refferis collybisticis in alia Jurisprudenciae capita nimi-
m euagari. Vt plurimum tamen sagacioribus (b) vix
magis, ac illi, a digressionibus frequentissimis abhor- ^{ab aliquibus}
rere videbuntur (c). Malunt tamen alii & possunt in- ^{vitatae.}

A tra

(a) Si detrabas a scriptoribus, qui in volumine hanc materiam ex- ^{Digressiones}
plicauerunt, ad alienam materiam pertinentia, paucae remanent ^{cambialium}
haec materia impletae: inquit, Dn. Christoph. Andreas Remerus de ^{voluminum,}
Vero Obligationum Valore Sect. 2. cap. 13. d. obligat. ex contract. cambii & disputatio-
§. 7. (b) Qui diueticulorum abundantiam non tam ex circui-
tionum multitudine infinitis ingentium voluminum excursionibus vnde aesti-
minime comparanda, quam pro modo exiguae commentationis mandae?
aestimant. (c) Quippe in mores fere abiit inter disputationum
cambialium, de quibus loquor, auctores, generalem de Cambiis ^{visitatissimae,}
tractationem ipso themate speciali vix brevior, aliquando et-
iam prolixior, vel praemittere vel immiscere, Vt si exem-

Evitanda tra limitēs consistere (d). Ego, quanquam methodi etiam diffusae libertatem nemini invideo, potius tamen imitandos censeo, qui se intra cancellos continent. Maxime cum vix suppetat digrediendi spatium, nisi deserto, quod emetiri oportebat, tinere (e). Optimum ergo fuerit breuitati studere, quoad licet absque obscuritate, quam huic studio variae causae, & in primis peculiare quasi, quo post campsores illius Doctores vtuntur, idioma (f) facile offundunt. Vnde ne vocabulorum quidem studio subitaria opera licebit desungi (g).

Fau-

Latis Io. Phoen-
sen.

Desiderata
juris camb.

Peculiaris
**campso-
rum**

Cura verbo-
rum.

pla adducere necesse foret, absque negotio nominare possem factis speciales inscriptiones dissertationum cambialium, quas ordine paucissimis mutato generale de cambiis rubrum facile scio-
tuituras. (d) Exemplo sit peritissimus artis campsoariae *Iuan. Phoen-*
senius, quem, dum libello Belgico elegantissimo: *Wissel. Styl tot Amsterdam*, vniuersum cambiorum ius describit, nunquam deprehendi extra oleas vagatum. Parem in peculiaribus dissertationibus elaborandis concinnitatem aliqui secuti sunt. (e) Plurima enim adhuc in cambiorum doctrina desiderantur, quae peculiarem in singulis capitibus laborem requirant, eumque ampliore, quam vt longius excurrere vel expediat vel liceat. (f) Notissimis enim vocabulis ignotum aliquando sensum tribuunt: vt, cum *deposum* nominant, quando *mutuum* intelligunt. Voces peregrinas ac barbaras, ut vulgo notissimum est, mire affectant. Diversissima saepe eodem nomine appellant. Sic *prouisio* & redhostimentum laboris a campso-
re impensi denotat, & pecunias ad cambiorum solutionem acceptanti subministrandas. *Excell. Dn. Lu Louici Einleitung zum Wechsel-Proces. Cap. 6 §. 16.* Imo si diuersos conferas, plane opposita eodem termino designant. Ita *Campso-
ris* nomen ab aliis trassanti, ab aliis remittenti tribui nuper in me annotauit *Consult. Dn. Gottfr. Barth. Hodeget. Forens. Civil. & Crimin. cap. 4. §. 19. not. a. pag. 749.* De cambio proprio add §. seq. 3. not. f. (g) Potius clara explicatione ac prudenti selectu erit opus. Interdum etiam licebit, imo conducet plane ac pene oportebit *ὀνομαστικῶς*.

ago, originem (f), obitacula (g) & progressum (h) cum literis, circa quas occupatur (i) necessitate, quam supponit (k), ac personis, quas tangit (l), addam. Postea in adminicula (m), tempusque, quo suscipi debet (n), & modum (o) ac solemnia (p) inquiram. Tandem effectus inde oriundos ostendam (q), & vindictis pro usu argumenti coronidis loco subiectis concludam (r).

Litterae
cambiales
contradi-
ctoriae
cambiaris,
& campori-
is

Quae?

§. III. *Litterae cambiales*, de quarum adimplemen-
to quaero, non idem apud omnes significant. Multi
per eas intelligunt cautiones nomine pecuniae alio lo-
co acceptae alio restituendae interuenientes (a). Sunt
qui illas tantum cambiales dicant, quae & transitivam
pecuniam concernunt, & paratissimam secundum iu-
ra cambialia executionem habent (b). Verum latius
patet literarum cambialis vox, & adurissima ex-
actionis effectu sensu proprio & specifico tribuitur qui-
busvis breuibus instrumentis ob quodcumque debitum
rigori cambiali ex conventionem partium plene obno-
xius (c). Atque istum sensum sequor auctoritate vsus (d)
& plurimarum legum cambialium (e). Hae cognos-
centur

(f) §. 7. 8. (g) §. 9. (h) §. 10. (i) §. 11. (k) §. 12. (l)
§. 16. (m) §. 17. (n) §. 18. (o) §. 19. (p) §. 20-22. (q)

Litterae cambiales §. 23-27. (r) §. 28. (a) *Raphael de Turri Tract. d. Camb. Disp. 2. Quaest. 1. num. 5.* Easque praestaret fortea cambiario, qui per eas perficitur, contractu *cambiaris* appellare. (b) *Vid. Phoonsen Cap. 39. post §. 19. not. Add. Ordin. Camb. Pruss. art. 24.* Atque istas distinctius a camporiis, quibus illae pene propriae sunt, *camporias* dicere posses. (c) *Aug. Bened. Carpzou Disp. d. Camb. thes. 58. Magnif. Dn. Lüder Mencken ad Process. Disp. 1. §. 58. H. Theor. & Prax. Pand. lib. 19. Tit. 6. §. 9.*

(d) *Quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi.*

(e) *vid. Divi Reg. Christiani V. Jus Danic. lib. 5. cap. 14. art. 8. & 10. Eiusd. Jus Norveg. lib. 5. cap. 13. art. 16. & 17. Ord. Camb. August. art. 17. Add. Ord. Cambial. Lips. §. 4. Brunsvic. art. 17. Dantisc. art. 5.*

duplex, *solutum*, siue solutio (g). Vtramq; coniunctam non male adimplementum *duplex* appellaueris, singulas *simplex*. Quodsi de sensu harum vocum indefinite positarum quaeratur, merito illae tam ad acceptationem literarum cambialium, quam ad earundem solutionem applicantur (h), veluti cum tertio commendatum fuit cambium in euentum deficientis perfectioris (i). Aliud tamen obtinet, quoties regulae interpretationis restrictivae vocem generalem de omni adimplemento capere non sinunt. Tum enim, pro re nata, aut inchoatum tantum (k), aut non nisi absolutum (l) intelligendum. Ego quoties aut de sola acceptatione aut sola solutione, aut non nisi de duplici adimplemento dicendum erit, operam dabo vocabulis minime ambiguis. Quoties eadem omnium ratio erit, ne idem & de acceptatione dicere & de solutione repetere necesse sit, vna de adimplemento cambiorum assertionem defungar. Caeterum a scopo alienum puto de acceptatione & soluti-

oue

(g) quam *Ordin. Camb. Lips.* §. 20. pariter vocat *endliche Nichtigkeit*. (h) quia generaliter posita generaliter intelligenda, *l. 1. §. 1. ff. de Legat. praestand. And. Ga l. 1. 2. obs. 33. n. 1.* & semper specialia generalibus insunt. *l. 147. ff. d. Reg. ur.* (i) in *MangelNichtigkeit*, quam conditionem siue acceptatione siue solutione deficiente exiltere docet *Compfor peritissimus nec indoctus Dn. Andreas Leser pag. 14. der Schriftlichen Beantwort. einiger vom Wechsel und Wechsel-Briefen herrührenden Zweifel und Fragen.* (k) vt in *Capitul. nundinar. Bulsanens. art. 6. Ord. Camb. August. art. 9. Add. Dn. Jac. Hoepneri Disputatio, Praeside illustri Strykio habita, eiusdemque volumini dissertationum Hallensium, n. 8. inserta, de Cambial. liter. Accept. cap. 3. §. 21. n. 85.* (l) De quo sentiunt *Capit. Cambii realis citat. Bonon §. 7. Et se aueruisse ap. Sigismund. Scacc. d. Commere. & Camb. p. 506. a in fin. Ord. Camb. Lips. §. 24. verb. mit dem Seontro Nichtigkeit zu machen.*

adimpl. abs
solutum,
interpretatio
generalium,
Mangel
Nichtigkeit

one literarum cambialium addere generaliora, quae hic merito seponuntur aut supponuntur (m).

§. V. Vtraque & acceptatio & solutio literarum cambialium, quoties & ab eo, cui schedula directa est, & voluntate scribentis per omnia seruata peragitur, campforum stylo fieri dicitur *libere* (a), nostratibus sponte (b) Quamquam ea vox alium quoque sensum admittit. Aliquando enim adimplementum *liberum* id dicitur, quod spontaneo motu, nullo iure cogente, suscipitur, cetera alia, ac trassans mandauerat, ratione (c). Alibi *libere* impleri dicuntur cambia, quoties nummi ad solutionem necessarii inde petuntur, unde iussit trassans, licet alius ea exequatur, quam is cui directa sunt (d). Quodsi non adimpleantur literae cambiales ab eo, cui diriguntur, aut is aliam inde, ac trassans per literas auisorias primum obtulit, obligationem sibi acquirere cupiat, licet aut ipsi aut cuius alii, omisso primo

Adimplementum

liberum, striete late.

Adimpl. honoris causa.

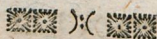
(m) Sufficit breuem utriusque descriptionem adiecisse. Per Definitionem illam intelligo promissionem, summam literis cambialibus iam scriptis contentam in loco solutionis ex iisdem soluendi. Haec est praestatio summae literis cambialibus contentae animo tollendae obligationis earundem exactori facta. Plura inueniuntur ap. *Dn. Christoph. Dondorff. disp. termin. perent. solut. & protest. cambior. §. 7. 12.* Acceptationis vero prolixiorum, sed angustiorum definitionem tradit *Dn. Hoepner. d. Disp. Cap. 1. §. 3.*

acceptationis & solution. liter. camb.

(a) *Ad Ordini Fregole delle fiere di Bolgiano art. 5. Zeitungs. Lexicon Part. 2. voc. Wechsel-Zahlung.* (b) *Freywillig. Ordin. Camb. Noriberg. art. 1. Zeitungs. Lexicon dict. loc.* (c) *Ordin. Camb. Lipsart. 27. verb. Sopra protesto freywillig. Add. Jus Camb. Succ. art. 7.* (d) *Vid. Statutum Senatus Gemue f. ann. 1633. adiectum Ordin. Camb. Vesunt. art. 25. II. Negotiante di Gio. Domenic. Peri Part. 4 cap. 15. p. m. w. Add. Rapb. de Turri. d. Camb. Disp. 2. quest. 13. n. 88.*

Freywillig.

ino mandato, ad reuerentiam alicui eorum, qui ex literis tenentur, testandam iisdem satisfacere, eaque ratione, ne inanes ad auctorem reuertantur, impedire, ac illum sibi ad expensa restituenda obstringere.

Eius definitio.

Atque id ipsum tanto consensu cambialium legum, Doctorum, artificum, vt vix locus amplius sit acquiuocationi (e) dicitur *adimplementum literarum cambialium honoris causa*, de quo ago. Proinde per illud intelligo *acceptationem & solutionem subsidiariam literarum cambialium ab eo, cui directae sunt, non simpliciter adimpletarum, ad honorem euidam earum debitori testandum praestitans.*

Synonyma

§. VI. Eadem res aliis quandoque vocabulis exprimitur. Sunt enim, quibus ad indicandum adimplementum literarum cambialium honoris causa sufficere videatur, si eas *honorari* asserant (a). Procul dubio, quia *κατ' ἐξουχην* honorare dicendus est, qui cambio aduersa fortuna presso, cessante libera executione, subsidiariam tempore necessitatis praestat (a). Plerique id adimplementum supra protestum (c) appellant, quod proprie a trassato tantum suscipi, a tercio vero solum pro

honorare,

adimplem. supra protestum,

Significatus abusuus ad implementi honorarii,

(e) Nisi *cambia honoris causa* adimpleri dicas, quoties, qui nec aliunde trassanti debet, nec nummos cambii nomine soluendos ab eo accepit, iisdem satisfacit fidem eius securus. Quo sensu adimplementum *honoris causa* de ipso etiam trassato scribentis mandatum auisoriis literis comprehensum per omnia libere exequuto praedicare videtur *Dn. Paul. Jacob Marperger Sect. 3. der nothwendigen und nützlichen Fragen über die Kauffmannschaft p. 218. in fine.* Sed conkans vsus refragatur. (a) *Ordin. Camb. Lips. §. 17. & Dan. art. 13. Dn. Leser Schriftliche Beantw. S. p. 13. Sperander Sorgfältig. Negotiant und Wechsel passim. Vid. Index voc. Honoriren.* (b) *arg. §. 2. I. d. INHETC (c) Pboonsen. cap. 12 & 18. Dn. Marperger Beschreib. der Messen und Jahrmärkte cap. 10. pag. 44.*

pro honore literarum solui alii (d) scribunt. Vtroque cum prote-
 casu literis cambii cum protestatione secundum alios (e) statione,
 satisfit. Alii (f) acceptationis & solutionis supra prote-^{supr. prot.}
^{hon. litera-}
 rum honore literarum vna ferie mentionem faciunt. A-
 lii (g) ob protestationem accedentem adimplementum
 nostrum ^{rum,} qualificatum vel cum modo vocant. Alii (h) il-
 lud ^{qualifica-} non inuitatum nominant, cum scientiam & manda-
 tum eius, cuius negotium ita geritur, non requirat. In-^{mo, non inuita-}
 terim obscuritate aliqua laborant eiusmodi appellatio-^{tum.}
 nes, quas aut non omni adimplemento honoris causa
 suscepto, aut non soli, aut nec omni nec soli compe-
 tere patet. Caeterum diuisionibus occupari nolo, cum Diuisiones
 illae negotii pertractationem supponant, (i) quam si praec-
 struas, facile plures comminisci, sed aeque facile iisdem
 carere licebit. (k)

§. VII. Originem huius adimplementi partim ab Origo 1)
 vilitate & necessitate, partim a communi mandati & quoad
 negotiorum gestorum natura censeo repetendam. Quip-^{causam}
 pe cum literarum cambialium commercium magis in-^{impulli-}
 ualesceret, non potuerunt non eadem ex variis causis ^{uam a ne-}

B

(a), ali-
 cesitate &
 uilitate,

- (d) Sigism. Scaccia d. commerc. & Camb. §. 2. Gloss. 5. n. 357, 358.
 (e) Ioh. Iacob. Vffenbach. d. protestat. in Camb. cap. III. n. 2. & 26.
 (f) Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. in fin. Scacc. dist. loc. num. 356.
 (g) Aug. Bened. Carpzou. Disp. d. camb. th. 49. (h) Du. Remer. d. Ver.
 Obligat. valor. Sect. 2. cap. 13. §. 10. (i) Si illas exceperis, quae Diuisiones
 omni adimplemento, etiam simplici, communes sunt. Has o-^{adimplemen-}
 minino necessarias confiteor, sed satis iam explanavi §. 4. in primis ^{to lit. camb.}
 lit. G. ut actum agerem, si crambem iam coctam denuo appone-^{honoris caus-}
 rem. (k) Nam omnis diuisionibus ipsa tractatio ostendit discrimi-^{sa cum libe-}
 men inter adimplementum honorarium principali, & aliis, iis-^{ro commu-}
 que vel transantibus vel indossantibus &c. praestitum vid. §. 13. in-^{propriae.}
 uitatum & non inuitatum §. 13. 17. a transato exactore & tertio exhi-
 bitum §. 14. expressum & tacitum §. 16. &c.

(a) aliquando desitui libero adimplemento. Quod periculum ut euitarent, qui cautius mercabantur, optimam occasionem pecunias cambio sumendi negligere saepe cogebantur (b). Nec tamen eo secius etiam circumspectissimorum collybistarum tesseras eas labe inficiebat, ut, quamuis rarius, aliquando tamen cum protestatione inanes reuerti cogebantur (c). Tum vero damnum saepe grauissimum sentiebat schedulae cambialis exactor & remittens. (d) Commode insigni erant campsores loci destinatae solutionis [e]: imo ipsa res publica [f]. Maximam vero iacturam patiebatur transfans,

exactoris,
remittentis,
campso-
rum.
Respublicae
transfantis.

Periculum
cambio-
rum alte-
rius com-
puto alii di-
rectorum.
Defectus
adimple-
menti in-
speratus,
grauat exa-
ctorem &
remitt.
campso-
rem, Inter-
esse publi-
cum in ad-
implemen-
to cambio-
rum.

(a) Quas vid. §. seq. 12. (b) Quoties nempe mandatu aliorum, etiam eorum, quibus fidem habebant maximam, cambium dirigendum erat aliis, etiam iis, quos sibi norant in omnem euentum lubentissime credituros. Sufficiebat enim, quod, an iidem mandantis fidem secuturi essent, incerti haererent. (c) Cum facile multa inter contractum cambii in loco in itae conuentionis celebratum, eiusdemque executionem in loco solutionis absoluendam acciderent, (d) Qui suis necessitatibus destinauerant nummos ex iis redigendos, illisque haud obtentis alios in promptu non habebant. (e) Nam quo maior cambiorum solutorum frequentia, eo maiora campsores ordini emolumenta obueniebant. Contra defectus solutionis magno eorum malo mensis euentendis occasionem praebebat. (f) Vnde memini, *Ampliss. Senatium Lipsiensem*, cum iussu Regio d. 10. Mai. 1703. terminum solutionum nundinalium per octiduum edicto proposito prorogaret, quo suspensum cambiorum Oppenheimeriano. modo adimplementum perfici posset, ad interesse publicum in eodem insigniter versatum publice prouocauisse. Add. *Anleitung zum gründlichen Verstand des Wechsel-Rechts edente Io. Jac. Heyligero cap. 8. p. 77.* Accedunt gabellae interceptae, quas alicubi ex cambiis Respublica lucrabatur. Ita regulis gabellarum *Genuesium num. 2.* cautum est, ut pars millesima, quae ipsis *undecena* vocatur, ex cambiis gabellae nomine praestetur, referen-

fans, atque is, quo iubente cambium ipse contraxerat (g). Quo ipso aliqui a cambiis celebrandis penitus deterrebantur. Aliqui pecunias quidem cambio sumebant ac dabant ipsi, & per procuratores suos alibi cambia iniri curabant, sed tamen utilitate & necessitate exigente operam dabant, ut, si praeter spem literas collybisticas executione destitui contingeret, molestias, quas dixi, omnes opportune depellerent. Idem consilium alii eo, quo adimplementum sperabatur, loco ex rationibus postea indicandis (h) iuuare studebant. Nec deerant rationes, quae ad causam eorum tuendam aequum iudicem redderent procliuiorem. (i)

§. VIII. Medium optimum erat mandatum eius, 2) quoad qui, ut I terae executionem sortirentur, efficere tenebatur. Ut nempe is campsores quendam eius feriac vel plateae, quo cambium tendebat, rogaret, velir ille

B 2 in

te Sig. Scaccia d. Comm. & Camb. §. 3. Gl. 4. n. 4. Raph. de Turri d. Camb. Proleg. ad Disp. 2. n. 58. p. m. iii. (g) Grauißimas enim recambii impensas restituere, imo plura aliquando resarcire tenebatur, si pluris sua interfuisse creditor probasset. Idemque o-
 nus etiam remittentem quandoque premebat. (h) §. seq. 28. lit. G-L. (i) Nempe ipsa utilitas commerciorum, quorum maximus fauor est. *Mou, de leuam. inop. debit. c. 1. num. 85. Id. d. Arrest. c. 4 n. 5.* Nec non fines controuersiarum plurimarum. Siquidem
 cambiis honore primi debitoris adimpletis, sola inter hunc & honorantem actione superflite, quasi amputatur hydrae cuiusdam collum, quo vno plura litium capita cohaerebant. Alias enim cambio cum protestatione reuerfo, singulis, per quos illud ambulauerat, aduersus suum auctorem regressus patuisset. At pertinet ad religionem iudicis, curare, ut litigia diminuantur potius rescantur, quam protrahantur, & cumulentur. *arg. l. 2. pr. ff. d. aqu. & pluui. arc. l. f. ff. pro suo l. 13. C. d. iud. l. 2. C. d. re iudic. Frid. Pruekmann. conf. 38. n. 92.*

trassantem,

remittentem,

Utilitas adimplementā honorarii ad lites recidendas.

in euentum deficientis adimplementi simplicis vicarium praestare. Atque illas preces nominatim fundi intererat. Neque enim ipsi can bio iam insunt, quod aliqui falso sibi persuadent. Scilicet sunt, qui literis cambialibus & auisoriis duplex mandatum, alterum de solvendo, alterum de imputando in huius vel illius rationes contineri putant. (a) Vnde postremo licet recusato, prius tamen recte impleri concludunt, (b) & ne protestationi quidem contrariae locum relinquunt. (c) Sed ea sententia nec prodesset cuiquam praeter trassantem (d), & ab aliis (e) dudum merito deserta fuit, (f) Pariter

quo caret
trassatus,

exactor,

An duo manda- (a) *Rot Genuens. Dec. 19. n. 4. Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 2 54. Matth. Boed. Diss. de Camb. thes. 7. lit. Q.* (b) *arg. l. 32. §. 1. ff. d. recept. l. 28 §. 12. ff. d. liberat. legat.* Maxime cum sufficiat, ut, qui mandatum stricte exequi non potest, faciat quae eidem vicina sunt. *arg. l. f. §. 1. ff. Mandat.* (c) Eam enim posteriori mandato opponi asserunt, non priori. Imo aduersus hoc ne quidem valere contendunt, vi potest factio contrariam: quam irritam esse communiter *arg. l. 60. §. 6. ff. loc. 21. pr. ff. de acquir. vel omitt. hered. c. 9. X. de Constit. c. 54. X. de appell. c. 20. X. de Off. Iud. deleg. probant, & e manifestis sanae rationis principiis solidissime demonstrat*

Negatur in- (d) *Illust. Dn. Praef. Disp. de Protestat. facto contrar. th. 23. 44.* (d) De tuitu principis, quorum causa alii trassant, res per se patet. Nec de cedentibus quisquam aliud asseruerit. Neque enim vllius, quod sciam, assensum obtinuit error *B. Tissi*, indossamenta, etiam intuitu trassati, novorum cambiorum instar esse docentis, *hur. Priu. Lib. 10. cap. 5. §. 50.* (e) *Sigism. Scacci §. 2. Gloss. 5. num. 369. 375. Ierem. Reusner thes. 24. Disp. de Cambiis, quae sautato thesium numero Henr. Rennemannii Iurisprud. Rom. Germ. Membr. 3. Disp. 28. inserra est. Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16.* (f) Forma enim mandati indiuidua est. *Excell. Dn. Hoffmann. d. Iur. Rev. Indiud. cap. 4. Sect. 6. Aph. 1. n. 2. p. 446. Add. Sect. 2. aph. 15. n. 62. vbi contraventione in vna tantum parte mandati toti mandato contraveniri ex Cylm. docet.* Adeoque fines eius diligenter custodiri debeat

& trassantis
um.

Rationes de-
cidendi.

ter illum etiam, cui remissa dirigitur, eo ipso mandatum solvendi habere aliqui (g) arguantur, quod mandata exigendi & solvendi correlatiua sint, nec alterum absque altero stare possit. (h) Quo ipso diuersissima miscentur. (i) *alius quibialium* ad executionem earum subsidiarum mandato (k) instructi creduntur: quamuis nec ab eo excogitando aliqui alieni videantur. (l) Mandatum ergo, quoties eo opus creditur, expressum requiritur. Idque sensim ab iis, qui literis suis cambialibus aliquid sinistri meruebant, in omnem euentum dari coepisse probabile est. Quod si eodem careret quisquam, cui animus erat, collegis amici non adimpletis auxilio esse, is aliquando absentis & ignorantis negotia, iure permittente (m)

B 3 gerere

l. 5. ff. mandat. c. 16. §. 2. c. 27. d. Prachend. Quod posset hoc casu, si vellet, honorans. Vnde, quoties illud integrum implere non vult, ab eo prorsus abstinere debet. *l. 46. ff. Mandat. Add. c. 22. X. de Rescript.* Idque facere putandus est, quisquis non mandatarii animo, sed studij solum causa defert officium. *l. 10. §. 7. ff. Mandat. j. l. 6. §. 1. ff. eod.* (g) *Raph. de Turri d. Quaest. 1358-65. Quaest. 15. n. 13-17. Vffenbach. de Protest. cap. 5. n. 7. 9. Dn. Hoepner. de Camb. Lit. Acc. c. 4. n. 75.* (h) docente *Paul. Castrenf. in l. 12. ff. de solut. quem sequitur Rot. Gen. Dec. 93 n. 9.* (i) Qui enim iubet Mandatum Sempronium, ut centum a Titio exigat, duplex equidem mandatum dat, sed alterum Titio, ut soluat, alterum Sempronio, exigendi datur diuersis, ut exigat, prout ex *Castrenf.* ipse tradit *Raph. d. Disp. 2. Qu. 5. n. 9. §. 26.* non eidem vtrumque (k) quod ad personam certam certae personae dirigi debet, *Turri d. Disp. 2. Quaest. 13. n. 18* Alias qui illud exequitur, nae dirigens negotiorum gestorum actionem habet *arg. l. 31. proff. d. negot. gest. diuis.* iunct. *l. 1. §. 3. ff. quod iuss. l. 3. C. mand. add. lit. praec. k.* sed pinguiorem ad exemplum infistoriae *d. l. 31. pr. l. 10. §. 5. ff. mand.* (l) Vid. *§. seq. Negot gestor 25. lit. k.* (m) Negotiorum gestioni hic locum esse magna honoris causa recte adimplet, sententia docetur. *fac. l. 4. l. 46. ff. de Negot. gest.* Sufficiat ex multis

gerere maluit, quam serius expectato consensu, quem recte praesumerebat, cunctando deferere. Haec prima videntur adimplementi literis cambialibus honoris causa praestiti incunabula.

§. VIII. Non poterat tamen illud non magnis primum difficultatibus premi. Nam collybi debitorem metus arcana prodendi (a), amicos incassum defatigandi (b), impensarum (c), frustrationis (d), recusationis (e) &c. ab eventuali mandatarii constitutione deterrebat. Aliis, licet iis, quorum intererat, etiam non mandantibus consultum cuperent; tamen ignorantia obstabat, quo minus, quae tractari nesciebant (f), negotia suscipere possent. Ne vero notis etiam vellent immisceri, incerta dominorum utilitas (g), & periculum ex horum

damno allegasse *Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. Rot. Gen. Dec. 6. n. 7. Dec. 19. Dec. 23. n. 17. Dec. 32. n. 1-3. Dec. 41. n. 3. Jac. Menoch. Conf. 296. n. 24. Lauterbach. d. iur. in Civ. mercat. v. sit. 1b. 178. Add. §. seq. 25. not. L.*

Incommoda
1) mandantis
ex mandato
subsidiario:
revelatio ar-
canorum,
defatigatio
amicorum
gratuita,
impensae,
metus frus-
trationis
& recusatio-
nis.
2) negotio-
rum gestoris
3) eiusdem &
mandatarii:
Periculum,
ne honorari-
um adimple-

(a) Nam mandatario exigua, quam aut in mandante suo, aut in transato collocabat, fiducia & arcana cambiorum cum aliis celebratorum patefacienda erant, cum adhuc dubia esset operae ab ipso petitaee necessitas. (b) Cum enim plerumque liberum adimplementum sequatur; plurimis inanibus epistolis lassandi erant, qui rarissimum inde emolumentum sensuri videbantur. (c) in mercedes nunciatorum impendendarum. (d) Cum nesciret saepe mandatarius, quis cambium exigeret; & exactor, utrum illud cuiquam & cui nominatim esset commendatum. (e) Neque enim negotium multis committere expediebat, nec satis certum erat, mandatum susceptum iri ab vno. Hoc vero post preces interpositas pariter recusante, plerumque graviorum ignorantiam protestatio allatura erat. (f) Raro enim scire poterant, amicorum tractas adesse & periclitari. (g) Nam incertum erat, utrum is, quem honorare cupiebant, exactori ac remittendi teneretur? annon potius valutae non numeratae exceptionem in continenti docere aut compensare posset? annon literas ea lege

damno [h] aut ingrato animo [i] gestoribus imminens, maxime in spe honorari dubia [k], dissuadebat. Denique exactor in admittenda honoria solutione titubare poterat, quia honorati ad eam accipiendam mandato carebat. [l] Quodsi de acceptatione quaereretur, verendum erat, ne pro expromissore vendicaretur, quem literis collybisticis haud nominatum exactor admitteret ad obligationem ea mente in se recipiendam, ut negotii dominum ab eius petitione immunem praestaret. Quo facto exactor, honorante forsitan bonis labente, ad suos aucto-

scripserit, ut iisdem redeuntibus valorem saltem acceptum absque recambio restitueret, vel solutione demum secuta pretium acciperet, vid. *Ord. Camb. Lips. art. 26.* eadem vero deficiente contractus esset nullus? (h) Obiici enim poterat, negotiorum gestorum actionem non competere ei, qui, quamquam putavit se utiliter facere, indebitum solvit *l. 23. ff. de Negot. gest.* aut quod non solui debitoris interfuit. *l. 43. ff. eod.* ut si solutio non fuerit necessaria, vel patrem familias oneret. *l. 10. §. 1. ff. eod.* (i) Quippe aliqui fluctus in suspulo movebant, & eos etiam a quibus negotia sua utiliter sic gesta fuisse negare non poterant, restitutionem ab aliis perere iubebant, seque ipsis minime obstructos profitebantur. Unde in communem errorem ac proverbiū tantum inter campsores haud paucos abiit, de suo patrimonio eum solvere teneri, qui sine mandato solvit. Quo pertinet Paroemia Italica: *Chi pagafenz ordine, paga da sua borsa.* Quam ipsam non nemo adhuc anno 1699. sibi prodesse credidit ad liberarionem ab altero, qui tractam ipsius, honoris causa, solverat, nummosque in eius utilitatem erogatos repetebat, ut patet ex specie facti, quam exhibet *Dn. Leser. Schriftliche Beanw. &c. Beylage no. 6. rat 5. p. 90.* (k) Neque enim absque provisionis, quam vocant, emolumentum pro aliis facile subibant labores, & poterat dabitari, annon gratuitam fidem praestare teneretur negotiorum gestor. *l. 38. ff. d. Neg. gest.* sed vid. *§. seq. 25. not. F.* (l) 4) exactoris arg. *l. 39. ff. eod.*

mentum honorate non profit, ac damnum redundet in honorantem; impudentia quorumdam, sine mandato soluta restituenda negantium, Proverbiū Italicum; lucrum provisionis incertum; exactoris

auctores reuerti prohibitus (m) aut saltem anticipiti lite circumactus fuisset.

*Adimple-
menti ho-
noris causa
progressus
per admini-
cula,
Et tentami-
na.*

§. X. Attamen isti quoque obices successo tempore remoti fuerunt. Nam varia pededentim inuenta sunt adminicula, quibus citra molestias antea recensitas ii, quorum intererat, certiores redderentur de praestando atque exigendo honorario adimplemento. (a) Idque aliqui neglectis, quas modo allegauimus, suspicionibus admitterunt ac sine mandato executi sunt felici successu. Neque enim deerant, qui grata mente agnoscerent officium sibi exhibitum. Potius credibile est, aliquibus, etiam cum emolumentum inde nullum sentirent, tamen bonae fidei congruum fuisse vitum, ut indemnum seruarent, qui spontaneas in probabile ipsorum commodum impensas fecisset. Plane cum intellexerent, quanto sibi vlui ea res aut fuerit aut in posterum esse posset, etiam honorarium alteri, qui collybos suos honorauerat, persoluere non grauabantur. Quodsi alterius cambiis vicissim executio deesset, etiam pari pari referendo ad ulteriorem beneuolentiam testandam ipsum prouocare non dubitabant. Ille aut mutuo gratias sponte referebat, aut inuitus cogebatur vicissim agnoscere beneficium, quod aliis primus imputauerat. Quod cum commerciorum salutem manifeste promoveret, sensim plures habuit imitatores. Ita boni moris

*Eiusdem
generalis
introdu-*

*metus dimit-
tendi reli-
quos in erro-
re veterum,
transantem
post accepta-
tionem libe-
rari docen-
tium,*

(m) Id enim eo facilius in foro admissum fuisset, quo plures olim ex ICiis acceptance, etiam libera, transantis obligationem tolli statuerunt. Pro quo errore pugnat, & *Bartholom* ac multos alios ex medio aeuo allegat *Reusner. d. Camb. ib. 19.* Quibus addo ex antiquioribus *Salicet. ad l. 6. num. 4 C. d. bon. auct. iud. post. Aretin. Conf. 5. Tom. Carleual. Tom. poster. d. Iud. Tit. 3. Disp. 6. n. 25. Bonauent. Sroach. d. Decoctor. Part. 5. num. 5. (a) Vid. §. seq. 17.*

paula-

paulatim reliquorum tenacitatem vicerunt, & vbiq[ue] locorum in legem vniuersalem [b] transferunt iure obseruantiae [c]. Atque illa postmodum, cum constitutiones cambiales passim conderentur, nusquam improbata legitur [d], sed fere vbiuis diserte fuit confirmata. Quod leges cambiales quam plurimae Itatorum (e), Belgarum (f), Germanorum (g), Liunorum (h), Gallorum [i], Prussorum (k) ac Suecorum (l) abunde testantur.

§. XI. Quod hac ratione introductum fuit, adimplentum honoris causa in omnibus omnino cambialibus literis locum habet. Nec interest, vtrum illae ipsi literae cambiales.

(b) teste *Raph. de Turri Disp. 2. Quaest. 13. n. 50. Quaest. 14. n. 54.*
 (c) seu *styli*, quem vocant, *mercantilis*, ex quo causae mercatoriae & cambiales potissimum deciduntur *arg. c. 8. X. d. consuet. Bald. vol. 5. Consil. 440. Col. 1. n. 11. Conf. 446. Col. 2. num. 4. Iason. in l. 2. C. Si contr. ius vel utilit. publ. Tabor. Barbof. locuplet. Libr. 17. cap. 5. 4. ax. 1. Magnif. Dn. Horn. d. praevog. mor. German. in concurs. cum leg. recept. Sect. 1. §. 10.* (d) Ne quidem in iis locis, vbi acceptatio limitata pro pura habetur, aut prohibetur. *Ordin. Camb. Wratisl. art. 16. Job. Phoonfen. Cap. 12. pos. §. 5. 6. Sperander. Sprgsält. Negor. und Wechs. art. 27.* (e) *Statut. Gemens. Lib. 4. cap. 14. §. qui voluerit, & §. si honor. tracta. Capitoli & Ordini delle fiere di Bisenzone cap. 16. 30. 34. 35. 37. Decretum Senatus Genuef. ann. 1633. adiectum dist. capitulo 35. Aliud iuris Italici, ann. 1636. additum art. 1. ibid.* (f) *Consuetud. Camb. Antwerp. art. 5. Statut. Amstelodam. ann. 1662. in Append. Consuetud. apud Phoonfen. Part. 2. p. m. 2.* (g) *Statut. Hamburg. ann. 160. Lib. 2. Tit. 7 art. 9. Ordin. Nundinar. Bolzanens. art. 5. 7. Ordin. Camb. Norib. renou. art. 1. 11 August. art. 9. Francofurt renou. art. 8. 9. Wratisl. art. 11. 16. Lipsi ens. §. 17. 36. Brunsvic. art. 16. 19. Ius Camb. Magdeb. art. 2. 2. Brandenb. reuis. art. 24.* (h) *Statut. Rigens. MSC. Lib. 5. Tit. 8. art. 8.* (i) *Or. dinat. Mercator. Regis Ludou XIII. Tit. 5 art. 3.* (k) *Ordin. Camb. Ducatus, nunc Regni, Prussici art. 9. Dantisc. art. 11. 14.* (l) *Ius Prussici, Camb. Suec. art. 7. 12.*

Actio per
mores,
& leges.

Honoris
caussa ad-
implentur
illae
literae cam-
biales.

Auctoritas
styli mer-
cantilis.

Generalis
receptio
adimpl.

Consensus
iuris Italici,
Belgici,

Germanici,
adimpl.

Rigens,
Gallici,
Sueuici,

scribenti. ipsi scribenti, (a) an tertio fuerint directae : quanquam tertio directae, postremarum potissimum mentio fieri plerumque solet. Multo minus necesse est, ut mandato alicujus tertii & pro eiusdem computo cambium trassatum fuerit, licet id prae se ferat communis doctrina. (b) Nam certum est, posse aliquem protestatione interposita honore literarum soluere, etsi trassantis voluntati hactenus obtemperet, ut de pecuniis exactori cambii praestandis ipsi fidem habeat. (c) Eo scilicet fine, ut instar negotiorum gestoris iure cambiali restitutionem ab illo petere queat. (d) Deinde fieri potest, (e) ut schedula pro trassati

Adimpl. honorarium quando locum habere vulgo creditur.

Tribuit processum cambiale. Vtrum libere adimplens gaudeat executione?

(a) *Ord. Camb. Lips. §. 36.* (b) Vulgo enim executio reserarum collybificarum honoraria obtinere traditur, cum acceptator trassantem sibi obstringere maualt, quam alium ab eo delegatum. *Rot. Gen. Dec. 23. n. 17. pr. Sigism. Scaccia d. Commerce & Camb. §. 2. gl. 5. n. 358. Vffenbach. d. Protestat. in Camb. cap. 3. num. 2. Dn. Hoepner de Cambial. liter. acceptat. cap. 4. num. 110. Dn. Ioh. Georg. Fleck Bibliothec. tur. Civil. Libr. 3. Tit. 5. n. 20. Add. Ord. Camb. Brunsvic. art. 16. in fin.* (c) *Dn. Barth. Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. lit. z. num. 5. pag. 70c. Dn. Ayrperger Beschreib. der Messen u. Jahr. Märkte cap. 10. p. 45.* (d) *vid. §. 25. lit. V. vnde vsus adimplenti subsidiarii in hoc casu insignis, minimum quoad Theoriam, apparet. Nam libere adimplentem saltem ordinarie aut summarie agere posse asserit Dn. Barth. loc. cit.* Id quod principis processus Saxonici convenientissimum puto, nec vltra remedium *§. 8. Resolut. grauam. anni 1661. concedendum arbitror. Vereor tamen, ne, quia ex literis cambialibus & auiforis liquere solet, quis, quid, quantum, cui, vnde & quando debeat, etiam executiuus processus aduersus trassantem decernatur. Licet id menti legum Saxoniarum aduersum & valde iniquum iudicem. Aliud fert ratio processus in hoc Ducatu vsitari, secundum quem dubium non est, quin hoc casu trassatus simpliciter adimplens executione agere possit. Dixi in Different. ad Dn. Gribner. Princip. Process. Iudic. Lib. 2. cap. 2. pr. & §. 1. lit. b.* (e) Quod

trassati computo scripta non nisi ad alium honorandum executioni mandetur. (f) Maxime si trassantem alius honoret quam trassatus, (g) aut hic alium quam illum. (h) Quo ipso satis confutatur eorum sententia, qui ab honorario adimplemento excludunt cambialia simplex mandatum soluendi aut in rationes referendi complexa, (i) etiamsi detur, quod vulgo docent (k), illorum scriptorū se acceptantis debitorem confiteri. De literis cambiariis me acturum negavi, adeoque aliis excutiendum relinquo, an & quatenus assignationes aliorum honoris causa possint adimpleri. Literas auisorias hac ratione exequi minime licet deficientibus cambialibus, (l) sine quibus me simpliciter quidem illis recte satisfacit. (m)

§. XII. Ad cambiales ergo literas pertinet adimplementum nostrum, verum, utpote subsidiarium, non nisi deficiente ordinario (a) siue libero. (b) Ne ex usu

C 2

illius

frustra negat *Raph. de Turri Disp. 2. Quæst. 15. num. 32.* (f) etiam ab ipso trassato. Accidit enim aliquando, debitum, cui cambium imputari iubetur, non agoſci, aut inter moram, quae contractibus alio loco perficiendis inest, extingui. *arg. l. 41. §. 1 ff. de verb. oblig.* (g) Vid. §. seq. 14. lit. H L. (h) dict. §. 14. lit. G. (i) si simpliciter mandatum, ut soluat, aut saltem additum: *Stellets a Conto. Vid. Yffenbach. de Protestat. in Camb. cap. 6. num. 27.* (k) *Scacc de Comm. & Camb. §. 2. gloss. 9. num. 3 Sprenger Wechsel-Practik. pag. 44. Abasuer. Fritsch. Addit. 3. ad Vogt. de Camb. thes. 7 p. m. 202.* & qui hos magno numero sequuntur. (l) Dissentire videtur *Dn. Remer. de Ver. Obligat. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 28.* (m) *Anton. Gama. Decis. Lusitan. 336. n. 4. Coelius Bichius Decis. 481. num. 6. 7. D. Marta Digest. Nouiss. Tom 3. Tit. Epistola cap. 18.* ut in casu valde notabili Hamburgi pronunciatum, eamque sententiam ab *Illustr. Facult. Iurid. Hall.* confirmatum fuisse refert *Dn. Ludovici Introd. ad Proc. camb. c. 4. §. 17.* (2) *arg. l. 12. l. 16. pr. ff. de Minor. §. 2*

aut trassatum spectantes,
vel simplex mandatum soluendi aut impurandi continentes,
An Assignationes?
non lit. auisoriae.

Adimplementum honoris causa supponit deficere licet Trassatus etiam tractas suo computo factas honoris causa adimplet.

Ex literis auisoriiis male soluitur.

berum illius intempestiuo commercia, quibus per illud consulf
debebat, turbentur, (c) & ratiocinia, quae utramque in-
ter campores paginam faciunt, distrahantur. Deficit
autem simplex cambiorum executio, atque adeo hono-
rariae locus est saepius. Primum si is, cui cambium di-
rigitur ab eo loco, in quo adimplementum sequi debe-
bat, eo tempore, quo illud moribus exigitur, procurato-
re non relicto, (d) absit. (e) Deinde si soluendo esse de-
fierit. [f] Denique si cambium recusauerit. Id quod ei-
dem regulariter licet, si nolit approbare media restitutio-
nis a trassante, aut, cum cambium alterius gratia cele-
bratum fuit, a mandante oblata. (g) Idem permittitur,
si desint literae auisoriae trassantis, (h) vel principalis,
quoties negotium ad alterius computum spectat. (i) Quo
sio desite? loco distinctione casuum tentanda est compositio recen-
tis controuersiae, vtrum sine periculo simpliciter adim-
pleri

ob trassati
absentiam,
decoctio-
nem, vel
dissentium.

an necessa-
rium auis-
orio desite?

l. l. §. 15. ff. d. inoff. testam. (b) Statut. Ciuitat. Rigens. MSC. Lib.
5. Tit. 8. art. 8. Decret. Senatus Gen. proferrii. Placent. ann. 1633. con-
ditum, quod post cap. 35. mundinarum Besenoniarum reperitur. Or-
dinat. Mercator. Gall. Tit. 5. art. 3. Idem de acceptance in spe-
cie disponunt *lus Camb. Ciuitat. Antwerp art. 5. pr. Statut. Hamburg*
L. 2. Tit. 7. art. 9. Ordin. Camb. Wratisl. art. 11. Daniscan. art. 11. lus
Camb. Suec. art. 12. Pruss. art. 9. Magdeb. art. 22. Brandenb. art. 24.
(c) arg. l. 25. ff. d. Leg. 1. 3. §. 5. in fin. ff. d. Carbon. Edict. (d) l. 39. ff. ex
quibus causis mai. (e) Pboonsen cap. 12. pos. 3. (f) arg. Nou. 4. cap. 1.
Nou. 99. cap. 1. Job. Pboonsen cap. 41. pos. 22. quemadmodum censuit
Illustr. Fac. Iurid. huius Acad. ap. Dn. Ludouic. Proc. Camb. cap. 4.
§. 88. pag. 120 (g) Seacc. d. Com. Et Camb. §. 2. gl. 5. num. 358. 364.
(h) Ord. Camb. Lips. §. 27. Brunswic. art. 16. Sprenger. Wechsel. Pra-
ct. p. 44. Dn. Fleck Bibliothec. Iur. Ciu. libr. 3. Tit. 5. num. 28. Dn.
Sam. Frid. Willenberg. Disp. d. Except. dol. in Camb. cessant. §. 19. Et
30. Dn. Ludouic. Proc. Camb. cap. 4. §. 58. (i) Du Puy d. liter. Camb.
na. (qui in vers. Lat. 2. est.) seq.

pleri queant literae cambiales auiso destitutae (k) ?
 Quodsi enim solutionem vel omiffa epiftolae auiforiae
 mentione imperent, vel ea non expectata fieri dilerte
 iubebant, nihil obftabit, quo minus libere executioni
 mandentur [I]. Sin ad auifum fe referant, vix tuto iisdem
 fimpliciter fatisfaciet, qui eodem caret [n]. Caeterum
 fi cambium ex parte faltem adimpleri contigerit, dubi-
 um non eft, refiduum honoris caufa recte praefitari [n].
 Licet enim nec particulare adimplementum irritum fiat
 (o), ratione tamen refidui minime fatisfactum crede-
 tur [p].

Locum ha-
 bet in ad-
 implemen-
 to particu-
 lari.

§. XIII. Tranfeo ad personas, quas negotium iftud
 tangit. Illae triplicis generis funt. Aliae per illud ho-
 norantur, aliae illis honorem habent, aliis inde acquiri-
 tur

Personae
 adimpl. ho-
 noris caufa
 interueni-
 entes ;

C 3

(k) Affirmae *Dn. Barth. Difp. d. Anticipat. cap. 3. §. 1. Id Ho. leges.
 Jur. cap. 4. §. 4. lit. L. p. 685. Et lit. Z. pag. 699. Negat B. Gottl. Gerh.
 Titulus Jur. priuat. Libr. 10. cap. 5. §. 37.* (l) Neque enim trallatus
 videri poterit tacite confenfilfe in conditionem a trallante men-
 te retentam. *arg. l. 9. §. f. ff. de transact. l. 50. ff. de condiel. indeb. l. 3.
 §. 7. ff. d. Condiel. cauf. dat. cauf. non fec. l. 7. C. cod. l. 25. C. d. transact.
 (m) Nam referens ex relato interpretationem capit, *arg. l. 15. §.
 1 ff. de alim. legat. Phil. Decius Confil. 647. num. 3.* atque idem conti-
 net, ac eft in illo. *Excell. Dn. Iob. Sam. Stryk. d. dot. non promiff. non
 praefland. §. 22.* Proftellatio vero nimis fero pofttea, re non am-
 plius integra, auifio fubfecuto interponitur. *§. feq. 22. lit. B.* vnde
 acceptationi honorariae locum facit *Ord. Camb. Lipf. §. 27.* (n)
*Iob. Domin. Peri Negotiator. P. 3. cap. 13. p. m. 37. Sperander. Gorgf.
 Negot. p. m. 10.* Exemplum refert *Rot. Gen. Dec. 142. n. 2. Maria Dig-
 gef. Nouiff. Tom. 1. Tit. Epiftola. cap. 3.* (o) Quoties aut ftatuta lo-
 corum id admitti poftulant, *fac. l. 21. ff. de reb. Cred. aut creditor
 in illud confenfit. l. 41. §. 1. ff. de ufur.* (p) *arg. l. 3. §. 1. ff. d. duob.
 reis. Nou. 4. cap. 1. Iob. Roncbegallus ad d. l. 3. num. 73. Dn. Harpprecht
 d. assignat. nominis §. 52.**

An libere
 adimplemen-
 dum fine a-
 uifio ?
 Affirm. fi li-
 terae camb.
 de eo file-
 ant.
 Neg. fi fe ad
 illud refe-
 rant.

Adimple-
 mentum
 particulare ;
 quando fiat ;

I.) Honorata:

r. obligati
ex cambio,
vt mandator tractae,
trassans,

indossans,

trassatus,

tur, quod ex adimplemento simplici sperauerant. Honorari possunt omnes, qui ex cambio tenentur, aut cessione ab exactore facta obstringi possunt, nec non, qui executionem mandant. Quodsi ergo cambium ab institute alterius iussu celebratum principalis honorandi causa soluat, idem tenebitur. [a] Quin pro honore trassantis adimpleri possit, dubium non est, (b) quo casu id proprie fieri dicitur *honore literarum*. (c) Idem licet honore *indossamenti*, siue in gratiam alicuius ex indossantibus. (d) Sunt qui generaliter honore indossamentorum adimpleant, eo fine, vt omnes habeant obstrictos. (e) Quod dicis gratia fieri dixeris, cum indossantes maius commodum inde haud sentiant, quam si soli postremo is honos habitus fuisset. Illi quoque, cui literae directae sunt, aliquando hoc officium praestari potest, puta si absens fuerit, postquam aut ipse cambium scripsit, aut acceperat, aut se acceptaturum promisit. (f)

Nec

Honoratur
principalis
& medius
inter eum
& trassan-
tem.
Quid per
honor di
Lettera?
Vox haec
pro trassan-
te sumi vul-
go creditur.
per honor
del giro.

(a) *arg. l. 2. l. 3. l. 4. l. 46. ff. de Negot. gest. Dissent. Peri Negoriant P. 3. cap. 13. p. m. 37.* Par ratio est eorum, qui inter primum mandantem & trassantem intercedunt, vid. §. seq. 13 lit. D. (b) *Ordin. Camb. Lips. art. 7. Dantisc. art. u.* (c) *Per honor di lettera*, qua voce camporum stylo trassantem intelligi communis fabula est. Vid. *Turri Disp. 1. Quaest. 1. num. 39.* Anleitung zum gründlichen Verstand des Wechsels Rechts edente Heydiger cap. 2. lit. d. pag. m. 14. B. Georg. Bever. Volckmann. emend. Part. 1. cap. 25. num. 2. (d) *Proprie per honor del giro Dn. Marperg. Beschreib. der Messen und Jahr-Märkte cap. 10. p. 122. siue diligrata. Ansfaldus d. Ansfaldis. de Commercio. & Mercat. Discurs. 79. num. 1. 3. 4. de quo vid. Ordin. Camb. Lips. & Dantisc. loc. alleg. Consult. Dn. D. Iob. Christ. Koenig. ad Ord. Camb. Lips. §. 17. Annot. 3. 4.* (e) vid. *Phoosens cap. 12. pos. 12. cap. 18. pos. 8.* (f) *arg. l. 46. ff. de Neg. gest.* quae parum abest, quin casum in terminis, vt loquuntur, decidat. Add. *Vffenbach. d. Protest. Praesat. verb. pro eo.*

Nec quicquam impedit, quo minus eius etiam obligationi ita satisfiat, qui pro literis cambialibus ex auallo (g) tenetur. Quae tamen omnia limitanda sunt, nisi quis honoris sui causa cambiales literas adimpleri prohibuerit. Tum enim hic quoque valet, quod alias expeditiuris est (h) neminem inuitum negotiorum gestori obstringi, (i) maxime cum alia ratione consuli possit exactori. (k) Interim solus modus obtinendae prouisioni, quam vocant, vnde cambium soluendum, praescriptus vix inuoluit prohibitionem, quo minus illi ea lege satisfiat, vt nummi eidem impendendi aliunde repetantur. (l) Quodsi literae cambiales aliquem pretio numerato sal-

ualli scri-
ptor:
Non prohi-
bens,

nec nudus
tem

mandata-
rius,
Auallum
quid?

(g) id est, subscriptione accessoria, ex qua scribens instar debitoris principalis in solidum vna cum altero obligatur. *Peri Negotiant. Part. 1. cap. 26 pag. m. 77. Dn Ludouici Wehsele Process. cap. 4. §. 93.* (h) *l. fin. C. de Negot. gest. cuius usum vindicari. Illustr. Stryk. Vj. Mod. ff. d. Tit. §. 7.* (i) *Statuta Gemmenf. Lib. 4. cap. 14. §. Quando aliquis. Tac. Menoch. Consil. 296. num. 25 Scaec. d. Comm. Et Camb §. 2. Gloss. 5. n. 75. Et 350.* Dissentire videtur *Strymann. de iur. marit. Part. 4. cap. 8. n. 34. Bod. thes. 7. lit. Q.* (k) Quodsi e-
nim illum literarum cambialium dominum esse appareat, debitor etiam in iuris omnibus tenebitur ex eius cessione, transportatio-
ne vel indossamento *l. 3. C. de hered. vel act. vend.* Vnde pari-
tere passu ambulat honorario solutio & transportatio. *Statut. Hamb. L. 2. Tit. 7. art. 9. Consuetud. Camb. Antverp. art. 5. Statut. Rigens. Lib. 5. Tit. 8. art. 8.* Quare nec obstat praetextus publi-
cae vilitatis §. 7. allegatae, cuius intuitu domini prohibitio ali-
quando negligitur. *Excell. Dn Boehmer. Introduct. in Jus Digesti Lib. 3. Tit. 5. §. 5.* Quo referunt *l. 14. ff. 13. ff. de Religios.* (l) Nota
est controversia, vtrum, qui modum ponit mandato, eundem
excedi eo ipso vetet? aliis cum *Arn. Vinn. ad §. 8. l. de man-
dat. num. 5. 6 Schuzio Compend. Lauterb. Tit. Mand. p. m. 288. Struu.
ad ff. Exercit. 22. thes. 12. Et in Euolut. ib. affirmantibus, aliis eum*

Literarum
camb. trans-
portatio ea-
rundem ad-
implemen-
to honora-
rio affinis.

An negotia
gerere lice-
at vltra fines
mandati?

aut manda- tem alteri obligat'on in acquisiuiffe [m], aut eas, reten-
 tor exactio. to dominio, exactiois tantum gratia nudo mandatario
 nis, § remiffisse (n) testentur, pro eodem (o) non magis, quam
 pro quolibet extraneo honorarium adimplementum
 praestare licet. Neque enim honorari videbitur in-
 fcius, cuius nomine, quod istum non debere constat,
 2. Mandan- perfoluitur. Secus est si luculenter declaret quicun-
 tes quicun- que, desiderare se, vt sua gratia collybo satisfiat (p).
 que. Eius enim mandatum suscipitur, aut negotium geritur
 tuto, quicquid eius interfit (q).
 II.) Perso- §. XIV. Dixi, cujus gratia honorarium adimple-
 nae hono- mentum fiat. Sequitur quis illud praestet. Paucis qui-
 rantes: libet (a), modo alias literas cambiales sibi directas vali-
 de

Bus tertii
 valutam
 numeran-
 tis.

Bern. Scotan, ad ff. Disp. 35. th. 21. negantibus. Forte non errabit,
 qui aere dicit vtrinque verberari. Saltem non est dubium,
 quin, qui literas cambiales certa ratione libere solui iubet, eo
 ipso alium adimplendi modum aliquando, velut in casibus *lit.*
seq. N. nec non §. 14. lit. E. adductis, improbare praesumatur, ple-
 rumque vero insubsidium admittat lubens, imo vltro expetat.
 vid. §. 7. 8. & 16. (m) Quod faciunt, qui ipsi suum nomen cambio
 non adscribunt, sed alterum alteri valore soluto obstringunt.
 E. gr. Meuius, in casu cambii vel indossamenti, quo Titius Ca-
 jo soldi mandat pro valuta a Mevio accepta. (n) Vnde id col-
 ligi possit, disquirunt *Exc. Dn. Ludouici de Legitimat. ad caus. §. 1.*
Excell. Dn. Iob. Paul. Kress. Specim. Iurisprud. Ciuil. forens. Lib. 3. Tit.
22. §. 8. Dn. Koenig ad Ordin. Camb. Lips. §. 11. Annot. 1. Id. Disp. de
praesentat. liter. Camb. §. 10-12. (o) Add. *Peri Negotiat. P. 3. cap. 13.*
p. m. 37. Sperander pag. 10. (p) vt si per formulam: *o de v ordine,* po-
 testatem cedendi concesserit, *arg. l. 31. pr. ff. de Negot. gest. aut num-*
mos, etiamsi libere ex cambio institutori soluerentur, sibi credi vo-
 luerit. *arg. d. pr. §. 1. 46. ff. cod. (q) arg. dd. ll. §. 3. l. 1. 21. C. mand.*
(a) Consent. de acceptatione Dn. Willenberg. d. Except. dol. in Camb.
cessant. §. 2. 3. & de solutione Capitul. Feriar. N. esunt. in. cap. 35. P. boon-
sen cap. 18. pos. 1.

de acceptare & solvere possit. Adeoque nec trassatus trassatus, excluditur, qui vel eventuales, si quae fusae fuerint, preces exequi, vel recutato mandato negotium trassantis gerere nusquam, ne in Gallia quidem, (b) prohibetur. (c) Modo cambium non concernat debitum liqui- nisi debeat, dum & praesens, quo trassanti eiusue principali tenetur. Quamvis enim ne tum quidem inuitus tesseras creditoris collybisticas acceptare cogatur, (d) tamen si ipse negotium suscipiat, a se ipso exigere debet, (e) adeoque loco liberi adimplementi inutiliter adhibet honorarium. (f) Quin pro alio, quam trassante, literas cambiales honoris ergo exequi possit, dubio caret. (g) Pari- exactor, ter

(b) Rationem dubitandi supeditat *Ordin. Mercat. Ludou. XIII.* Sensus art. Tit. 5. art. 3. Cui occurrurus *lac. Du-Puy* casum, quo trassatus ipse 3. Tit. 5. super protestu honorare recusat, supponi contendit *d. Art. Literar. Camb. cap. 9. n. 8.* qui apud interpretem Latinum nonus est. cat. Gall. Mihi dicto loco propositio non exclusiua, sed absoluta contineri videtur, quam ita reddo: *in casum protestationis literarum cambialium, eae adimpleri poterunt per quemcumque ab eo, cui tractae erunt, diuersum.* (c) *Ord. Camb. Lips. §. 27. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 358-373. Rapb. d. Turri Disp. 2. Quest. 13. n. 50. 73. & 74. Marquard. d. iur. Mercat. l. 2. c. 12. num. 45. (arpzou. d. Camb. thes. 49.* interim de trassato diutius, quam de caeteris, ob neglectos mandati fines disceptatum fuit. At dubium istud iam occupatum est §. *praec. not. L. nec decebat* eos, qui quoad reliquos consentiebant. Nam voluntas domini trassato declarata vim eandem habet etiam ratione scientis exactoris *arg. l. 12. §. 2. ff. de Solus. & cuiusvis negotiorum gestoribus a. l. 3. l. 1. §. 4. j. l. 46. ff. d. N. G.* (d) Quod vulgo male quidem probatur, Debitor inuitus acceptare non tenetur, bene tamen asseritur, Vid. *lac. Saury P. 1. L. 3. c. 11 p. m. 220. Heydig Anleit. zum gründl. Bestand des Wechsel-Rechts C. 8 p. 71. Dn. Koenig ad Ordin. Camb Lips. §. 5. Annot. 4. §. 27. Annot. 6. 7. Dissent. B. Tit. iur. priu. Lib. 10 cap. 5. §. 24.* (e) *l. 6. §. f. l. 38. ff. de Negot. gest. (F) Rapb. de Turri Disp. 2. Qu. 13. n. 35. 36. Dissent. Lauterb. d. iur. in curia mercator. usitato thes. 178.* (g) ex. gr. pro indossante. *Pheonfen.*

tertius: ter exactor pro omnibus recte interuenit (h), excepto eius auctore. (i) Denique omnes literis cambialibus haud nominati, etiam Bononiae, (k) admittuntur. (l) Quodsi quisquam eorum, qui ex literis cambialibus iam tenentur, veluti trassans aut indossans, in loco solutionis forte praesens honorarium earundem adimplerementum offerat, eidem permittendam esse solutionem non dubito (m) acceptationem nego (n), nisi forte cambium adnexa schedula eidem fuerit commendatum

Exactor pro suo auctore non adimpl. hon. caussa. Senfus Ord. Bonon. §. L. acceptatione. Error Typographicus in Caut. Contr. Strykianis emendatus. Debitor cambii non acceptat. h. e.

cap. 12. pos. 3. (h) Iob. Marquard. Iur. sing. mercat. Libr. 2. cap. 12. n. 45. Du. Ludou. Process. Camb. cap. 4. §. 56. (i) a quo immediate accepit cambium. Nam qui huic a praesentante exhiberetur, honos vsu careret. Speranter Sörgf. Negot. p. m. 10. saltem regulariter. Add. Peri Negot. P. 3. cap. 13. p. m. 37. (k) Quamuis enim Capit. Camb. real. Bonon. §. L. acceptatione, apud Scacc pag. m. 506. inualida declaretur acceptatio non ab eo facta, qui negotiationi, cui tracta dirigitur, praestit; id tamen de acceptatione libera intelligi debet. (l) Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. Ordin. Camb. Pruss. art. 9. Succie. art. 12. Wratislau. art. 11. Idemque docuit B. Strykius d. Caut. Contr. Sect. 3. cap. 5. §. 13. in quo lineam integram Typographi recentiores omiserunt, prono errore ex repetitione vocum earundem: Licet, inquit, recepti iuris sit, ut, si is, cui trassa facta, literas acceptare (suppleo ex prima editione: noluit, unusquisque tertius illud cambium acceptare) et solvere, indeque sibi actionem negotiorum gestorum acquirere possit contra trassantem. Marquard. de Iur. Mercat. sing. libr. 2. cap. 12. num. 44. (m) Capit. Veriar. Vesunt. cap. 25. Peri Negotiant. Part. 4. cap. 15. p. 20. Cum nec creditorum interfit, nec mandans, quod mandauit, ipse exequi prohibeatur l. 52. pr. ff. pro soc. ibique Gabr. Mulaeus n. 1. p. m. 22. (n) Debitores enim cambii, aut, ut acceptatione facta nouus debitor obligationi accedat, efficere, aut sufficientem de futura solutione cautionem praestare tenentur. Statut. Hamb. Part. 2. Tit. 7. art. 7. Ordin. Camb. Lips. §. 21. At neutrum obtineri trassante ad acceptandum admissio prudenter monet Dn. Liser.

tum (o). Qui semel pure acceptavit, mutato proposito honoris causa soluere merito prohibetur (p). Denique nemini licet medijs, quibus opus erat ad cambialium literarum executionem, acceptis, quemquam, qui cambio ex iis soluto liberatus fuisset, honorario adimplemento obstringere (q), etiamsi aliam in promptu habeat causam,

Non qui iure acceptavit, aut provisionem accepit.

D 2

causam,

Schiffliche Bantw. Sc. pag. 14. Add. Raph. de Turri Disp. 2. Qu. 15. n. 1. iunct. Qu. 13. num. 7. (o) Nam cum ista commendatio exactorem ad acceptationem a commendato petendam obliget § seq. XVII. not. E. sibi imputabit, qui, quem honorario adimplemento destinari passus est, idoneum esse comprobavit. arg. l. 20. §. 1. ff. Qui satisd. cog. l. 3. ff. d. Fideiuss. l. 1. §. 10. ff. d. separat. Add. P. ab Eynbouen d. Inani Action. propter inop. §. 119. (p) Qui simpliciter acceptavit tractam alterius nomine factam, soluere nequit honore trassantis Pboonsen. cap. 18. pos. 2. nec cambium pro trassantis computo scriptum ad indolentes honorandos. Id. cap. 30. pos. 22. Imo ne illum quidem ipsum honoraria solutione strictius obligare potest, cujus mandatum semel simpliciter suscepit, adeoque sic exequi tenetur arg. l. 17. §. 3. ff. Commod. Add. l. 75. ff. d. R. I. Conf. not. praec. E. F. fraudulenta protestatione haud relevante arg. l. 39. ff. d. act. emt. Hartm. Pistor. Lib. 1. Quaest. 37. n. 67. quicquid dissentiat Pboonsen. cap. 18. pos. 3. (q) Dum enim accipit pecunias solutioni destinatas, tacite recipit mandatum, idque integrum exequi tenetur Vid. §. 8. not. f. Quo ipso etiam remittentis ex cambio creditoribus, quibus civili quoque iure debitor valide stipulatur l. 38. §. 23. ff. d. V O. §. 20. l. d. inutil. stipul. obstringitur, ut inehl Fac. iur. Witteb. Mens. Jul. 1698. in causa G. No. vers. c. 3. G. Schmieden respondisse accipi. Frustra igitur executione cambii honoraria ius aliunde restitutionem petendi acquirere studet ille, quem, etiamsi negotia saltem gesserit, bonam fidem etiam in suum praecudicium praestare, arg. l. 19. §. 3. ff. d. Neg. gest. officium susceptum plene implere, a l. 32. §. 2. ff. cod. a se exigere sup. lit. E ac debitum ab aliis accipere, imo, quantum absque strepitu iudicii licet, petere oportet l. 8. pr. l. 24. ff. cod. Add. Reinb. Bachou. in Krimam Part. ff. diet. Tit. C. 5. n. 6. Sit

nisi cambium adnexa scheda illicommandatum. Qui libere acceptavit, libere soluat.

Accepta provisione ex eadem solvendum.

Proedria
honoratu-
rorum.
I. Intuitu
diuerfo-
rum admit-
tetur adim-
pleturus
pro

causam, in quam accepta velit imputare (r).
§. XV. Quodsi plures ad honorem eidem collybo habendum se simul offerant, disceptari solet, quis potissimum admitti d. beat (a). Principari videndum, vtrum eidem omnes, an diuersis reuerentiam testari cupiant. Hoc casu ratio iubet, eum praeferri, qui plurium obligationes tollit. (b) Vnde sequitur, eum, qui principali

1) princi-
pali licet
eadem in a-
liud debi-
tum impu-
tari possit,
tut. *Gen. libr. 4. cap. 14. §. Etsi quis faceret.* (r) Creditor enim accepta in id debitum imputare tenetur, quod debitor voluit solutum, & quo ipse, si deberet, se potissimum esset exoneraturus. *l. 1. l. 3. ff. de Solut. Excell. Dn. Boehmer. Introd. in Ius Digest. d. Tit. §. 12.* Aliud visum *Rotae Gen. Dec. 19. n. 5. 6.* quam sequitur *Vffenbach. d. Protest. cap. 3. n. 4. 5.* cum trassatus a trassante pro computo tertii, qui trassato aliunde iam debebat, solvere iussus, mandato a tertio confirmato, pecunias ab eodem eum in finem remissas pro altero debito retinuisse, ac nomine cambii, protestatione interposita, pro honore literarum adimpleti restitutionem a trassante petiisset. Sed hac ratione, qui pecuniam remisit, spoliari videtur, *conf. l. 2 ff. de solut. ac mercatoria fides prosterne- retur, docente Scacc. d. Comm. Et Camb. §. 2. Gl. 5. n. 377. 378.*

Neglectus
communis
definiendi
Protopraxi-
am honora-
tutorum.

(a) Eam controuersiam admodum superficialiter plerique tra-
ctant. Plane omittit *Dn. Mayergerus cap. 16. des neu erössneten
HandelsGerichts p. 502. ad fin.* in Specimine *Ordinationis cambialis
Protopraxi-plenae*, quam se ex tot *Ordinationibus Cambialibus Europaeis*,
Responsis ac Decisis Collegiorum Iuridicorum, sententiisque mer-
catorum collegisse scribit. Leges cambiales nec multae eius me-
minerunt, nec de multis concursuum speciebus egerunt. Quae
obseruatio cum habet usum, ne ad alias, de quibus non fuit co-
gitatum, classes extendatur, quae personis quibusdam tribuitur,
praelatio e-
ius, qui plu-
res liberat,

praelatio e-
ius, qui plu-
res liberat,
telligi par est. (b) *Iac. Du-Puy d. Art. lit. Camb. cap. 9. n. 20.* Cum enim is praeter vnum remouissimum perfecte reliquos causam ab ipso habentes liberare, & ne sibi quidem ad quicquam obligare cupiat: non cadit in illos beneficium, quo per alios possint ob- stringi. *lit. seq. L.*

palis debitoris nomine adimplet, reliquos omnes prae-
cedere (c). Proximus est adimpleturus pro eo, qui in-
ter ipsum & trassantem intercedit (d). Succedit hono-
raturus trassantem (e). Eum excipit, quisquis honorem
habiturus est illi, a quo trassanti valuta fuit numerata
(f). Postremum locum occupant, qui indossantium
causam agunt, eo ordine, quo indossamenta scripta
(g). Inter plures eiusdem nomine semet offerentes volun-
tas domini pro lege est, adeoque negotiorum gestores
cedunt mandatarius (h), & inter hos generales speciali-
bus inaequalibus

D 3

(c) *Sperander p.m.10. Add. Du-Puy d. l. num.15. Rapb. de Turri. mandata-
Dis.2. Quaes. 13.n.78.* Idemque illi innuunt, per dicta §.5. *lit.d.* rius,
qui praesentanti, trassato & tertio praefertur quemcumque libe-
re & simpliciter soluentem. Vid. *Scacc. §.2. Gloss. num. 389. Vffen-
bach.d. Protest. c.5. n. 17. Hoepner.d. Camb. Lit. Accept. cap. 4. num.*
75. (d) Veluti Benedictus in exemplo sequente, quo totum negotii-
um illustratur. Abrahamus Florentinus (*principalis*) mandat Be-
nedicto Veneto (*intercedenti*) ut pro suo computo mille sumat cam-
bio, Davidi Francofurtensi dirigendo. Benedictus cum id exequi tem,
non possit ipse, idem Caio Bolzanensi (*trassanti*) mandat, qui cambi-
um illius summae Davidi (*trassato*) scribit, Erico Viennensi eiusve
substituto solvendum. Ericus (*indossans primus*) id, indossamento
facto, cedit Francisco Augustano (*indossanti secundo*), is Gabrieli
Noribergensi (*indossanti tertio*), hic Henrico Francofurtensi (*exa-
tiori*.) (e) *Du-Puy d. l. n. 19. Pboonsen. Cap. 18. pos. 6. & 12.* vbi ab
hoc incipit, ne tamen dissentit. Vid. *lit. praece. a.* (f) Conf.
Du-Puy n. 2. Quod pariter ad eos pertinet, qui indossantibus
pretium cambii celsi soluerunt. Attamen vnumque non regulari-
ter, sed tum saltem obtinet, cum ipsos ex cambio aut mandato
teneri aliunde constat §. 13. *lit. m.* (g) *Du-Puy dict. l. n. 20. Pboon-
sen. ib.* Ita in exemplo adducto, qui pro Francisco honorarium
adimplementum offert, praefertur alii Gabrielem honoraturo:
qui pro Erico, utriusque. (h) *Iob. Domin. Peri Negotiant. Part. 3.
cap. 13. p. 36.* Esi enim, vbi nihil expressum, taciti eadem vis sit,
quae expressi. *arg. l. 32. ff. d. Leg. l. 3. ff. d. Reb. Cred. l. 49. ff. d. Verb.*

2. negotio-
rum gesto-
rum.

a) debitor,
b) creditu-
rus.

bus [i], priores posterioribus. (k) Inter negotiorum gestores ob utilitatem honorandi primus locus debetur illius debitoribus, qui ei non nisi liberationem cupiunt praestare (l), sequentem occupant credituri, qui ipsum ab aliis securum reddere volunt, ut sibi obstringant. Ex his quoties impar onus eidem imposituri sunt, praeferi meretur, qui ipsum minimum grauaturs est: veluti, qui se spatio ad restitutionem concessio eroganda tantisper in rationes relaturum pollicetur (m), aliis pecunias recambio sumturis. Eadem ratio pro illo militat, a quo honoratum plane dimissum iri magna spes est,

oblig. Euerhard. a Middelburg. Loc. Argument. Legal. Loc. 27. Otto tamen concursu expressa voluntas tacitae praefertur. arg. l. 39. §. 1. ff. de vulg. & pup. subst. Euerhard. d. l. num. 20. Siuendendoerffer ad Fibig. Process. p. 245. Eamque vim trassantis mandato tribuunt. Cap. Nind. Vesunt. Cap. 35. Sperander p. m. 26. Pboonsen. cap. 12. pos.

in primis
specialis,

& nouis-
mi.

Prioratus
debitorum.

14. C. 18. p. 6. vbi idem de indollante monet. (i) arg. l. 80. ff. de R. l. ex quo generale mandatum etiam anteriori speciali postponit Christian. Henel. Comment. ad Libr. 3. ff. Tit. de Procur. lit. M. P. m. 120. (k) l. 31. §. ff. Mandat. c. 14. X. cod. modo eadem sit plurimum mandatorum latitudo. (l) Pboonsen Cap. 12. §. 14. Ex eodem fundamento qui integram summam debet, prae alio partem tantum a se, fide honorato de reliquis habita, exacturo admitti debet.

Sed haec praelatio ad illos tantem debitores pertinet, qui solutionem honorariam ex debito suo praestant, quod iis non licet, quibus illius intuitu tractae a creditore directae sunt. His enim potius simpliciter, quam aliis honoris causa, satisfacere tenentur, *Statut. Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. si antequam. Sarsc. §. 2. Gloss. 5. n. 391.*

Protostasia
credituri
spatio ad
restitutio-
nem indul-
10

(m) *Add. §. seq. 19. not. H. Quem aliis praefero, siue trassatus sit, de quo id nominatim docet Du-Puy d. l. §. 17. Conf. Cap. 7. Nundin. Bulzan. siue alius. Ratio est, quia pretium, siue cursus, quem vocant, recambii debitorem plerumque valde grauat. Ex quo principio ordinationes cambiales vsurariae prauitati occursum vetant, ne cambio cum protestatione reuer-*

est aliis eidem incubitaris. (n) Quodsi omnes debeant, III. Inter
 aut aequali onere credituri sint, is praecedat, quem ac- aequales
 quitas & negotiationum commoditas praesferri suadet
 (o). Vnde ante omnes praesentanti (p), postea trassa-
 1) exactor,
 2) trassatus,
 uerso recambium regulariter postcatur. Vid. Lips. §. 30. Brunsvic.
 art. 26. Danvise. art. 22. Ordin. Mercator Gall. Tit. 6 art. 4. Aliud
 tamen supponere videntur, qui pecunias cambio sumi, easque
 eo sine, vt promissime inde solui queat recambium, otiosas ser-
 uari suadent, ac inde nihilominus trassanti lucrum facis pingue
 promittunt. Vid. Fürstliche Macht o Kunst oder unerschöpfte
 Gold-Grube Cap. 8. §. 29. p. m. 216. (n) Vnde spe futurae solu- Proedria li-
 tionis simplicis praesferri merentur libere vel cum protestu adim- bere vel
 pleturi. Du-Puy d. l. n. 17. & Ax. 4. Capit. Feriar. Bussan. cap. 7. vid. cum prote-
 §. seq. 19. not. G. (o) Add. Peri dict. cap. 13. (p) Exactorem prae- statione ad-
 ferunt Statut. Gen. lip. 4. cap. 14. §. Si trassa. Capit. Nund. Vesunt. implentis.
 Cap. 35. Bolzanens. Cap. 7. Ordin. Camb. August. art. 9. Idem ex
 stylo cambiali tradunt Sig. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 389. Peri loc alleg. Primatus
 Phoensen. Cap. 12. post 14. Cap. 18. post 6. Du-Puy d. l. n. 18. Quorum exactoris,
 sententiam ex iure communi defendit Turri Disp. 2. Qu. 15. n. 1. 12.
 ad fin. & ex eo Vffenbach. Cap. 5. n. 7. 16. quem sequitur Hoepner. d.
 Camb. Lit. Acc. Cap. 4. n. 74. 75. Potissimam rationem a mandato ta-
 cito confutauit §. praec. 8. reliquis non immorabor, sed alias dabo,
 quas puto potiores. 1) Cum deficiat solida ratio alios praefe- eius ratio.
 rendi, iniquum est, exactorem inuitum ad nomen vendendum nes
 cogi l. 5. C. de solut. 2) Idem possidet literas cambiales, estque
 eo intuitu melioris conditionis l. 10. ff. de pignor. l. 123. ff. d. R. I. 3)
 Commodius sibi ipsi soluit per solam scripturae directionem, ad
 eoque in pari causa praestat negotium paucis absolui. 4) Ple-
 runque parctur prouisioni trassato soluendae, cum exactori idem
 honorarium debeat, siue pecunias ab alio praesente exigat, siue
 cambio corresponsali absentis directo sumat. (5) Ita inuitatur li-
 berum adimplementum &c. Trassantem tamen praesentanti prae-
 fert Carpou Disp. d. Camb. thes. 49. allegans Iob. Marquard. d. Iur. Dissensus
 mercat. singul. Lib. 2. cap. 12. n. 45. vbi nihil de hac quaestione re-
 perio.

3) tertius, III. Perfo- nae, quibus adimple- mentum honoris causa prae- statur. Quo perti- nent exa- ctores, vo- lentes, imo (c). De acceptatione statuta cambialia dissentiant, alii- niti quodis (d) rem exactoris arbitrio permittentibus, aliis (e) i- solutionem, ipsam quoque admitti praecipientibus. Postremam sen- tenti-

Praerogati- va trassati, extraneo- rum. Exactor sibi ipsi adim- plet. Acceptatio honoraria potest non admitti. Dissensus statutorum, ff. mand. pr. l. Quib. mod. toll. oblig. add. l. 17. C. d. solut. (Art. 16. Camb. Norimberg. art. 11. Dantisc. art. 11. Et 14. (e) Statut. Gen. Ord. Camb. Lib. 4. cap. 14. §. Si trassa. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Wratisl. art. 11. cui aduersa fronte oppositus videtur art. 16. ubi acceptatio ho- noraria adstringitur ad consensum exactoris. Sed componi ta- ceo nciliatus,

(q) Statut. Gen. Seacc. Du Puyloc. cit. Vffenb. d. l. n. 17. Hoepner. d. l. n. 75 Eumque tertio cuique praeferrere iubet 1) negotii compendium, cum intra pauciores omnia peragantur, & quoad ipsam adimplementum, & epistolas eo nomine vltro citroque scribendas. 2) Conservatio scripturae, mercatoriae, qui minus mutatur, trassato quomodocunque adimplente, quam si plane alius satisfaciatur. 3) Commoditas adimplementum honorarium in liberum mutandi, si posthac defectus suppleantur (r) Quod si plures concurrant, potior erit, quem honorandus praesumitur praelatum cupere. v. gr. cognatus, proximior, & magis idoneus, Add. Carpzou. Process. Tit. 5. art. 6. n. 28. Inter omnino pares exactori optionem permitto. arg. l. 2. ff. d. duobus reis. (a) Etiam si ipse honorare cupiat arg. l. 13. ff. de Negot. gest. l. 9. §. 5. ff. de admin. & peric. tut. Add. §. 22. not. K. Modo non incidat casus, quo id frustra fieret, vid. §. 14. lit. I. (b) Postea quae §. 10. plenius deducta fuerunt. (c) Cum eius non interfit, quis soluat l. 12. §. 5. ff. mand. pr. l. Quib. mod. toll. oblig. add. l. 17. C. d. solut. (d) Ordin. (Art. 16. Camb. Norimberg. art. 11. Dantisc. art. 11. Et 14. (e) Statut. Gen. Ord. Camb. Lib. 4. cap. 14. §. Si trassa. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Wratisl. art. 11. cui aduersa fronte oppositus videtur art. 16. ubi acceptatio ho- noraria adstringitur ad consensum exactoris. Sed componi ta- ceo nciliatus,

tentiam aliqui iuri conuentiorem putant [f], alii prior
rem amplectuntur [g], quibus merito subscribo [h]: vt

E

non acce-
pationem
ta-
regulari-
ter.

men haec pugna potest, si proftremus locus de eo casu capiat, quo exactor ipse quoque honorarium adimplementum mediatatur, aut eidem contradicendi potestatem ab honorando accipiat. Tum enim eius dissensus vbique regulariter aliis obstabit. vid. §. *pracc. 13. lit. I. & §. 15. lit. N. (f)* Dn. *Marperger. Fragen über die Rauffmannschaft. pag. 215. Dn. Koenig. ad d. §. 17. Ord. Lips. Annotat. 5.* ex ratione, quia creditori perinde est, quis soluat. Verum quamquam id argumentum ad solutionem quadrat, plurimum tamen interest, quis acceptet. Posset equidem ulterius vrgeri praesumptio, qua quilibet soluendo esse creditur, donec contrarium probetur. Add. *Menoch. de Arbitr. Iud. Quaest. Lib. 2. Centur. 1. Cas. 87.* At eam nec satis probant, nec constanter defendunt Doctores. vid. *P. ab Eyndbouen. d. Inan. Actio. propter inop. §. 23.* vbi postquam auctoritate *l. ff. d. agnosc. Fal. liber. & plurimorum Ictorum inopiam ab asserente probandam p. 55.* tradidit; eandem in dubio praesumi *ex l. §. 10. C. d. iur. delib.* variorumque decisionibus p. 59. contendit, idque inter alia lepida ratione, quod omnes nascamur nudi, ex *Caualer. Decis. 233. n. 1.* probat. Saltem campsores indistincte locupletes iudicari non possunt. Plane *Scacc. §. 1. Quaest. 6. n. 15.* tam alienus est ab illa praesumptione, vt potius accipientes cambio ad dilapidandum tendere videri scribat. Id certum est, frustra sperari generaliter omnes soluendo fore, qui aliena debita recipiunt. Itaque vagae eiusmodi, si quae apud ignaros valent, coniecturae exactoris arbitrio certioribus & specialioribus argumentis plerumque nixo merito locum cedunt. Quo praestructo non moror iura varia, quibus dissentientium causam instruere possem ex *l. 25. §. f. l. 16 de recept. l. 2. §. ff. d. religios. l. 14 §. 2 ff. d. consit. pec. l. 9 pr. l. 60. ff. locat. l. 1 §. ff. de aqu. & aqu. plu. (g) Dn. Willenberg. de Except. dol. in camb. cessant §. 23. Phoofen cap. 12. pos. 13. Dn. Leser. Schriftliche Verantw. Et. p. 14.* Eamque ordinationis suae cambialis. *art. 38* inseruit Dn. *Marperger. Reue. öffentl. Handel. Bey. Cap. 16. p. 514.* (h) Nam qui cambium cum remitt-

& Decto-
rum.

Ratio dubi-
tandi,
responsio,
exceptio.

replicatio,

Consen-
tientes.

Ratio deci-
dendi L.

tamen mandatarium ex culpa in admittendo aut recu-
 fando acceptatore commissa domino teneri contem-
 dam. (i) Caeterum notorium decoctorem aut ipsum
 cambiū debitorem ne quidem statutis comprehendi cen-
 seo, quae admissionem alicubi necessariam reddiderunt
 Limitatio. (k). Vice versa nusquam ab honoraria acceptatione
 arcendum existimo trassatum, [l] aut commendatione
 quam?

remittente celebrat, aut, vt trassatus illud acceptet, efficere, aut
 cautionem interim praestare tenetur. Huic ergo obligationi
 praecise satisfaciendum est, non alius surrogandus, sicut inuito a-
 liud pro alio non soluitur *l. 2. §. 1. ff. d. reb. cred.*, nec nomen assi-
 gnatur *Dn. Harprecht. d. assignat. nom. §. 8. conf. l. 45 §. 2. ff. Mandat.*
 Adde, quod nullo iure aut aequitate adigi queat exactor, vt mi-
 nus idoneum admittat. *arg. l. 25. §. 2. ff. d. recept. l. 14. §. 2. ff. d. con-*
stitut. pecun. Id vero si ipsi relinquatur aestimandum, frustra ad
 bonum nomen agnoscendum eogetur. Iudicis arbitrium de hac
 altioris indaginis quaestione expectari non patitur cambiorum ce-
 leritas. Denique deterior fieret praesentantis conditio non modo,
 si alter minus soluendo foret, sed & si difficilior conveniendū
l. 2. l. 7. ff. qui satisd. cogant. l. 1. ff. si quis in ius vocat. At nundina-
 rum rationibus aduersatur incelas melioris conditionis esse, quam
 exteros maximis privilegiis acciri solitos. Itaque ex isto etiam
 fundamento defenditur libertas exactoris in cambiis regularibus
 seu nundinalibus, quae irregularibus normae instar esse commu-
 nis opinio est, *Petr. Muller. ad Scriv. Synt. Iur. Civil. Ex. 25. thes.*

Statutorum 40. n. 4. (i) *arg. l. 15. ff. de Admin. Spezie. tut.* (k) Cum enim ex
 dissentien- horum acceptatione finis, quem sibi contrahentes proposuerant mi-
 nime possit obtineri; vid. §. 14 *lit. N.* iniquam puto statuti gene-
 tium limi- neralis ad casum ex peculiaribus rationibus excipiendum applicatio-
 tatio. nem *arg. l. 90. l. 192. §. 1. ff. de R. l. add. l. 15. §. 4. ff. Locat.* licet in
 eam inclinari videatur. *Dn. Leser. d. l. p. 13* cuius magna est apud
 me auctoritas. (l) Quia vtrum libere an honoris causa acceptet,
 exactori perinde est, *Rheonsen Cap. 12. pos. 6.* At prius permittere
 tenetur.

quam creditor agnuit, assignatum, [m] aut idonee caventem. (n) Quod si quis consentire noluerit in honorarium, quod admittere tenebatur, adimplementum; Genuentes id ab ipso recusante tacite praestitum fuisse fingunt. [o] Idemque alibi etiam perinde habendum existimo, [p] nisi quod processui cambiali contra eum vix locum concedam. (q)

Iniuste dis-
sentiens
ipse hono-
rasse vide-
tur.

§. XVII. Ut autem illae ad finem communem facilius queant concurrere, adminicula quaedam in usu sunt, paucis nunc enarranda. Ex loco cambii celebrati,

Adminicu-
la adimple-
menti hono-
rarii,

E 2

qui

(m) *Dn. Leser. d. p. 14* Ratio patet ex §. *praece. 14. lit. O.* (n) *Phoofen d. l. p. 12.* Modo securitatem oblatum sufficere in continenti liqueat. (o) *Statut. Gen. d. l. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 389.* *Raph. de Turr. Disp. 2. Quaest. 15. num. 11.* (p) Quod *Scaccia* de Ciuibus suis refert, quasi ius generale repetit *Vffenbach. d. Protest. cap. 5. 13.* Nec id male. Nam de negotiis non gestis tenetur, cuius contemplatione alius ad haec non accessit *l. 6. §. 12. ff. d. Negot. gest. & ad idem obligatur, quod alter praestitisset §. 1. in fin. ff. d. obligat. quae quasi ex contr. nasc.* Omnes ergo, quos alterius adimplementum honorarium liberasset, ab illo securi erunt. Imo non modo ab ipso illo exactore, sed & ab eius auctoribus. Frustra enim hi ab aliis poscent evictionem, ad quam ipsi non tenentur exactori *l. 51. pr. l. 56. §. 1. ff. l. 15. C. de evict.* damnumque ab ipso datum merito ferent, quod eum elegerint, qui eo ipsos adiceret *l. 21. §. 7. ff. de Negot. gest. l. 60. §. 7. ff. Locat.* Plane si is, quem exactor iniuste reculat, iure praelationis gaudeat, eoque uti velit, poterit illum ad acceptionem vel solutionem admittendam iisdem modis adigere, quae traslato simpliciter adimpleturo aduersus morosum in accipiendo competunt, iamque a me supponuntur. (q) Rigor enim cambialis ad literas cambiales adstrictus esse videtur &, si actionem ad valutam petendam excipias, de qua vid. *Ord. Camb. Lips. §. 26.* ad eos tantum pertinere, qui ex sua in illis scriptura obligantur. Reliquos licet cambii intuitu obligatos mitiori processu puto conueniendos.

Iniuste re-
cusans pro
honorante
habetur
vbique,

& cogi
potest, ut
honorari-
um adim-
plementum
admittat.
Processus
cambialis
literis
camb. de-
pender.

ex loso qui de literarum vel indoffamentorum suorum hono-
 contractus, re solliciti sunt, mandatum expediunt sepiissime, quo
 I. manda- quis in omnem euentum subornatur (a), idque aliquan-
 tum debito- quis denunciant exactori. [b] Non raro mandatum e-
 ris. ventuale inscribunt cambialibus literis, (c) saepius sche-
 II. Schedu- dulae commendatiae, quam illis adiungunt. (d) Huius
 la com- postquam conditio extitit, eadem efficacia est, quae tra-
 mendatia ctac simplicis, (e) nisi quod protestationum solemnina
 In loco so- aduersus mandatarium haud requiram. (f) Quoties
 lutionis, hinc

(a) Vel ipse trassatus, si tracta ratione proprietatis tertium
 Subornatio concernat: vel alius, illo plerumque inscio. Cuius moris me-
 honoraturi. minit *Matth. Bode Disp. de Camb. ibes. 7. lit. G. Consult. Dn. Henr.*

Indiciam a- (b) Siquidem illum noue-
 ctori faci- rint. Aliquando remittens, vt ipsum ea de re certiozem reddat,
 endum, rogatur. Eaque potissimum obtinent, si dubitare postea inci-
 piat de adimplemento trassati, quem cambii scriptor initio idem
 optime sperauerat executurum. (c) Vel trassato mandant, ut
 si ipse literas recuset, exactorem ad tertium ableget. Quoties
 nimirum non dubitant palam fateri, quod alium substituerint,
 siue ambigentes, vtrum ipse simpliciter soluturus sit, siue de il-
 lius dissensu iam certiores facti. (d) Nempe cera, oblata acu-
 ue affigitur cambialibus literis schedula, quam *notitiam* vocat
Dn. Barth. Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. not. aa. p. 704. campsores
 plerumque appellant *eine Adresse*. vid. *Dn. Leser Schwifflische*
Beantw. &c. &c. p. 14. vbi refert formulam, qua vulgo vtuntur:
Mangel verhoffender Richtigkeit ist selbe bey Hr. N. N. zu finden.
 Aliam eodem tendentem refert *Dn. Barth. d. §. 4. §. 676.* aliam *Dn.*
Koenig. Annot. 3. ad §. 17. Ordin. Camb. Lips. (e) Itaque, qui per
 illam rogatur, vt cambio suppetias ferat, pariter ad mandatum
 suscipiendum cogi nequit, susceptum vero exequi debet. Vicif-
 sim, qui eandem accepit ab eo, qui in illa nominatur, adim-
 plementum petere tenetur. Ex obligatione nimirum communi
 eorum, qui aliena negotia tractant. (f) Quodsi pariter adim-

aliquando
 ministerio
 trassati,

Schedula
 commen-
 datia,
 Notitia,
 Adresse.
 Eius for-
 mula.
 Effectus.

An pro-
 testa-

hinc in loco solutionis sub invicem haud innotescunt, qui cambii executionem praestare cupiunt exiguntque, III. Scisci-
 E 3 dilii-
 rationem re-
 quirat?
 Affirman-
 tes. Ratio
 dubitandi.

plere nolit alter, etiam contra eum protestationem interponendam ac in instrumentum redigendam esse contendunt. *Dn. Barth. d. not. aa. Dn. Leser. loc. cit.* Quae sententia inde adiuuatur, quod is trassato videatur substitutus esse, adeoque non solum in locum, sed & in ius successisse. *arg. l. 23. ff. de Manumiss. lac. Menoch. Consil. 211. n. 74.* tam quoad commoda, quam incommoda c. 7. X. de Immunit. Ecclesiar. Add. l. vn. pr. C. de Collegiat. Verum argumentum allatum tum saltem procedet, cum ipsum cambium alicui, & eo recusante alteri directum est, in qua specie idem iuris esse, ac si vnus tantum oneratus fuisset, definit *Ius Camb. Suec. art. 11. in fin.* Dispar ratio videtur, si alius substituitur per meram assignationem, quae nec alias, etiamsi cambii intuitu facta fuerit, opus habet protestatione. Sicuti ab eadem teste quotidiana experientia, illi quoque recte abstinent, qui diligentiam in exquirendo honorante ignoto a iure praecipiam, vid. *lit. seq. G. frustra adhibuerunt.* Maxime cum aequi bonique ratio, & quam iudex in obscuris sequi iubetur, *L. 192. §. 1. ff. de R. I. benignitas,* minime patiatur liquidissimi iuris priuatione creditorem multari ob neglecta solemnia, quae & minus necessaria saltem non improbabili errore credidit; & ex abundanti seruare, potissimum quia sumtus requirunt, merito dubitauit, & mandantis fidem apud alios, ad quos ea res nihil pertinet, labefactura esse nonnunquam praevidit. Quae Doctorum regulis, earumque fallentis porro exornare facillimum est. Nam surrogatum naturam eius, cui surrogatur, non sapit, si sit diuersae qualitatis. *Alex. Libr. 3. Conf. 106. num. 17. Paris. Libr. 3. conf. 49. n. 70.* aut vna commissionis forma ab altera multum differat, *Menoch. Conf. 340. n. 42. 43.* Deinde surrogatio ad naturam rei primordiale adstringitur, nec quoad accidentalem, siue intuitu eorum, quae accidentaliter superueniunt, admittitur. Vid. *Salicet. ad l. Certi conditio 9. ff. de Reb. Credit. Euerhard a Middelsburg. Loc. Argument. Legal. Loc. 122. num. 20.* Id lubens omitto, quod vulgo

tionem re-
 quirat?
 Affirman-
 tes. Ratio
 dubitandi.

Responso.

Negatur.
 Rationes
 decidendi

I.

II.

III.

IV.

V.

Consensus
 brecardi-
 corum.

Etoris & diligenti sciscitatione alter alterum explorât, (g) Quodsi
 honoraturi. non nisi ab vno aut paucis Notariis peculiaribus (h) ne-
 III. Nota- goria mercatoria expediantur, ex illorum ore aut libris
 rii mercan- facillimum est necessaria discere, [i] Ad eundem sco-
 tiles. rum

Error com- vulgo docent, statuta stricte interpretanda, quo minimum a iure
munis de- comuni recedant, ex quo principio illa ad personam expres-
stricta in- sam nominatim adstringit *Bald in l. maximum vitium 4. num. 6.*
terpretatio- *vers. Praeterea C.d. liber praeter.* Quam male enim erronea haec
ne statuto- interpretandi regula Iurisprudentiae consulat, satis ostendit *Ex-*
rum. *cell. Dn. Laudevigius d. emendand. German. Iurisprud. cap. 20.* In-
Protestatio- terim protestatione omnino opus erit, si moras in soluendo necitat
ne opus non assignatus, postquam acceptatione honoris ergo iam praestita
soluente eo, prioris locum in ipsis literis cambialibus plene occupavit. (g)
qui honoris Quod fieri iubet *Ordin. Cambial. Lips. §. 36.* Idque perficitur,
c. acceptavit, dum generaliter inter campsores, maxime in aedibus publico e-
sciscitatio fit orum conuentui destinatis, *boersas* vocant, quaeritur, vtrum ali-
in boersa o- quis huius vel illius cambia exigat, aut honoris gratia exequi
retenus, cupiat. Quod aliquando schedula valuis publicis affixa denun-
schedula af- ciatur. Quodsi negotium tangat campsores aliquem inter ex-
fixa, teros celebriorem; norunt plerique, cuius ex praesentibus ope-
specialiter, ra is potissimum vti soleat, eundemque nominatim ad literas
 recusatas soluendas aut exigendas inuitant. (h) Notarii vel

Notarii & Cancellarii peculiare negotiis mercatorii & inprimis protesta-
Cancellarii tionibus cambiorum constituti sunt in nundinis Italicis, vid. *Ca-*
mercatorii *pit. Feriar. Vesuntin. cap. 30. & Bolzanensibus secundum Capit. ha-*
in nundinis *rum. Nundin. 6. Venetiis, Phoosfen. cap. 11. pos. 4. in not Ricard.*
Italicis, *Tratte General du Commerce p. m. 155. multisque aliis plateis. Dn.*
Bolzani, *Koenig ad §. 36. Ordin. Camb. Lips. Amot. 6. vt Wratislaviae & Fran-*
Venetiis, *cofurti ad Moenum memini obtinere. Add. Ordin. Camb. Franc.*
Wratisl. & *art. 9. Horum in nostro argumento ingens est vsus, quem sibi*
Francofurti, *quoque ab actuario iudicii mercatorii praestari voluerunt Lipsi-*
 art. 9. *enses dist. §. 36. Sed non tulerunt id ampdisimi illius collegii ra-*
 tiones. Vnde dicti actuarii operam ad hunc sineca nemini prod-

Actuarius esse, nec a quoquam requiri habeo persuasum. (i) Nam cum
mercat, Lip. cum in hon- ipsi

pum aptissimae sunt, quibus Itali in nundinis cambiali-
bus vtuntur, intimationes. (k)

§. XVIII.

ipsi protestationibus literarum cambialium interueniant, sciunt,
quae cambia honorario adimplemento indigeant, & cui illo-
rum exactio curae sit. Superest ergo, vt, qui eadem exequi cu-
pit, id illis denunciet. Imo ipsis Cancellariis feriarum Italica-
rum non ante protestus instrumentum exactori tradere permitti-
tur, quam campfores aut potissimam earum partem rogauerint,
vtrum aliquis collybis illis honorem velit habere. *dist. cap. 30.*
Denique copias omnium literarum cambialium, quarum nomi-
ne protestatio fuit interposita, inserere iubentur libro publico,
quem cuius campfiori eo sine permissum est perustrare *Phoon-
sen. it. Ricard. d. locc. & Capp. all. inter quae Capit. 6. Feriar. Bolza-
nens. apud Phoonseum p. 190.* mendose legitur verbis: *lettere, che
faranno in potestate pro protestate*, quod sphalma non a Typogra-
phis, pro more, insertum, sed ab ipso interprete praeteruisum fuisse,
ostendit versio Belgica: *de brieven die in handen zullen zijn.* Caete-
rum relata refero, cum ex Dni *Marpergeri Beschreibung der
Messen und Jahr. Märkte cap. 10. p. 45. itemque pag. 122.* recen-
seo, Bolzani literas cambiales, de quibus protestatio facta, id-
eo in aparta capsula *) omnium inspectioni publici exponi. Non
item facerent Lipsienses, qui nec quidem literas cambiales acce-
ptatas & probabiliter extra litem positas boersae publicae ab ip-
sis exactoribus inferendas arbitrati sunt, verum ne ex tanto nu-
mero quaedam amitterentur, si ipsi saltem possessores solutio-
nem particularem iisdem inscribere, aut plene adimpletas sol-
uentibus tradere ibidem cogerentur. Quam prouidentiam ap-
probauit & pro fundamento legis latae agnouit *Sacr. Reg. Ma-
iest. Polon Declarat ordinat Mercat. & Camb. Lips. ann. 1699. Decis.
2. in fin. quae extat Statut. Lips. p. 103.* (k) Harum meminit *Capit.
35. Nundinar. Vesuntin. in fin.* vberioorem descriptionem dedit *Pe-
ri Negotiant. P. 1. cap. 23. pag. 72.* Germaniae institutis eae non
conueniunt. Quare sufficere paucis commemorare mores Ita-
lorum. Hi peculiari genere nundinarum vtuntur, quas cambi-
ales

V. Imitatio-
nes.

adimple-
mento.

Vfus libro-
rum publi-
corum,
quos eo sine
apertos ten-
nent. Vera
lectio cap.
6. feriar.

Bolzan.
Vtrum Bol-
zani literas
cambiales,
de quibus
protestatio
facta, in ca-
psula publice
exponan-
tur?

Intimatio-
nes.
Italorum.

* in einer offenen Schachtel.

Tempus ad- §. XVIII. His adminiculis tempeſtue uti ſolent, nec
implemen- eam induſtriam lex vlla aut conſuetudo improbat. Po-
ti hon. cauſ. tius etiam, cum dubius adhuc eſt ſimplicis adimple-
quod ſtatim menti euentus, ſubſidiariam operam exactori offerre
offerre li- licet. (a) Non tamen oportet eam, nec illi quidem,
cet, non ta- quem honoraturi ſumus, tam cito polliceri. [b] At prae-
men oport- ſtare eandem tum demum permittitur, ſi tempore,
cet. quod acceptationi vel ſolutioni liberae definitum eſt,
Eidem prae- inchoato vel eandem ab eo, cui cambium dirigitur, vel-
ſtandum uti

ales vocant. In iis ſi quis aliquid ad nundinalia negotia ſpe-
ctans in eorum, quorum intereſt, notiſſimam peruenire cupiat,
Cancellario id denunciat, ſive intimat. Tum primo feriarum
die earum Magiſtratu & negotiatoribus praefentibus ſolemnis
conuentus celebratur. In eo initium nundinarum fieri iubet Ma-
giſtratus. Hoc edito eas orditur Cancellarius eo ipſo, dum
publice praelegit factas ſibi denunciations ſ. intimations.

Ante recu- (a) Ut vt aliqui ſecus ſentire videantur. Nam ex ore mer-
ſacum ad- catorum ſe referre ait *Vogt. d. Camb. theſ. 7. lit. C. p. m. uſ. repe-*
implemen- *teſte Ioh. Marquard. d. Iur. mercator, & Commerc. ſingul. Lib. 2. cap.*
tum libe- *12 n. 44. Anonymo Heydigeri cap. 8 p. 72. daß keiner ſich praefenti-*
rum offerre *ren könne, oder dürfte ſu acceptiren, ehe und bevor derje nige,*
honorari *auf welchen die Brieffe gezogen ſind, proteſtiren laſſen. Vnde B.*
um licet, *Strykius verat, ne quis prius offerat &c. vid. Cautel. Contract. Sect.*
3. cap. 5. §. 14. Vſus Modern. Pandect. Tit. de Rev. permutat. §. 13.

non oport- Id vero de obligatione ſimpliciter intelligi debet, conditionalis in ca-
tet. ſum ſubſecutae proteſtationis concepta utriusque permittitur. (b)
Equidem non nemo aliquibus perſuaſit, ſe traſſato, qui literas e-
ius cambiales honoris cauſa ſoluerat, ideo minime obſtringi,
quod is acceptatione ſimpliciter recuſata honorarium ſibi adim-
plementum eo tempore haud obtuliſſet. Atam n praevia ac-
ceptatione & ſolutionis promiſſione minime opus fuiſſe rectius
reſpondit de illa ſpecie conſultus *Dn. Leſer Parere Hamb.* quod ex-
hibet in denen Beſlagen zur *Schriſſil. Beantw. &c. Sc. N. 6. p. 89.*
93. Ratio patet ex not. ſeq. E. n. 2.

luti post absolutam eius resolutionem aut decoctionem
 [c] iusto die frustra expectari appareat, vel is in mora
 sit. [d] Tum vero ad solutionem admitti honoraturus
 debet, & ad acceptationem potest, licet trassatus non o-
 mnem futurae solutionis liberae spem tollat. (c) Quod

F

si quis

(c) Vid. §. praeced. 12. lit. F. (d) Elapso nimirum spatio, quod
 acceptanti vel soluenti consuetudine aut conventionis lege con-
 ceditur. Quodsi exactori indulta si libertas largiendi inducias
 ad acceptationem, vid. *Ius Camb. Magdeb. art. 7. Brandenb. art. 9.*
 vel solutionem, vt in *Ordin. Ambial. August. art. 5.* poterit pro
 lubitu honorarium adimplementum oblatum vel statim admit-
 tere, vel tantisper recusare. De protestatione praemittenda ex
 instituto dicam §. seq. 20--22. (e) Dissent. *Dn. Koenig ad §. 8.*

Ordin. Camb. Lipsi. Annot. 3. Add. Annot. 1. ad §. 30. Pro cuius sen-
 tentia duplex ratio allegari potest. Nam I. *Ordin. Camb. Fran-*
cos. art. 9. protocollo, de quo §. praec. 17. lit. I. dixi, inferi tantum
 iubet cambia, quorum nomine ob non factam acceptationem
 protestatio absolute interposita fuit. II. Denique plerisque locis
 cambiales literas, quarum solutio non simpliciter denegatur, ne
 quidem post protestationem de non facta acceptatione ad au-
 ctorem licet remittere, sed dies earum expectari & solutio de-
 nuo peti iubetur. *Ius Camb. Pruss. art. 10.* Quare, antequam pe-
 riculum sit, ne cambia inania reuertantur, locus videbitur de-
 negandus remedio ad id impediendum inuento, & subsidiario,
 adeoque nec admittendo, quo vsque ordinarium speratur *arg. l.*
u. pr. ff. de testam. tutel. add. §. praeced. 12. Verum Francofurtense
 statutum protestationem absolutam intelligit non ratione futu-
 rae solutionis sed acceptationis, cumque hac nondum simplici-
 ter denegata etiam ante lapsum spatii ad acceptandum indulgi
 protestationem permittat *art. 8. merito* cauet, ne trassato per
 eam praeiudicetur. Porro quoties periculum in mora est, subsi-
 diarium remedium ordinario pendente recte adhibetur *arg. §. 1.*
I. de Attil. tur. Atprotestu ob deficientem acceptationem able-
 gato, qui ex cambio tenentur, cautionis oneri aliisque incom-

tum deficit
 liberum,

etiam a so-
 luturo qui
 acceptare
 noluerat:

Spatium ad
 implemen-
 ti liberi In-
 duciae.

Acceptatio
 honoraria
 locum ha-
 ber absolu-
 tam recusa-
 tionem li-
 berae solu-
 tionis Ra-
 tio dubit.

II.

Respon. I.

II.

Ratio deci-
 dendi.

modis

fi quis honoris ergo acceptare noluerit, non ideo post
 recusationem ita soluere prohibetur. (f) Lapsus termi-
 rio ante vel solutioni simplici destinati plenus
 post termi- non impedit, quo minus adhuc in subsidium satisfiat
 num, (g), nec tamen necessario debet expectari. (h) Quoties
 attamen an- inter plures aequales trassatus tertio aut exactor vtri-
 te extra- que praeferrri cupit, acceptare vel soluere tenetur, an-
 neum & tequam ab aliis fuerit praeventus. (i) Contra qui re-
 trassatum, motiori

modis subiiciuntur, adeoque illis etiam auertendis honoraria ac-
 ceptatio inferuit, ac recte adhibetur, licet de solutione adhuc
 dubitetur. Add. l. 7. §. 3. ff. de dol. mal. c. 8. X. de integr. restit. (f)
 Vid. sententia mercatorum, quam not. praec. B. allegavi & iudicio
 suo mercatorio inferuit Dn. Marperger. Anhang von Parer und Re-

Exactor ho- spons. pag. 148 151. (g) Citra prauidicium exactoris. Is enim
 noraturo inducias sibi noxias concedere non compellitur, quo pertinere
 inducias puto Statut. Genuens. Libr. 4. c. 14 §. Qui ueluerit, Saltem adim-
 concedere plementum postea oblatum, si eius nihil interfit, admittere tenetur.
 non cogi- a. l. 135. §. 2. ff. d. V. O. (h) Spatium enim additum creditur in
 tur. trassati fauorem arg. L. 17. ff. d. R. I. Quo cessante frustra expectatur

Lapsus ter- tempus ideo praescriptum. Vnde minime obstat Capit. 5. feruarum
 mini omni- Vesuntinarum & Decretum senatus Genuensis anni 1633. Capitulo 35.
 modus non subiectum. Proinde cambium nundinis Lipsiensibus directum pri-
 est necessa- mo secundae septimanae die, non expectato termino solutionis
 rius, peremptorio, honoris causa recte soluitur. Atque ita intelligo

Praeuentio.

(i) Postea enim ne quidem simpliciter adimpleturus tertio hono-
 ranti praefertur. Ordin. Camb. Wratislau. art. 11. Lips. §. 17.
 Brunswic. art. 19. August. art. 9. Dn. Koenig. ad d. art. 17. Annot. 8.
 Dn. Willenberg. d. Except. dol. in Camb. cess. §. 23. Ut tertius in
 honoraria acceptatione trassatum praeventurus termini ad sol-
 uendum destinati lapsum expectet, frustra requirit Dn. Remer. de
 Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 61. nec quicquam, quod huc tra-
 hi queat, habent auctores ad id confirmandum ab ipso exci-
 pti.

motiori debitori honorem habiturus est, aut vnum e-
 undemque minus grauaturus, etiam post implemen-
 tum honoris ergo ab aliis iam praestitum admitti debet
 (k), modo illi indemnes seruentur, (l).

§. XVIII. Itaque creditoribus praecipuè non
 debet adimplementum literarum cambialium honoris
 causa. Ex quo consequitur, illis id eadem ratione praes-
 tandum esse, qua liberum. Acceptatio ergo in scriptis
 facienda est, (a) & in ipsa schedula cambiali honorantis
 potius, quam Notarii, manu exaranda. (b). Eaque sub-
 scriptio etiam ab eo, cui acceptationis petendae cura
 commissa est, si ipse cambium exequi velit, recte exigit-
 ur. (c). Vt ipse literarum cambialium dominus acce-
 ptationem honorariam subnotet, necesse non est. (d)
 Reliqua pariter naturam & ius acceptationis ac solutio-
 nis simplicis imitantur, nisi quod, qui parte saltem
 cambii a transato promissa residuum in se recepit, ultra
 quantitatem nominatim acceptatam nusquam teneri
 videatur. (e) De tacita acceptatione nihil superest,

F 2

(k) *Phoosfen cap. 12. pos. 16. §. 17.* Ratio petenda est ex §. seq. 26.
not. O. (l) Vnde aliud obtinet, si, qui honoris causa adimple-
 uit, pecunias iam sumserit recambio, *Phoosfen. cap. 18. §. 13.* Add.
§. seq. 26 not. P. (a) *Ordin. Camb. Dantisc. art. u.* (b) Notarii
 quidem scripturam in cambio requirit *Dn. Willenberg, de Except.*
dol. in camb. cess. §. 23. Sed aliud discrete docet *d. art. u.* ab ipso
 quoque excitatus. (c) *Phoosfen cap. 12. pos. 11.* (d) *Id. ibid. arg.*
l. 41. pr. ff. d. Euct. l. 11 ff. d. Legat. 1. Nisi forte urgente alio beni-
 gnis conditionibus honoraturo, cui admissis iisdem praeferrì
 cupit exactor. (e) Licet enim alicubi limitationes acceptatio-
 nibus additae pro non adiectis habeantur, vid. *Ord. Camb. Lips.*
§. 8. id tamen non alium finem habet, quam securitatem credi-
 toris quoad integram obligationem ex acceptatione simplici ac-
 quiren-

nisi minus
 priuilegia-
 tum.

Modus ad-
 implemen-
 ti honoris
 causa.

1) Intuitu
 creditorum
 imitatur li-
 berum,
 etiam quo-
 ad accepta-
 tionem,

admissa ta-
 men parti-
 culari.

Honoris
 causa adim-
 plendum
 ante recam-
 bium.

Accept. hon-
 oris, cambio
 non inscri-
 bitur a No-
 tario nec
 domino li-
 terarum
 camb. fieri
 potest
 quoad par-
 tem resi-
 duam,

2) intuitu honorati suscipitur.

libere aut supra protestum, S.P.C.

quod addam iis, quae iam occupavi. (f) Eorum qui honorantur, intuitu liberius est honorantium arbitrium. Possunt enim vel expectato eius, cuius causa cambium ipsis directum, mandato tantisper alternatiue, nimirum *libere aut supra protestum*, satisfacere: (g) vel benignis conditionibus honoris causa adimplere, quo pertinet executio cambiorum, quam *supra protestum commuti* appellant. (h) vel eo animo, ut erogata suo arbitratu,

Adimple-
mentum al-
ternatum
libere vel
supra prote-
stum.

quirendam. Ast illam praestat potius, quam impedit acceptatio reliquorum (f §. praec. 16. lit. O-Q. (g) Id fieri docet Du Puy d. art. lit. camb. cap. 9. n. 13. edit. Latin. 14. quoties transactum ab eo, pro cuius computo cambium fuit celebratum, soluendi libere vel media tener, sed eius mandato destituitur, adeoque se obstringit supra protestum ad solutionem mandato secuto, libere; non secuto, in honorem transactis praestandam, vel rationis inferendam. Eundem sensum esse puto capit. 7. Feriar. Bulsanens. cum *acceptationis supra protestum mandati expestandi gratia* meminit. Itaque huius formulae ea vis est, ut consensu domini tempestiue cognito evanescat honorarium adimplementum & in liberum resoluitur. Quae spes quia satis probabilis est, merito non caret effectu, ut dictum §. praec. 15. not. N.

Abusus eiusdem.

Equidem alium porro modi huius usum allegat Du Puy d. l. eumque solum in hoc argumento explicando commemorat Ricard. *Traite General du Commerce p. m. 152.* Nempe cum literae cambiales ab eo, cui transactus fidem habet, ei scriptae fuerunt pro computo alterius, a quo nondum accepta est, sed tamen adhuc speratur prouisio. Verum ea superueniente semper libere soluere oportet §. praec. 14. lit. Q. R. adeoque cum haec conditio tacite insit negotio, superfluum est hoc casu nec attendi meretur alternatum adimplementum, arg. l. 1. ff. de Legat. 1. cuius ope alias tantum non semper Protopraxia sua fraudari posset exactor. (h) Adimplementum hoc *Sopra Protesto Conto* campores solitam breuitatem secuti tribus literis initialibus S. P. C. exprimunt. *Peri Neget. Part. 4. cap. 15. in fin.* Du Puy d. l. num. 12. qui in Latina edit. 13. est. Ricard. loc. all. Idque hono-

Adimple-
mentum
Sopra Pro-
testo Conto.

tu repetere ipsis liceat, hoc officium exhibere, quod in- S. P. nos
dicant, quando *supra protestum* (i) acceptant. Sunt, qui An cum o-
F 3 ali bligatione

honorario simpliciter praefert d. cap. 7. Fer. Bulzar. Hue enim
pertinent literae acceptatae per *mettere conto*, id est, ut ponatur com- Sensus Cap,
putus. Fallitur quippe vernaculus interpres ap. Du. Koenig Ap. 7. feriar.
pendic. Annot. aa. Ord. Camb. Lipsienf. p. 263. qui id ad publicam Bullanenf.
pretii cambiorum aestimationem refert, vertitque: von denen Brief-
fen welche mit *Protestation* acceptivret werden, deswegen und dar-
über noch andere Verordnung, oder bis der Conto gemacht
wird, zu erwarten. Licet enim parum absit, quin illa dictio
vtrumque sensum aequaliter admitat; series tamen orationis po-
stremum respuit, cum per totum diem computo, quo pretia Effectus ad-
cambiis ponuntur, ita ut modo praefinitum deliberare liceat, vtrum implemen-
tis literas sibi directas acceptare velit an recusare cap. 5. Caes. S. P. C. con-
terum, quam vim habeat hoc adimplementum non consentiunt trauerfus,
scriptores. Io. Dom. Peri dicit loc. contendit, recambium salua vt retrasse-
trassantis obligatione, tum illi dirigi, cuius intuitu pecunia pri- tur princi-
mum cambio sumta fuit. Sunt, qui sic honorantem ab illo solo, pali: vt re-
dimissis reliquis, restitutionem petere existiment. Quod refert liqui dimit-
& vanum iudicat Id. Part 3. cap. 13 p. m. 37. pr. ideo quia eam v- tantur:
bique protestationi causam & efficaciam tribuit, vt scriptor cam- vt solnatur
bii, donec illi satisfiat, teneatur, secus ac §. praec. 13. lit. A asse- ex pecuniis
rui, lac. Du. Puy loc. cit. hac ratione illos ait adimplere, qui tra-
trassantis: Etis pro aliorum, quos recusant, computo sibi directis honore vel recusata
trassantium satisfaciunt, quoties illorum nummos possident. Ad restituone
stipulatur Sim. Ricard loc. all. addito casu, quo modus restituti- ab ipso ob-
onnis minus gratus ab ipso trassante offertur. In eo consentit v- blata:
terque, sic adimplentem, vt recambii expensis parcaur, pecu- vt pareatur
nias ex cambio soluendas in rationes saltem referre. Id vero recambio,
etiam si trassanti nihil debeatur, fieri posse ostendi §. praec. 15. lit. Vltimus ef-
M. Quae omnia adimplementum supra protestum computi effectus ge-
saltem recambium non admittere, caeterum vero variis admo- neralis est,
dum occasionibus & conditionibus praestari satis euincunt. (i) Adimpl.
Sopra protesto. Quod indicant literae initiales; S. P. vid. Peri dicit. Sopra Pro-
cap. testo.

eorum, qui aliquorum honori hoc ita tribuant, vt saluam velint a-
causam ha- liorum, causam ab illis habentium, obligationem. (k)
bent ab ho- Sed vereor, vt ista cautio satis certam exorta lite prae-
norato? stitura sit securitatem. (l) Caeterum, quoties quis ho-
Inferen- noris causa acceptat, necesse est, vt id in ipsa, quam
dum acce- tionis causa acceptat, necesse est, vt id in ipsa, quam
tationi. cambi-

cum obli-
gatione ali-
orum,
quae frustra
reseruatur,
Ratio I.

II.

III.

Ratio du-
bit.
Responsio.

cap. 15. Du-Puy d. l. num. 9. Lat. 10. Ricard. loc. all. Dn. Leser. Beant-
wort. Et. p. m. 13. quo ipso facultas honoranti iure concessa nul-
lam sustinet restrictionem. (k) Idque admittit Pboonsen, siue
acceptetur S. P. cum obligatione trassantis cap. 30. pos. 18. 19. aut
honore eiusdem, cum obligatione indossantis cuiusdam cap. 12.
quae frustra pos. 12. siue soluatur honore trassantis cum obligatione indossan-
tium cap. 18. pos. 22. (l) Protestando enim iura competentia
reseruatur, non acquiruntur noua. Illustriss. Dn. Praeses de pro-
testat. fact. contr. thes. 8. Nec vilius momenti est protestatio in his
quae non tam ex voluntate nostra, quam ex legum dispositione
dependent. Sand. Decis. Libr. 4. Tit. 9. Defin. 9. Carpzou P. 1 Const.
El. u. Def. 18. num. 4. At leges cambiales, saluo tantum vinculo ac-
ceptantis, creditorem a propioris debitoris auctore ad priorem,
causam ab hoc habentem, redire non modo non permittunt,
sed diserte verant. Vid. Ord. Camb. Lips. art. 20. in quam senten-
tiam respondit Illustr. Fac. Jurid. huius Acad. ap. Dn. Ludouic. Ein-
leitung zum Wechsel. Proc. cap. 4. §. 12. in fin. iniunguntque, vt
a postremo indossante ad praecedentes ordine haud interrupto
reuertatur, ius Camb. Magd. art. 20. Brand. art. 22. Quare nec in-
dulgendum est obtentui damni, quod ex gradato regressu oritur,
auertendi. Add. Peri Part. 3. c. 13. p. 36. in fin. Id enim commo-
dum in remotiores debitores redundat, propioribus non solum
haud prodest, sed praeciudicaret etiam, si ipsi tenerentur. Nam prin-
cipali non satisfaciente etiam onerarentur grauissimis, recambii
auctori suo directi & ab eo denuo reuersi impensis, in quas i-
psos diserte condemnat Pboonsen d. c. 30. pos. 20. At aequitas non
est, quae de vnus commodo cum aliorum iniuria laborat. arg.
l. 54. §. 1. ff. d. furt. i. l. 206. ff. d. d. l. Add. c. non est putanda 27 l. 4.
i. caus. 14 q. 1. per tot.

cambialibus literis inscribit, acceptatione moneat. (m)
 Formulae tamen *pro conservatione honoris & fidei N. N.* formula
 (n), quam plerique scriptores commendant, aliquem v- decora, ad-
 sum esse vix credo, (o) At nomen eius, quem quis ho- dito nomi-
 norare ne honora-

(m) Equidem aliqui id superfluum putant, si coram Notario
 protestatio interponatur. vid. *Bode. d. Camb. Thef. 7. lit. K. in fin.* Acceptatio
Dn. Barb. Hodeget. For. cap. 4. §. 4. in Z pag. 703. Sed utrumque honoraria
 requirit *Ord. Camb. Lips. §. 17. Pruss. art. 9. Dantis. art. 11.* Solent ergo cambio in-
 tum adhiberi verba: *accepto S. P. honore literarum &c. vel simi-* scribitur,
lia Du Puy dict. cap. 9. n. 5. Lat. 6. Idque generaliter receptum
 videtur. Plane, cum in Gallia post solutionem averse litera-
 rum cambialium parti epocha solet inscribi, eidem etiam execu- eiusque
 tionem transantis honore factam ab exactore inferi iubet *Sauar-* confessio a
ry Parfait Negotiant Part. 1. Libr. 3. cap. 6. pag. m. 160. (n) den epochae in-
 Traffrey bey Ehren und Credit zu erhalten. Ita cambio subscri- feritur.
 bendum monent B. Dn. Stryk. *de Cautel. Contract. Sect. 3. cap. 5. §. 12.* Formula
Id. de Action. For. inuestig. Sect. 1. Memb. 7. §. 25. Illustr. Dn. Berger. vulgaris:
Supplem. ad Elect. Proc. Execut. Thef. 50. post. 34 p. 14. Dn. Barb. d. l. bey Ehren
p. 702. i. p. 699. aliis magno numero praecuntibus. Nam communis und Credit
 persuasio est, existimationem debitorum cambialium, cambiis zu erhalten.
 absque executione reuersis, apud alios laedi, adeoque per eum,
 qui subsidiarium adimplementum praestat, ab imminente peri-
 culo liberari. Vid. *Dn. Koenig Annot. 4. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.*
 (o) Neque enim eum aut ab vilo campfore allegatum memini non est in v-
 aut negotio congruere existimo. Reditus literarum cambiali- su, nec con-
 um cum protestatione ignominiam campforibus non importat, fus, nec con-
 nisi ex causa recusationis eorum existimatio iacturam patiatur. uenit nego-
arg. l. 22 ff. de his qui not. infam. Tum vero illi reparandae ne sus- tio,
 ficit quidem honorarium adimplementum. Saltem rarissime
 quicquam imputari potest indossantibus, maxime quoties cam-
 bium per plures personas ambulauit, *arg. l. 15 ff. de Minor. l. 39 ff.*
d. euit. At horum etiam honore solet adimpleri §. *prae. 13. lit.*
D. Quare hoc ita interpretor, satisficientem re ipsa ostende-
 re, quantum honorem ipse alterius scripturae habeat, non quam
 cupiat

norare cupit, addendum est, (p) nisi ipsi traſſanti hoc officium praestetur. (q)

Solemnitas praecedens duplicis protestationis. I. fit. ab exaſtore.

§. XX. Haec tamen haud ſufficiunt, niſi proteſtationum etiam publicarum ſolemnia praecedant. Proteſtationum inquam: duplici enim opus eſt. Prima contra defectum adimplementi ſimplicis interponitur, (a) eoque officio exactor defungi debet, non qui honoris cauſa cambium executurus eſt. [b] Id vero cur requiratur,

cupiat eiſdem ſamae ſuppeditas ferre, ideo quod illam alias labefactatum iri putet. Saltem vix decet publice eum, qui officium alteri exhibere decreuit, rem illi iam tum adeo ignominioſam publice prae ſe ferre. Vt concludam ſimili; recte iudex inferior appellatum admittit, & par etiam a pari ad forum incompetentis vocatus comparet: ille in ſuperioris, hic in vocantis honorem. At quis vtrique ſuaſerit, ve proteſtetur, hoc ideo tantum fieri, quo honorem non illis ipſe, ſed illorum apud alios, ſeruet illibatam? (p) *Ord. Camb. not. prae acc. M allegatae*

Quis honoratus credatur ſi adimpleatur honore literarum, per honore, per honore del giro.

Dn. Ludou. Introduc. ad Proc. Camb. cap. 4. §. 59. (q) Nam is intelligitur, ſi honore literarum acceptetur, *Bod. de Camb. Theſ. 7. not. l. Anonym. Heydigeri. cap. 8. p. 75. add. §. praec. 13. lit. C. conf. tamen Dn. Hoepner. d. Camb. Liter. Accept. cap. 4. num. 94.* aut ſimpliciter per honore, quoties debitum in eum vltimo redundat. Haec enim interpretatio & plurium liberationi fauet, *arg. l. 47. ff. de O & A. l. 9. ff. de R. I. & contra eum fieri debet, qui clariuſ, cum potuit, non eſt locutus. arg. l. 39. ff. de pact.* Quod ſi quis adimpleat per honore del giro, id eſt, honore indoffamenti, ex iisdem rationibus primum indoffantem videbitur obligaffe. *arg. l. 38. ff. de V. O. i. §. ſeq. 26. not. N.*

Proteſtatio ob defectum adimplementi ſimplicis. non fit ab honorante.

(a) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3 Ordin. Camb. Liſſ. §. 17. Danſiſc. art. 11. Ius Camb. Mig. deb. art. 22. Brand. art. 24. Sprenger Wetzſel. Practic §. 17.* Eaque ſupponi videtur etiam ab iis, qui nominatione eius mentionem non faciunt. Vid. *Ius Camb. Suec. art. 12. Anonym. Heydigeri cap. 8. p. 76.* (b) *dd. ll. Marquard. d. Iur. Merc. ſingul. L. 2. cap. 12. n. 44. Vogt. Theſ. 7. lit. D. p. m. 15. Dn. Willenberg. de Lxxc.*

ratur, non vnā omnes causam allegant. Aliqui ambiguae interpretationis controuersiae hac ratione occurrendum existunt. (c) Alii certo constare aliter negant, trassatum literis cambialibus non esse satisfacturum, (d) quam conditionem existere necesse est, antequam locus sit honorario adimplemento. (e) Genuinam rationem statuta cambialia docent, quo saluus sit honoranti aduersus honoratum regressus, (f) trassantisque

non inter-pretationis,
aur proba-tionis ergo,
sed ad con-seruandum
& in ius erga de-bitores,
Dissent.

Exc. dol. in camb. cess. §. 23. Attamen hanc protestationem vel ab ipso trassato vel a praesentante fieri posse tradit *Dn. Barth. Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. not. 2 p. 700. in fin.* Eandemque nomine procuratoris ab honorante interponi scribit *Hoepner. d. Camb. liter. Accept. cap. 4. n. 94.* (c) Rationem hanc generalibus verbis ex *Dn. Remero d. ver. oblig. valor. Sect. 2. cap. 13. §. 50.* obscurius excerptam non possum luculentius explicare. Neque enim, quae eius mens sit, distinctius dicere audeo. Rectius itaque integra eius verba adducam: *Protestatio dupliciter consideratur, vel pro ipso protestationis actu, ad quem suscipiendum praesentans inuitatus, quod correspondens acceptionem plane denegauerit, vel iuxta tenorem litterarum recusauerit, dum acceptionem in honorem trassantis saltem interpretatus est: in quo casu prudenter egit si me diante protestatione praesentans voluntatem declarat suam, ne protestatio deinceps alio modo interpretatur.* (d) *Dn. Barth. d. pag. 700. pr.* Quam assertionem de

Eius vsus aduersus interpretationem dubiam secundum Remerum.

certitudine legali intelligo. Naturaliter enim res aliunde certa esse potest, nec occultari a trassatis aut negari solet. Sed iuracum protestationem requirant solemnitatis gratia, alias probationes non admittunt. Idemque forsitan in mente habuit *Dn. Koenig.* protestationem ideo exigens, quia per illam probandum, trassatum non acceptauisse *Annot. 11. ad. §. 17 Ord. Camb. Lips.* Id enim ex ipsa litterarum cambialium inspectione satis patet.

An inde constare debeat de adimplenti liberi de facto?

(e) Ratio huius protestationis, conferuatio obli-

gationum.

(f) Capit. Feriar. Vesuntin 34. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Ius camb. Magd. art. 22. Brandenb. art. 24. Nam honoraturus non raro causam habet ab aliis, ad quos non potest gationum.

non acce-
ptantem
obligan-
dum.

& indossantium obligatio, in exactoris in primis com-
modum, illibata perseveret. (g) Vnde simul patet, ad
debitum, quod honorans acceptando contrahit, hic mi-
nime respici, adeoque ipsum etiam ex acceptatione an-
te protestationem praepostere facta teneri. [h] Vt trans-
missio

est reuerti, si quid in exactione fuerit neglectum. Vnde iniquum
foret, ipsum iure, quod vicissim aduersus alios habebat, extin-
cto teneri *arg. l. 19. §. 3. ff. d. neg. gest.* II.) Etiam qui pro suo com-
puto traslauit, acceptatione facta vel actione aduersus traslatum
cessa a remittente eiusque cessionariis liberatur, quoties prote-
statio neglecta fuit *Ius Camb. Magdeb. art. 9. Et 19. Brandenb. art.*
11. Et 21. Itaque sibi imputabit, qui alterius nomine plus, quam
illum debere constabat, soluit. *l. 23. ff. de Negot.* III.) Licet
honoratus nummos cambio comprehensos adhuc saluos habe-
at, tamen exactori, neglecta protestatione, non competit actio
cambialis. Itaque tum quoque honorans eidem non poterit in
pinguius ius succedere. *arg. l. 153. l. 54 ff. d. R. l. c. 79. eod. 6.* (g)

Extinctio
obligatio-
num negle-
cta prote-
statiōe.

Ord. Lips. d. l. Sperand. Sorgfalt. Negot. p. m. 27. Quisquis enim
interposita protestatione iuri suo aduersus traslantem ac indos-
santes non cauet, eum tenori cambii non satisfic, illis dimissis
fidem acceptantis sequi censetur, *Rbet. de versur. Part. 1. cap. 5. Thef.*
12. illis pacto tacito liberatis. arg. l. 2. C. de pact. Conf. ICtus Cele-
berr. Dn. Gerard. Noodt. d. pact. Et transact. cap. 2. pag. Oper. 155. a.

Acceptatio
praeposte-
ra obligat.
Ratio du-
bit.
Rat. decid.

(h) Equidem praeposteram acceptationem ob ordinis pro regu-
la praescripti neglectum inuvalidam pronunciat *Dn. Koenig. ad d.*
§. Annot. 10. Cuius sententiam adiunat, quod, quae praeposte-
re sunt, non valere videantur *arg. l. 5. C. d. hered. act.* Verum i-
psa quoque *ordinatio Lips. d. §. 17.* acceptationem obligare sim-
pliciter asserit, & tum demum, quid honorans pro conseruan-
do iure aduersus literarum & indossamentorum scriptores prae-
mittere debeat, subiicit. Quam ob rem a neglectu eorum,
quibus actio aduersus alios seruari debet, ad nullitatem accep-
tationis minime licebit argumentari. Nam vt docet *Thustrius.*
Dn. de Coccei. d. his quae praepost. sunt. cap. 1. §. 7. Et probat l. 54. pr.
ff. d.

missio Instrumenti protestationis ad locum, unde literae cambiales acceptae fuerunt, praecedat, nec opus est, nec liquido a quoquam requiritur ante honorariam acceptationem. (i) Eadem vero, obtenta nouam de libera solutione deficiente protestationem tum demum exigi, si & nemine honoris causa solvente eadem nihilominus opus esset, (k) & acceptans transacto simpliciter adhuc solutore cedere cogeretur.

G 2

§. XXI.

ff. de Excus. praeposteri exceptionem frustra opponit, qui ordinem in suum fauorem sancitum inuertit. *Accedit arg. §. 3. l. Quib. Honoris mod. toll. oblig.* (i) Potissimus enim honorariae acceptationis causa adimfructus est, ne publicum protestationis testimonium auctori suo plere licet, mittat exactor, sed ut ab illius incommodis liberetur honoratus, antequam Alias plerumque nullum ipse emolumentum ex illa sentiret, sed instrumentum sufficeret honoraria solutio die cedente post modum secuta. Add, tum primae §. 23. *not. E.* Quod quia tam liquidum est, quam imber, cum protestatione pluit, merito dubio, utrum quisquam dissentiat. Et ne dubitarentem quidem, omnes consentire, nisi aliqui, forte praeter intentionem, aliud scribere viderentur. Ita *Dn. Zipffel. de Tesser. An aliqui Collyb. Sect. 4. §. 6. Tractatus vernac. p. 102.* requirit, ut prius protestationem, cui *res ipsa* (legendum: *remissa*) *directa est, eleuauerit.* Idemque repetit *Hoepner. d. Camb. Lit. Acc. cap. 4. num. 73.* At eleuari protestum uari protestum cum ad transantem remittitur, communis fabula eleuare est, cui praeter alios complures subscribit idem *Dn. Zipffel Disput. quid ex Sect. 7. §. 9. Operis maior. p. 223.* ubi illam Phrasin vertit, *den Protest auf der Post fort schicken.* (k) Fluit hoc ex praecedentibus. *opinione?* Neque enim ista protestatio interponitur, quia honoris ergo ad Reperitio impletur, sed ne quid omittatur, quod ad retinendam debitum obligationem necessarium sit. Quoties igitur exactori ad hunc in solutiosuos auctores reuersuro hoc subsidio non esset opus, toties eotione. dem honorans quoque tuto carebit. Vice versa huic etiam ob Superflua, erit quicumque neglectus, qui illis posset opponi. (l) Quoties quoties honorem, qui honoris causa acceptauit, simpliciter soluturo praenoras liberatur, frustra aditur; qui ne volens quidem ad cambii executione soluturo nem praefertur.

¶. XXI. Exactoris protestationem excipit alia ab honorante interponenda. (a) Is enim eadem, quae acceptationi inferenda dixi, (a) declarare debet. Vnde falluntur, qui protestationem istam non solum contra datorem literarum, sed etiam verbis expressis contra alios quoscunque, ad quos spectat quovis modo cambium, fieri sibi persuadent. [c] Scruat vero sibi hac ratione ius suum honorans ipse, [d] aut per mandatarium speciali mandato instructum. [e] Neque id clam, sed coram

onem amplius admititur. Absonum quippe esset, ab eo petere, a quo non liceret accipere *arg. l. 6. §. ff. d. Neg. gest. l. 2. §. 1. ff. d. Reb. Cred. & superfluum instrumentum*, unde constat, moram in exigendo nullam fuisse commissam, ubi ne potuit quidem vlla fieri *arg. l. 127. ff. d. V. O.* Et quid si transatus adhuc offerat cambii executionem? Frustra exactor aduersus eum, qui praesentem pecuniam soluere paratus est, quasi denegata solutione, protestaretur. (a) Add. *Ius Camb. Suec. art. 12. Vffenbach. de protestat. cap. 4. num. 8* (b) *§. praec. 19. lit. M. seqq.* Addere potest se minime acceptare aut soluere sub conditionibus mandato auctorio comprehensis, nec in petenda restitutione ad modum illo praescriptum alligari velle, vid. *Dn. Barth. d. l. p. 701. 702.* Ita enim amodo conpertius declaratur, quod ipsa honorarii adimplementi contestatio iam non obscure ostendit. (c) Pertinet hoc ad Protestationem priorem, de qua *§. praec.* Sed non solet vtraque satis ab omnibus distingui.

Protestatio
solemnis
ab hono-
rante faci-
enda quo-
cipiatur?
non inter-
ponitur ad
uersus
omnes.
Facienda ab
ipso hono-
rante,
eiusue
mandatario
speciali.

Quae confusio etiam *Raphaelem de Turri* in errorem, contra quem disputo, seduxit *Disp. 2. quaest. 13. n. 39.* quem ab eodem adoptauit *Anfald. de Anfaldis d. Comm. & Merc. Disc. 79. num. 9.* (d) Declarationem in propria persona requirit *Ius Camb. Prussic. art. 9. Ordin. Camb. Dantisc. art. 11. Dn. Hoepner. d. Camb. Liter. accept. cap. 4. num. 94 Phoonfen cap. 12. pos. 11.* Quo ipso id puto caueri, ne exactoris forte aut etiam famuli fidei in re tanti praesudicii Notarius sequatur. (e) *arg. 72. X. de R. I.* Nec pro dissentientibus habeo eos, quos domini praesentiam flagi-

ram Notario, siue eodem, qui priori protestationi inter-
 fertur, (f siue alio ad cambiales causas idoneo. (g) In-
 feriis tamen Neuenſibus ſufficit exactorem interuenire
 protestationi, (h) eamque poſtea Cancellario denuncia-
 ri, atteſtantibus iis, qui ſolutionem acceperunt, eorum-
 ue mandatariis. (i) Quae ita peraguntur, inſtrumento, ^{interponen-}
 prioris protestationis adnecti debent, aut in nouum re- ^{da?}
 digi. (k) Eaque omnia etiam a tertio honoris causa ^{debet in in-}
 & a tertio ^{strumen-}
 cam- ^{tum redigi,}
 quoque fieri ^{& a tertio}

G 3

Agitare modo retuli. Id enim alio ſine ab iis dictum monui.
 Quo minus domini vice fungatur mandatarius ſpecialis, a quo
 integram acceptationem mandantis nomine praestari ſinit *dist.*
Ius Camb. Pruff. art. 8. Ord. Dantiſc. art. 10. Dn. Hoepner. d. l. cap. 2. n.
34 35. Phoofen cap. 10. poſ. 12. non videntur prohibere *arg. l. 22.*
§. 3. ff. ad L. ſul. d. Adult. (f) Eundem praeciſe requirit *Ordin.* ^{Coram quo}
Camb. Dantiſc. d. art. 11. quam ſequitur *Dn. Willenberg. de Except.* ^{Notario?}
dol. in Camb. §. 23. quod ſuis commodis non deſtituitur. (g) ^{Solemnita-}
Phoofen cap. 12. poſ. 11. Vterque Notarius poteſtate interuenien- ^{tes.}
 di protestationibus cambialibus pollere debet, & ſolemnia, v. g.
 adiunctionem teſtium, ſeruare, quibus alias opus eſt. Vnde ead-
 em merito ſuppono. Vt praefentans etiam diſtae declaratio-
 ni interueniat, requirunt *Statut. Genuenſ. Libr. 4. cap. 14. §. Qui*
voluerit. (h) *Statut. Genuenſ. ib.* Vbi obſeruantiae feriarum ad-
 uerſus contrariam ſtatui diſpoſitionem proſpicitur. (i) *Capit.*
34. Nundinar. Veſunt, quod ſtatutiſ Genuenſibus pariter diſerte
 derogat verbis finalibus, quae male vertit *Phoofen Part. 2. p. m.* ^{Proteſtatio}
155. Conſent. Scacc. §. 2. Gloſſ. 5. n. 336. (k) Cum illud litem in ^{in inſtru-}
 loco cambii celebrati celerrime determinare debeat. Add. *§. ſeq.* ^{mentum re-}
26. lit. C. Vnde proteſtatio in ſcripturam redigenda eſt, non ſal- ^{digenda,}
 rem plerumque redigitur, vti opinatur *Bod d. Camb. Theſ. 7. lit. L.*
Muller ad Struui Synt. Iur. Ciu. Exerc. 25. Theſ. 44. Lit. d. Not. 7. pag.
1757. inſin. Caeterum illam priori inſtrumento adnecti nomi-
 natim deſiderant *loc. not. praec. F. citata.* Idque commodius eſt,
 niſi forte priori proteſtatione iam ad remittentem ablegara. ^{Formulae}

non in solu- cambium adimplente obseruanda sunt. (l) Quodsi ho-
 tionem itera- noris causa satisfaciendum sit literis cambialibus cum
 ri. protestatione iam acceptatis; dubium oritur, vtrum e-
 am iterare teneatur soluturus. Vnus, quantum nemini,
 PHOONSENIVS protestationem acceptationi adiectam e-
 tiam ad adsolutionem pertinere recte asseuerat. (m) Ali-
 qui

Etiama ter-
 tio hono-
 rante.

Protestatio-
 nem in ac-
 ceptatione
 interposi-
 tam hono-
 rans iterare
 non tenetur
 in solutio-
 ne.

mulae protestationis prioris, cum ea cuius recusationi cambio-
 rum communis sit, proprie ad meum argumentum haud spe-
 ctant. De posteriori exempla habet *Dn. Barb. locc all.* quo lecto-
 rem breuitatis studio remitto. (l) Ob paritatem rationis; Ad.
 §. 22. not. C. & quia statuta cambialia id generaliter honoris
 ergo adimplenti, ac diserte tertio iniungunt *loc. alleg.* vnde non as-
 sentior *Raph. de Turri*, qui hunc saltem vtiliter, non tamen ne-
 cessario, protestari existimat *Disp. 2. Quaest. 13. num. 36. 37. 38. (m)*
Phoosenu cap. 18. pos. 25. Nam praecedentia in sequentibus intelli-
 guntur repetita *l. 26. l. 27. l. 28. ff. de leg. l. 38. §. ff. de Act. emt. l. 24.*
ff. de vulg. & Pup. Subst. l. 19. l. 34. l. 74. l. 108. §. 78 l. 113. §. 2. ff. de Le-
gat. l. 1. l. 13. l. 54. l. 63. ff. de Legat. 3. l. 3. ff. de dot. praecleg. l. ff. de reb.
dub. l. 89. ff. de Condit. & demonstrat. l. 47. l. 134 §. 2. ff. de V. O. l. 82.
ff. de V. S. Cuiac. libr. 8. obseru. 36. Imo maiorem efficaciam ad se-
 quentia determinanda, quam haec ad praecedentia definienda
 habent, obtinere videntur *Iasoni in l. 45. ff. de Legat. l. n. 12. Menoch.*
Consil. 222. n. 40. Vnde actus simpliciter gestus praesumitur fa-
 ctus in executionem praecedentis tractatus vel contractus *l. 49.*
ff. Solut. matr. l. 6. §. 4 ff. de acquir. vel omitt. hered. l. 4. §. 1. ff. de Ma-
num. l. 13. §. ff. de Vsurp. & V. sucap. Rot. Gen. Dec. 6. num. 10. 12. Dec. 91.
num. 4. Dec. 133. num. 1 Menoch. d. Praesumpt. L. 2. Praef. 74. n. 3. Libr. 3.
Praesumpt. 49. n. 4. Alex. lib. 6. consil. 156. tot. Adeoque solutio fa-
 cta creditur ex obligatione praecedente *arg. l. 3. ff. de Solut. Crauet.*
Consil. 158. num. 14. hoc est, ex acceptatione sub protestu praestita.
 Estque ea vis protestationis, vt actus duplicem sensum recipiens
 interpretationem ex illa capiat. *l. 34 ff. de Negot. gest. Bartol. ad l.*
8. §. 6 ff. d. Nou. ep. nunc num. 18. siue in ipso negotio interponatur,
 siue

qui fluctuant. (n) Plerique repetitionem putant necessariam, [o] eumque in finem non modo doctrinas quasdam de protestatione tam generales, (p) quam speciales (q) sed

sive illud praecedat. *arg. l. 7. pr. ff. Naut. caupon. Et stab. l. 4. C. d. V. sur. Alexandr. Lib. 4. Conf. 7. n. 11.*

(n) *Scacc. § 2. Gloss. 5. num. 387. Add. n. 384-386. Raph. d. Turri Dissp. Fluctuant. 2. Quaest. 14 tota.* Ille rem in medio relinquit. Hic multis argumentis vtrinque allatis tandem magis in affirmatiuam sententiam inclinat *num. 50-54.* (o) *Rot. Gen. Dec. 6. Nicol. de Passeribus d. Scriptur. Priuat. Lib. 3. Tit. Epistola num. 83. p. m. 556. Dn. Maria Dissentien. gest. Nouiss. Tom. 3. Tit. Epist. cap. 15. Bod. d. Camb. thes. 7. lit. M. Mar. res. quard de Iur. Merc. Sing. Lip. 2. Cap. 12. num. 50. Io. Gryphander Oeconom. Legal. Lib. 1. cap. 26. num. 79. Absauer. Fritsch. ad Vogt. de Camb. Thes. 7. not. 6. pag. m. 207. Anonym. Heidig. cap. 8. p. 81. Lauterbach. d. Iur. in Cur. mercator. vsit. Thes. 178. August. Bened. Carpzou. de Camb. Thes. 49. Vffenbach. de Protest. in Camb. cap. 2. num. 49. Dn. Fleck. Bibl. Iur. Civil. L. 3. Tit. 5. num. 20. Dn. Zipsfel. de Tess. Collyb. Sect. 4. §. 7. Op. mai. p. 103. Muller. di Et. loco Ex. 6. thes. 33. lit. E. Ex. 25. Th. 44. lit. d. Not. 8. Dn. Hoepner de Camb. Liter. Accept. cap. 4. n. 91. Dn. Remer de Ver. Oblig. Valer. Sect. 2. cap. 13. §. 63.* (p) Nimirum protestationem praecedentem I.) ad actus ex interuallo gestos non ex I. interualtendi, vid *Franck. Lib. 1. Resol. I. num. 152.* II. Nisi in omnibus repetatur, iterum derelictam censerit, *Taber. Barbes. locuplet. II. derelict. Lib. 14. cap. 103. Ax. 15.* imo III.) per actum subsequenter tolli *arg. Etio, cap. 9. X. de constitut. cap. 34. X. d. Apell.* Verum vltima ratio ad III. sublatio, facta protestationi contraria pertinet, priores in disparatis Responsio, locum habent. Connexa, quoties res a sola voluntate agentis dependet, ex protestatione diiudicari probaui *not. praec. M.* Sed Exceptio, vrgent dissidentes, acceptationem & solutionem esse actus diuersos, cum diuerso tempore gerantur *arg. cap. 16. III. q. 9. ac diuerso iure regantur, vid. §. 16. lit. C. seqq. §. 25. not. D.* diuersorum vero diuersam esse rationem *l. ff. de Calumn. nec ab vno ad alterum consequentiam valere arg. d. l. f. l. 12. §. 1. l. 52. pr. ff. de acquir. vel am. possess. l. 10. C. d. probat.* At non requiro eosdem actus, Replicatio.

(q), sed a re praesenti alienas adducunt, aliaque argu-
 menta

sufficiunt coniuncti, quorum alter ab altero, licet diuerso, de-
 pender. Imo cum acceptatio sit promissio solutionis §. *praec. 4. lit. N.* qui se honoris causa acceptare protestatur, non potest non eo ipso declarare, se honore trahentis alteriusque, non libere, solu-
 turum esse. Id quod praefraete nimis negant, qui eum dice-
 re inficiantur, se nolle soluere, nisi cum protestu. Licet enim id totidem verbis haud exprimat, attamen non, quid protestans locutus sit, sed quid senserit, potissimum inspicere debet. *arg. l. 19. §. 1. ff. ad S. v. Trebell. l. 18. §. 2. ff. ad Leg. Corn. de fa. l. 6. §. 1. ff. de V.*

Duplicatio. §. *Carpzou Part. I. Constit. El. 19. def. 22. n. 7.* Nec aduersatur, quod porro vrgetur, eum, qui de mandato literis auihoris dato non suscipiendo protestatus est, non teneri in hac voluntate perseue-
 rare, sed siue prouisione aut precibus principalis superuenientibus, siue poenitentia ductum, adhuc libere soluere posse *arg. c. 7. de procur. 6.* Non enim unquam facultatem iuribus protestando conseruatis iterum renunciandi cuiquam denegauit. Id saltem asserui, protestationem impedire, quo minus ex facto subsequente connexo, quod dubiam interpretationem admittit, tacita renuntiatio colligatur. (q) Sigillatim obiciunt III) tam-

Ratio dubit.
 III.

analogia iu-
 ris in pro-
 testatione
 de vsuris
 petendis.
 Resp. 1.

etsi, qui solutionem sortis accipit, ius vsuras petendi protestan-
 do possit conseruare, nihilominus effectu carere reservationem
 potestatis easdem adhuc petendi in petitione sortis factam, nec
 in actuali exactione repetitam, vti iudicauit *Rota Gen. Dec. 61. integr.* Vnde protestationem in acceptatione factam pariter in
 solutionem haud influere colligunt. At 1) si vsuras reseruatas
 iure nouae conuentionis & contractus innominati separatim de-
 beri iudicemus; vid. *Berous Lib. 1. Consil. 200. n. 19.* a defectu con-
 uentionis ad iuutilitatem protestationis non licebit argumenta-
 ri. 2) Falluatur, qui protestationi secundum leges Romanas
 eam vim largiuntur cum *Carpzou. Part. 2. Consil. El. 30. def. 12. n. 5.*
§. 5. & Hubero, frustra ad Sandium pronocante, Praelect. ad ff. Tit. de Vsur. thes. 25. vt ius pariat separatim petendi, quod non est
 in obligatione *l. 49. §. 1. ff. d. Act. emt. l. 4. C. Depos. 1. §. praec. 19. not.*

L. Add.

menta parum quadrancia supperaddunt: (r) verum etiam

I. *Add. Dn. Noodt. d. Forn. & Usur. Lib. 3. Cap. 6. § 24. Opp. pag. 310. a. & 327. b. 3)* Horum sententia admissa etiam protestatio fortis petitione adiecta sufficiet per *not. praec. M. 4)* Ex principiis dissentientium in causis cambialibus vsurae etiam non referuatae adhuc dedebuntur. Nam ne vrgeam, quod non sine similitudine veri monet *Titius Obseru. Lauterbach. 699. & Iur. priu. l. 4. c. 21. §. 30.* sublato processu formulario aeque efficaciter peti, quae officio iudicis, quam quae iure actionis debentur: saltem illam subtilitatem ad mercatores & cambiorum iura non debebant transferre, qui ex illorum foro omnibus iuris apicibus toties exilium indixerunt, vid. *Rot. Gen. Decis. 153. num. 8. Dec. 195. n. 12. & passim. R. de Turri Disp. 2. Quaest. 8. n. 44. Qu. 14. n. 44. V)*

Ratio dub. V. Neces-
opponitur necessitas protestationem reculationi acceptationis op-
positam die veniente, nisi solutio praestetur, reiterandi, quam
probat *Ius Camb. Pruss. art. 10. & 14. Add. not. seq. V.* Sed a di-
uersis infertur. Exactor enim ibi iubetur etiam post denega-
tionem acceptationem in termino diligentiam in exigendo adhibe-
re, eamque protestationis instrumento docere. At de illa ex
priori protestu per rerum naturam constare non potest. Alia
longe est ratio eius, qui honoris causa adimplet. Is enim praec-
cedente quoque protestatione liberae solutionis praesumptionem
tam.

Resp.
Rat. dub.
VI. causa,
in quam
solutur, in
ipsa solu-
tione de-
claranda.

rollere nec natura nec iure prohibetur. (r) VI) Id quoque fru-
stra vrgent dissentientes, quod in ipsa solutione debitor decla-
rare debeat, in quam causam velit solutum *l. u. l. 2. l. 3. ff. de solut.*
Nam vt ipsae leges adductae ostendunt, 1) id saltem pertinet
ad eos, qui ex pluribus causis debent. At honorantes ex sola
acceptatione restricta tenentur. 2) Praesumitur solutum in cau-
sam duriozem, adeoque potius, vt satisfiat obligationi secun-
dum rigorem cambialem ex acceptatione honoraria contractae,
quam mandato, quod impune licet repudiare 3) Prohibemur

Resp. 1.
2.
3.

tantum constituere, quod debitum solutione sublatum esse de-
beat, post rem peractam. Praecedens declaratio eandem vim
habet, quam quae in re praesenti fit, vt nominatim confirmat
l. ii.

iam ad camporum consuetudinem nec constantem, nec obligatoriam prouocant. (s) Horumque sententia Genuensium statutis recepta est, (t) quod de aliis quoque perperam adstruitur. [u]

§. XXII.

- Rat. dub. VII. Occasio fraudum. Resp. I. 21. C. de *Usur.* VII) Nec obstat, quod in dubio semper praeferenda sit opinio, quae fraudibus occasionem praescindit *arg. l. 1. §. 1. 20. ff. de Transact. l. 38. ff. de R. V. l. 9. C. de S. S. Eccles. Decret. an. Libr. 1. Conf. 4. num. 32.* Neque enim dolis aperitur via, si solutio simpliciter facta ex praecedente protestatione aestimetur. Saltem inanis est Doctorum metus, ne, qui hac ratione honoris causa soluit, superueniente rerum mutatione liberam solutionem obtendat. Nam 1.) fides illi minime habebitur, 2) etiam post executionem honorariam variare & restitutionem re ad huc integra secundum mandatum petere licet, *arg. c. 7. de Procur. in 6. add. §. 26 not. O.* VIII) Denique scopum haud ferit argumentum *l. 6. §. 1. 7. ff. de Leg. Commiss.* Quod opponere videntur, qui pro contraria sententia allegant *Carpouium Part. 2. Constit. El. 33. Def. 22.* quo loco altissimum est de ista lite silentium, saltemque docetur, venditorem legi commissoriae, partem pretii, post diem eidem praestitum accipiendo, tacite renunciare. Nam pretium accipere nequit, quia lege commissoria usus est. At solvere non modo potest, sed & debet, qui alterius honore literas cambiales cupit adimplere. (s) VIII) Protestationem consuetudine mercatorum repeti solere asseruerunt testes plurimi Genuae, Romae, in Flandria & Hispania ea de re examinati. Sed nec id mouet. Nam 1.) de contraria consuetudine testati sunt alii. *Rot. Gen Dec. 6. num. 13. Scacc. §. 2. Gloss. 5. num. 385.* 2) agitur de cautela, qua omnis dubitatio tanto magis tollitur *arg. l. 4. ff. d. pignorat. act. l. 32. ff. ad Sc. Trebell.* Adeoque illius usus nunquam poterit introducere consuetudinem obligatoriam, quam sine actibus ex opinione necessitatis susceptis oriri nemo dixerit. *Exc. Dn. Boehmer. Introd. in Ius Digest. Tit. d. Leg. §. 20. num. 5.* (t) *Lib. IV. cap. 14. §. Qui voluerit.* (u) Equidem duplicem illam protestationem *Capit. Camb. real. pro ciuit. Bonon. §. Quanto poi alle lettere e confirmari*
- Rat. dub. IX. consuetudo mercatorum. Resp. 1. 2. Confensus statuti Bononiensis,

§. XXII. Itaque iura, quae vel denegatio acceptationis aut solutionis, vel simplex adimplementum laedere possent, utraque protestatione reservanda sunt. Unde nec alterutra sufficit, (a) nec res dilationem patitur post adimplementum. [b] Multo minus utramque negligere licet, etiamsi vnus plurium personarum in loco solutionis alias concurrentium potestate fungatur. Quare nihil refert, vtrum alius, an ipse trassatus literas cambiales honoris ergo exequatur, [c] veluti si alii, quam

Communia
vtriusque
protestatio-
nis.
sunt con-
iungendae,
etiamsi
trassatus
hones.

H 2

firmari putat *Boh. Thes. 7. lit. M.* Sed pariter confudit protestationem exactoris, de qua Bononienses loquuntur, & honorantis, in qua ipse occupatur. *Hamburgensium* quoque *Statutis Part. 2. Tit. 7. ars. 10.* communem sententiam receptam fuisse tradit *Lauterbach, de iur. in cur. merc. vlt. thes. 178.* sed altissimum est de hac quaestione in toto illo titulo silentium.

& Ham-
burgensis.

(a) Add. tamen *Dn. Barb. d. l. p. 700. in fin.* (b) *Boh. Thes. 7. lit. K Vffenbach. cap. 7. num. 2. Muller ad Sruu. Ex. 25. Thes. 44. Litt. d. not. 6. p. 1757.* Protestatio enim statim re adhuc integra, interponi debet, nec post intervallum facta tertio ius semel quaesitum aufert. *l. 13. §. ff. d. Decur. l. f. C. de Negot. gest. c. 20. in fin. X. de Regular. Add. l. 7. ff. Nau. Campon. & stabul. l. 1. §. 3. ff. de inst. act. Dn. Praeset de Protestat. facto contrar. Tb. 24. 29. Carpzou P. 2. Const. El. 10. Def. 22. num. 7. Mev. P. 4. Dec. 282. num. 9.* Unde nec Praxi mercatoriae congruit, vt acceptatio honoraria primum absoluat, ac tum a praesentante contra eandem protestatio interponatur, licet id doceat *Anon. Heydig. cap. 8 p. 75.* & ex eo *Dn. Remer, de Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 61.* (c) *Tit. iur. priu. Libr. 10. cap. V. §. 30.* Add. *Sperander p. m. 51. pr.* Non desunt tamen, qui quoties ipse trassatus honoris ergo satisfaciat, publica protestatione opus esse negent. *Bolz. ad ff. Disp. 26. p. 605. Hoepner. de Camb. Liter. Accept. cap. 4. num. 77. Add. Sperand. p. 27. §. Wenn einer Dn. Willenberg. de Exc. dol. §. 23.* Inque eam sententiam respondent *Facult. hier. d. Regiomont. ap. Bolz. dict. loc.* Sed rationes protesta-

Protestatio-
nes statim
faciendae,

ante acce-
ptationem,

etiam tras-
sato hono-
rante.
Dissentien-
tes.
Rat. decid.

recusato
 principali,
 aut auiso
 deficiente:
 vel cambi-
 um trassato
 remissum sit
 vel praesen-
 tans hono-
 ret,
 licet ipsi
 tracta dire-
 cta:

cui iussus est, cambium soluendum velit imputare: (d) maxime, si quem elegerit, qui a trassante causam habet, ut indossantem. (e) Imo ne quidem si literis auisoriis destituatur, haec solemnia tuto ab eodem poterunt praetermitti. (f) Idemque obtinet, licet cambiales literae ipsi trassato eo fine, ut illas a se exigeret, fuerint remissae, (g) aut praesentans earum nomine sibi ipse honoris causa satisfaciatur. (h) Plane eodem iure tum etiam utimur, cum cambium ipsi exactori directum ab eo ipso in subsidium saltem, recusata executione simplici, adimpletur. (i) Potestque is vnus aperte trium vicem susti-

tere

estationum etiam ad hunc casum pertinent. *Add. §. praeced. 20-
 it. F. G. §. 21 not. L.* Imo ipse trassatus, cum honoris causa ad-

implet, instar tertii cuiusdam consideratur. *a. l. 15. §. 1. ff. de Ad-
 opt. l. 6. pr. ff. Quod cui uniuers. nom.* Argumentum vero dissen-

tientium, quod protestatione priuata plus honorari trassatus re-
 putetur, quam si illa publice coram Notario manifestetur, &
 fallit ut plurimum & nimium probat. Idem enim etiam vale-
 ret quoad praesentantem & tertium quemcumque, quibus illud
 ipsi eius auctores applicari nolunt. (d) ut, si alterius, pro cuius
 computo tracta fuit facta, mandato careat, aut fidem sequi no-

lit, adeoque eo fine adimpleat, ut ipsum trassantem eo nomine
 teneat obligatum. *Vid. Pboonsen cap. 28 pos. 3. 4. (e) Id. cap. 12.
 pos. 4.* Hoc enim casu magis adhuc necessarium est, indossan-

ti ius erga suos auctores integrum seruari. (f) *Tit. d. l. §. 37.*
 quem opposuit *Dn. Barthio de Anticipat. cap. 3. §. 1.* Sed cum
 dissensum mihi sustulisse videor §. praec. 12. lit. K. L. M. maxime
 cum *Dn. Barth.* dicta sua legaliter intelligi, nec protestationem
 excludi velit, prout ipse contestatur *Holeget. Forens. cap. 4. §. 4.
 not. Z. pr. p. 699* *Conf. Pboonsen cap. 12. pos. 2.* (g) *Statut. Gen.
 loc. alleg.* Nam nihilo secius eius auctores partim ipsi tenentur,
 partim sibi innicem. Opus itaque est, ut obligationes illae pari-
 ter conseruentur. (h) *Bole Thef. 7. lit. M. Du-Puy. d. cap. 9. num.
 6. ex eadem ratione.* (i) *Statut. Gen. d. l.* Cum enim tripli-

ant auiso
 deficiente,

etiam si i-
 dem sit pre-
 sentans &
 trassans,

nere, nec inanes subtilitates sectari, & alium, qui cāmbi-
um ab eo exigit aut luat, subicere tenetur. (k) Pariter

H 3

eadem

cem personam repraesentet, triplex quoque officium implere te-
netur. Debet igitur 1) denegare simplex adimplementum, 2) una perso-
nura propter illam recusationem competentia protestando con-
nam susti-
seruare, 3) honoris causa adimplere eoque nomine protestari. neat.
Atque istae obligationes propter alios, quorum in causa inter-
est, per concursum in vnam personam non confunduntur. (k) Inanis sub-
Dubium moueri posset ex l. 19. §. 3. ff. de Negot. gest. vbi negotio-
tilitas Pauli
rum gestor in conditione vsucapiendi rem domini postus subii-
in l. 19. §. 3.
cere iubetur aliquem, qui ab eo petat de mini nomine, vt & illi ff. d. N. G.
rem & possessori stipulationem euictionis eo mmittat. Sed pa-
ce subulissimi Pauli non moror nimiam & miseram diligentiam,
quae ipso tempore formulariae Iurisprudentiae ob deficientem
agendi facultatem l. 6. f. ff. eod. plerumque ne quidem ad cauila-
laciones praeueniendas vtilis fuisse videtur, quicquid pro ea tu-
enda laboreat Ant. Faber. Rational. ad d. §. 3. lit. e Bachou. ad negotia
Tit. de N. G. cap. 5. num. 1. p. 9. 8. Saltem quin illa minus necessaria
credi debeat, dubium superesse nemini potest, cui euictionem
etiam illi, qui omiffa temeraria iniustaque lite rem domino con-
cedit, praestandam statuit cum Tit. Iur. Priu. Lib. 4. cap. 2. §. 13.
Sed e. m. sententiam iam quidem in medio relinquo, nec vrgeo,
quod Dn. Praefes aduersus Huberum ad eiusdem Prael. Tit. de Euict.
Thes. 16. demonstrat, in causa euicentis liquido iusta frustra li-
rem denunciari. arg. l. 11. §. 12. ff. de Act. emr. i l. 53. §. 1. ff. de Euict.
Sufficit ne quidem ex Pauli sententia iudicalem euictionem ex-
peetandam aut vsucapionem domino tacente absoluendam esse
ab eius negotiorum gestore. At perinde est, siue sepositis am-
bag bus rem domino ipse tribuat, siue alii data opera suborna-
to post iudicis sententiam cedat. arg. 1. Tit. C. Plus valere, quod a-
git. neque enim id aegre feret venditor, quod parcatur sumtri-
bus litis, qui alias in ipsum reduadarent l. 17. C. eod. Tantum
abest, ut masculam camporum Iurisprudentiam neniis hisce ca-
zere posse negem, verearque, ne alias minus attendatur, quod
re

vel trassatus
foro cessere-
rit, nisi in
neglectum
consentiant
debitores,
etiam man-
dantes &
ratihabentes.

Necessitas
Protestatio-
num, licet
mandata-
rius hono-
ret,

aut hono-
ratus acce-
ptionem
approbet.

eadem, qua alias opus est, diligentia etiam adhibenda est, quoties trassati decoctio honorario adimplemento praebet occasionem. (l) Verbo: solemnitas praescripta observanda est, nisi illam negligi voluerint illi ipsi, quorum obligatio ab eadem pendet. [m] Interim illorum voluntas non praesumitur, ne quidem si subsidiarium adimplementum mandauerint, (n) aut ratam habuerint honorariam acceptationem. (o)

re ipsa gestum, quam quod simulatum fuisse constat. (l) *Pboon-
sen cap. 41. pos. 23.* (m) *arg. l. 1. § 1. ff. de Legat praest l. 161. ff. de R. I.* (n) *Dissent. Dn. Koenig, ad Ordin Camb. Lips. §. 36. Annot. 1. & ad §. 17. Annotat. 12. auctoritate mercatorum Lips. quos respondisse refert, praeiudicatum mandato & commendatione minime requiri peculiarem acceptationem, eiusue in protestu vel cambialibus literis commemorationem. Sed haec obscurius paulo recensentur. Neque enim probabile est, illorum quoque iudicio per debitorem stare, utrum creditori debeat acceptatio. Quare in-
ciuile puto, de illo responso iudicare *arg. l. 24. ff. de Leg.* Interim solemnitates a domino per mandatum nec remitti ubique possunt, *arg. l. 38. ff. de V. O. i. §. seq. 26. not. N.* nec in dubio remissae censentur, cum verba contractuum ambigua & indefinita secundum naturam negotii & ius commune capiant interpretationem *l. 4. pr. ff. de usur. ibique Dion Gotb. fred. lit. D. Add. l. 15. §. 26. ff. de Iniur.* Saltem per illud non tollitur praesumptio adimplementi liberi, vel primi debitoris intuitu praestitici. *arg. l. 56. ff. Mandat.* (o) Quoties coepto negotio domini ratihabito superuenit, qui illud gerit, mandatarius *fr. l. 60. ff. de R. I. Habn. ad Wesenbec. r. de Neg. gest. num. 4. Rhetz. ad l. Diff. 23. th. 6.* adeoque illius iure in iis, quae coepit, absolvendis vitur, Quare minime assentior *Pboon-
senio* liberam solutionem sufficere assententi, quoties trassans vel indolens acceptationem honoris causa supra protestum factam approbat. *cap. 12. pos. 23.* Interim haud inficior, eum qui adimplementum honorarium neglectis solemnitatibus praestitum ratum habuit, non posse amplius impugnare, quod, quamuis, male gestum, semel probauit *l. 9. ff. de Neg. gest. Add. l. f. pr. C. ad Scr. Maced.**

§. XXIII. Dixi, qua ratione literae cambiales honoris ergo adimpleantur. Nunc videndum est, qua Effectus
 efficacia. Ea circa obligationem illorum, ad quos adimple-
 gotium spectat, occupatur, seque exerit, dum illas par- menti ho-
 tim contrahit, partim distrahit. Nam totidem iuris norarii
 vincula honorario adimplemento tolluntur, quot dis- in libera-
 soluerentur, si cambium honorati gratia ab eodem ho- tione praec-
 noranti fuisset directum, & ab hoc executioni manda- standi iis
 tum. (a) Itaque omnes causam ab honorato habentes qui caus-
 e lite censentur dimissi. (b) Pariter a priore suo cre- sam ab ho-
 ditore beant, norato ha-
 bent,

(a) Nam honorans in tollendis obligationibus honorati lo-
 cum occupat, adeoque idem praestat, quod ille arg. l. 23. ff. de
 Manum. (b) arg. l. 21. §. 2. ff. de Euct. Du-Puy d. Art. lit. camb. Liberatio
 cap. 9 n. 11. Latin. 12. Horum enim obligatio, qua successori suo eorum, qui
 tenentur, subsidiaria est, & ad eum casum restricta, si eorum au- causam ab
 ctor haud effecerit, ut in loco solutionis sequeretur adimplemen- honorato
 tum. Idque ipse successor exigere tenetur, antequam ad illos habent.
 pateat regressus. At huic perinde esse censetur, siue simpliciter,
 siue honoris causa satisfiat. Honoranti vero minime obligan- Vnde non
 tur. Statut. Amstelod. Append. p. 842. ap. Phoosfen Part. 2. p. 2. Or- tenentur
 din. Camb. Lips. §. 17. Dantisc. art. 13. Phoosfen cap. 12. pos. 23. & 25. honoranti.
 cap. 18 pos. 10. & 11. Cum ipse eo consilio interueniat, quod du-
 rante illorum obligatione exitum habere nequit, vid. not. seq. C.
 adeoque, si quod ius haberet, eidem tacite renunciaret arg. l. 2.
 C. de pact. Nec aliud cautum puro Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. Sensus Or-
 art. 3. quo honorans in omne ius exactoris, cui hos quoque din, Gall.
 obstringi certum est, surrogatur. Neque enim dubito, quin T. 5. a. 3.
 haec surrogatio intuitu debitorum restringi debeat, & ad eorum
 tantum onus referri, quos saluo honorario adimplemento tene-
 ri negotii natura patitur. arg. l. 7. ff. de bon. libert. Add. §. seq. 27.
 not. C. ut non opus sit, ideo erroris incusare & vix validum cre-
 dere ipsum articulum, quod velle videretur Du-Puy loc. alleg. In Error Saua-
 terium non aliam lac. Sauario causam fuisse puto duplicis erroris
 sedulo

& ipsi ho- ditore tutus redditur honoratus, (c) vt in manifesto er-
norato: rore versentur, qui illum eidem, quasi causa, propter-
quosque adimple- quam is pretium cambii numerauerat, non secuta, te-
rum: tingit sibi persuadent, (d) Eaque liberatio eatenus con-
tioni

alius.

Honorans
non obligat
omnes, ad
quos cam-
bium spe-
ctat.

Liberatio
honorati.

Sypm. no-
tarius.

sedulo cauendi. Alterum is committit, cum ei, qui transantis
honore acceptat, honorato non satisfaciente, recurforiam, vt
vocat, actionem aduersus singulos indossantes competere docet
Part. I. Negot. Perfect. lib. 3. cap. 6. p. m. 154. 155. In alterum incidit,
cum in fin. arbitrii seu *Parer. 26.* cuius versionem Germanicam
publicauit *Dn. Marperger. post Iudic. Mercator. p. 46. 47.* de iure
consultus respondit: indossantes singulos honoranti in solidum
teneri, adeoque Bartholomaeo cuidam, qui cambia tricies mil-
le librarum Ioannis intuitu soluerat, saluum esse regressum ad-
uersus Augustinum, postceum indossantem, qui literas cambi-
ales ex Ioannis cessione demum obtinuerat. Pariter actionem
negotiorum gestorum contra omnes, ad quos Cambium quo-
us modo spectat, concedit *Raph. de Turri Diss. 2. Quaest. 13. num.*
36. 43. quem sequitur *Anfaldus de Anfald. tit. d. Commerc. & Mercat.*
Dif. 79. num. 10. u. ninas generaliter. Nam 1) quae de protestati-
one aduersus omnes adducunt, iam confutauimus §. 21. lit. C. 2) *Cä-*
pit. Feriar. 35. pr. minime de omnibus loquitur, sed saltem de
principe debitore, a quo honoratus causam habet. Imo ne
hunc quidem diserte asserit teneri, sed saltem recambium illi di-
rigere iubet honorati periculo. 3) Leges quas *Turri* addu-
cit, officium perdunt, quoties ipse adimplens id agit, vt nego-
tiorum domini plenissime liberentur a l. 29. C. de pact. (c) *Phoo-*
sen cap. 12. pef. 15. Is enim totus negotii scopus est, §. *praeced. 7.*
Nec vtilitas honorati pro mo ieretur, nisi a suis creditoribus li-
beraretur. Quod ipsius eiusue procuratoris facto non contingit,
quoadiu illi in nexu haerent. *arg. l. 39. ff. de N. G. l. 5. §. 5. ff. d.*
N. O. N. l. 2. ff. quod vi aut clam. (d) Ita *Sypmannus* philoso-
phatur de *Iur. Marit. Part. 2. cap. 8. n. 38.* nulla veri specie Vt pa-
rum absit, quin huic loco typothetas aliquid demississe credam.

tioni mandantur. (e) Vnde honoraria acceptatio non impedit, quo minus solutione postmodum haud secuta conveniri queant, qui eius nomine antea tenebantur. (f) Quamobrem falluntur etiam, qui superueniente alterius acceptatione honoraria priorem acceptantem dimittendum contendunt. (g) Neque enim exactor quemquam ab obligatione semel suscepta ante solutionem liberare tenetur, (h) nec ius reliquis, a quibus

salua post acceptationem obligatione pro solutione, etiam quoad acceptantem priorem.

I

(e) *arg. l. 3. §. 1. ff. d. duob. reis. Nou. 4. c. 1.* Nempe subsidiarium Acceptatio adimplementum eandem quam liberum, ad illos liberandos vim honoraria habet, non maiorem. Itaque si honoris causa acceptetur, im- liberata munes erunt a cautione, qui acceptatione deficiente ad eandem cautione, praestandam recte compellerentur. (f) Non honoratus modo, non ab o- sed eius etiam successores. Quemadmodum alias quoque de- bligationis nunciatus intermedius ex lite haud dimittitur, si tertius vel vlti- pro solu- mus reo ex causa evictionis convento assistat, *Carpeou Part. 3. ne. Decis. 212.* vel defensorio siue procuratorio nomine litem susci- piat, *Ordin. Process. Sax. Tit. 14. §. f. Mag. deb. Cap. 24. §. 3.* (g) vid. Vnde nec *Sperander. Sorgfält. Negot. und Wechsel p. m. 68.* vbi priorem in prior acce- scriptis liberandum arbitratur. Quae sententia inde iuuatur, prius di- quod is non aliam ob causam interuenit, quam propter accep- mittendus, tationis ad remotiorem auctorem liberandam susceptae defe- Etum, quem nunc supplet alter, qui iure praelationis vitur. At 304 eondictione consequi possunt, ut liberentur, qui sine causa obli- gantur *l. 3. ff. de Condict. sine caus.* non modo cum ab initio sine causa promissum est, sed & cum fuit causa promittendi, quae fi- nita est *l. 1. §. 2. ff. cod.* Verum enim vero sublata licet occasione, qua acceptatio primum facta fuit, ipsum tamen cambiale debi- tum adhuc pro sufficiente causa est, qua illa sustineatur. *arg. l. 6. C. sic cert. petat.* Quemadmodum cautio semel praestita durat, licet postea is possidere coeperit, quem ab initio immobilium possessio ab ea liberauisset. *L. 15. §. 7. ff. Qui satis d. cog.* (h) *arg. l. 25. §. 2. ff. Mandat. Phoenfen cap. 12. pos. 16. 17.*

(i) vid.

causam habet, quaesitum (i) suo facto deferendi habet potestatem (k)

a) in producendis obligatio nibus mutuis,

& simplicibus.

§. XXIII. Officia, quae inde nascuntur, vel plures sibi inuicem, vel singulos aliis obstringunt. Ad mutua refero mores feriarum Italicarum, ubi lites occasione cambiorum in illis scriptorum, & ubicunque terrarum, interposita protestatione, solutorum ortae forum competens nanciscuntur. (a) Nomina ex literis cambialibus honoris ergo acceptatis contracta ratiociniis vtrinque inseri vix est, ut moneam. (b) Officia simplicia commode ostendam, si singulorum, quos huic negotio intruc-

(i) vid. §. 16. not. N. (k) *Phoonfen. loc. cit.* Is enim cuius ministerio actionem semel acquisimus, eandem nobis inscius & non consentientibus a contractu recedendo interuertere amplius non potest. *arg. l. 4. C. de Emancip. l. f. C. de pact. l. u. ff. de R. I. ibique Cagnol. n. 14. versic. oppositum. Consult. Dn. Floerck. de Iur. ex pact. tert. quaesit. Th. 23. Socin. Iur. Libr. 3. Consult. 134. n. 7. 8. Menoch. Consult. 296. n. 10.*

Fortim competens adimpl. honor.

Libri, quibus in inferendum,

Bilancium.

(a) *Capit. Fer. 37.* Quod iure communi secus est. Neque enim locus contractus creditur is, ubi coepit negotium, cui postea alterius consensus alibi accessit. *arg. l. 19. §. 2. ff. de Iud. l. 1. §. 55. ff. de O. & A. Compara Ill. Berger. de Except. non num. pec. aduersus camb. thes. 26. quae extat *Philocal. Iur. p. 164. 173.* ibique trifarias *ICTorum Lipsiensium. Wittebergensium & huius Fridericiane* de foro cambii cum protestatione reuersi sententias. (b) Nimis enim a me tractatione remota puto, quae ad omnia omnino campforum nomina pertinent. Vnde superfluum est, commemorare, quibus illi libris haec etiam siue debita siue credita inscribant. Non tamen id plane intactum relinquerem, oblitit *Vffenbach. de Protest. cap. 8. num. u.* ubi ad effectus adimplementi cum protestatione facti, nisi me omnia fallunt, refert, quod creditum, de quo literae cambiales agunt, ponatur in bilancio, siue inseratur epitome reliquorum ex ratiociniis magistratu feriarum exhiberi solitae,*

teruenire mouui, (c) aut illo tangi constat, (d) obligati-
ones (e) inde oriundas perlustrum, (f)

§. XXV. Ordior ab eo, quod honoratus debet. E- Obligatio
um honorans aliusue, cui is iura sibi competentia ces- I. honorati
sit, (a) ad eadem deuinctum tenet, ad quae trassatus, cu- qua tenetur
ius officio functus est, si hic tractae pro computo ho- honoranti,
norati absolute factae simpliciter satisfecisset, eundem eiusue ces-
haberet obstrictum. (b) Imo exactoris etiam iure ad- sionario,
uersus eum plenissime gaudet, (c) modo honorarium tanquam
adim- trassato,

1 2

litae. Quod tum saltem contingit, si inter honorantem exacto-
remque nulla nominis illius cum aliis compensatio facta fuerit.
Sed publica illa, quae vocant, bilancia aduersatur rationibus Publicum
nundinarum non solis cambiis ac solutionibus, sed mercium et Germanis
iam venditioni destinatarum, adeoque illorum usum Germa- non visita-
ni cum plerisque, praeter Italos, populis ignorant. Add. Bod. tum.
thes. ultim. lit. A. D. E. (c) vid. § §. *praeced. 13. 16.* (d) quo refero
acceptatorum simplicem, nec non honorati auctores ac fideiusso-
res. (e) Obligationes, inquam: Sensu stricto, quibus nempe Obligatio-
ipsi aliis tenentur, non quibus alios sibi obstrictos habent. Scio nis sensus
aliis sufficere, si cambialia argumenta secundum ordinem perso- strictus.
narum, vel iurium sensu generali, quo etiam obligationes com-
prehendunt, iisdem competentium pertractentur. Sed cum sin-
gulorum iuri aliorum obligatio respondeat, malo hanc solam du-
cem sequi: ne aut crambem eandem saepius recoquere cogar,
aut temere vno loco ponere, quod aequali iure alium occuparet.
(f) Vnde §. 25. honorati, §. 26. honorantis, §. 27. exactoris, §.
28. aliorum obligationes exponam.

(a) *Rot. Gen. Dec. 32. num. 2. 3. Seacc §. 2. Gloss. 5. num. 383. (b) arg.*
l. 23. ff. de Munim. l. un. pr. C. de Collegiat. Dn. Barth. Hodeg. For. cap.
4. §. 4. not. Z. pag. 700 (c) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. cu- Honorans*
ius versionem Germanicam post alias *Dn. Marperg, Colleg. Com- gaudet iure*
merc. Part. 2. pag. 46 exhibet nouam, sed perplexam, *Ord. Camb. exactoris.*
Lips. §. 17. Danti/c. art. 13. Phoonfen. cap. 18. pos. 5. Quod ne quis, etiam se-
tan- cun-

imo ex- adimplementum penitus absoluerit. (d) Hoc facto ho-
 ftori noratus ad fortem ex literis cambialibus solutam, & o-
 ad fortem, mnes quae ideo erogandae fuerunt, impensas restituuen-
 impensas, das, (e) salariumque solvendum (f) obligatur. Insuper

vfu-

dum prin- tanquam privilegium a iure communi exorbitans, ultra ea, qui-
 cipia le- bus nominariam concessam est, loca proferendum neget; ope-
 gum Rom. rae pretium est, eius probationem ex ipsis iuris Romani prin-
 cipiiis tentare. Sane qui sua pecunia creditorum dimisit, in ius
 pignoris, quo ille gaudebat, succedit, l. 16. ff. qui pot. in pignor. &
 usuras, quibus debitorem liberavit, ultra ea, quae ipsi absunt,
 consequitur l. 3. §. 1. ff. de contr. tut. Saltem negotium confectum
 est, si actiones suas cesserit exactor.

Has vero praestare tenetur §. 27. lit. H. Itaque eo ipso, dum solutionem accipit, quodam-
 modo nomen debitoris vendit docente Paulo in l. 36. ff. de Fidei.
 Quare honorans ut emtor ex rescripto Dni Pii iam habet actio-
 nes utiles l. 16. ff. de pact. l. 5. C. de hered. vel alt. vend. etiam acces-
 forias l. 7. C. de O. & A. Quae cum idem, quod directae, ope-
 rentur, not. seq. K. & secundum originem cambialem competant
 not. seq. V. iure exactoris plenissimi gaudet. Quod erat de-

post solu-
 tionem,

monstrandum. Add. d. not. V. (d) Docent hoc leges cambiales
 modo adductae, quae surrogationem honorantis in locum prae-
 sentantis solutione demum praestita fieri diserte sanciant. Conf.
 l. 1. Camb. Magd. art. 22. Brand. art. 24. Idque nec a civili iuris-
 prudentia abhorret arg. l. 10. §. 12. ff. l. 10. C. mund. Add. Not. praec.
 Proinde acceptatio subsidiana haud obstringit honoratum ad
 cautionem secundum rigorem cambialem praestandam, licet ea-
 am extorquere potuisset exactor. Poterit tamen honorans, si
 res ita ferat, honoratum ad media solvendi subministranda vel
 relinquenda instar traffari ac suo iure, etiam antequam soluerit,
 adigere arg. l. 28. in fin. ff. de N. G. l. 45. pr. §. 2. Et. ff. Mandat. (e)
 Vid. loca §. praec. 8. not. M §. 10. in fin. excitata. Add. not. seqq. G.
 H fac. l. 36. in fin. ff. de N. G. Quod impensas atinet, sunt qui post
 honorarium adimplementum non alias, quam quae in protesta-
 tionem factae fuerunt; sin cambium absque solutione redie-

Honorans
 repetit im-
 pensas,
 quas?

rit.

vsuras debet. (g) Nisi omnia recambio sumta fuerint: vsuras & recambium.
 quo casu hoc quoque praestat. [h] Tenetur vero acti-
 one

I 3

Et, ultra id, quod interest, longe gravioribus deberi sibi persuadeant. *Anon. Heydiger. cap. 8. p. 77. Dn. Koenig Annot. 4. ad §. 17. Ord. Camb Lips.* Sed, nisi per honorantem caueatur, quo minus per plures personas cambium reuersum ambulet, nullum hic discrimen agnosco. Merces nunciorum utroque casu restituenda est. Proxenetium pariter recambio inito, non alias. Plura in cambium nec erogantur, nec repetuntur.

(f) Qui subsidiarium ad implementum praestat, recte petit honorarium ex statutis, *Ordin. Camb. Wratislau. art. 11. August. art. 9.* moribusque receptis.

Peri Negot. Part. 3. cap. 13. p. 37. Quod habet rationem. Licet enim alias gratuitum officium praestet mandatarius §. f. l. de Mandat & negotiorum gestor l. 38. ff. de Negot. gest. recte tamen excipiuntur hac operae tanquam singulares & artificiales, quales ne tutor quidem gratis praestare tenetur, teste *Berlich. Decis. 134. n. 4. 10.* (g) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 6. art. 4. §. 7.* A tempore erogationis l. 19. §. 4. ff. d. Negot. Gest. fac l. 3. §. 1. ff. d. contrar. l. 12. §. 9. ff. Mand. l. 13 §. 20. ff. l. 5. C. d. Act. emt. l. 18. §. 1. ff. l. 2. C. d. vsur. Ald. *Ius Camb. Magdeb. art. 18. Brandenb. art. 20.* Recambio facto ex ipso vsurae debentur a tempore morae arg. l. 17. §. 4. ff. d. vsur. l. 6. §. 17. ff. de Neg. Gest. *Recess. Imp. de anno 1600. §. 50.* vel sum. 139.

(h) Ex rationibus, ad quas not. praeced. E. lectorem remisi. Hoc ergo casu id lucratur honoratus ne forte aliud ac durius interesse petat exactor. Equidem *Anon. loc. cit.* & qui eum sequuntur, huic omne interesse lucri cessantis & damni emergentis, vna cum recambio, tribuunt. Sed ut taceam lucrum cessans recambio vel vsuris maius vix vsquam deberi; aegre credo fieri posse, ut simul & id, quod interest, & recambium adiudicetur. Non enim cauit pecunia, ideoque nec aliud damnum emergens aut lucrum cessans allegare potest, qui illud reapse iniit. Qui minus; id petere plerumque plane prohibetur §. praes. 14. not. L. alicubi vice eius, quod interest, postulare potest. *Ius Camb. Magdeb. art. 14. 17. Brandenb. art. 16. 19.* Quo iure

honorarium,

vsuras,

recambium; non aliud interesse, quod nec exactori cum recambio debetur.

actione ex-
actoris,
mandati,
aut neg.
gest.

one, cum eadem, qua exactori; (i) tum contraria man-
dati, quae honorans certam eius voluntatem secutus
fuit; (k) sin pro ignorante interuenerit, negotiorum ge-
storum. (l) Eaque plerumque directa est, aliquando v-
tilis

Ex cambio
non soluto
quaenam a-
ctio detur?

ure tum etiam honorans gaudebit. (i) per ea, quae nos, praec.
C. dicta sunt. Genus actionis lubens omitto: cum propter in-
finitas Doctorum de eo controuersias, quas huius loci non est
excutere; tum etiam, quia, vt ex instrumento guarentigato, ita
ex literis cambialibus non vna, sed variae actiones pro ne-
gotii diuersitate competunt. Compara I. *Domat Loix Ciuiles
dans leur ordre naturel Tom. I. lib. I. Tit. 16. Sect. 4. p. 146. b. Tit.
Iur. priu. Lib. 10. cap. 5. §. 5.* De quibus si dubium incidat, praec-
scriptis verbis agendum. arg. l. 1. pr. §. 1. ff. de Praeser. verb. l. 17. l. 24.
ff. eod. *Rutger. Kuland, de Commissar. Part. 3. lib. 7. cap. 2. num. 6.* Si

Disquisitio-
nis illius in-
utilitas,

tamen operae pretium putetur, actionem illam peculiari nomi-
ne insignire, quo minime opus habet; cum utique actiones ciu-
les inepte accommo lentur ad materiam ex merito iure naturae & gen-
tium definiendam. Verba sunt *Exc. Du. Wernberi*, quibus *Dissert. de
iur. repressaliar. inter Princ. imper.* praeterito mense habitam finit,

Honorans
habet a-
ctionem
mandati,
modo ho-
noratus
mandauit,

(k) a. l. 12. §. 7. ff. *Mandat. Add. Bol. Thes. 7. lit. Q.* Sed ad actio-
nem hanc mandato opus est, quo transactus, praesentans, quiuis
falso ab aliquibus instructus creditur, vt dixi §. praec. 8. Vnde
concedi non potest, quod *Huberus* tanquam singulare seruari tra-
dit *Prael. ad ff. t. Mand. thes. 12.* transacto recusante quemlibet ac-
ceptando & soluendo mandati actionem acquirere. Nec id di-
cit, quem *Huberus* in eam rem citat, *Hugo Grot. l. i. v. l. in
Iurispr. Bat. L. 3. Part. 13. num. 3.* vbi saltem generaliter actionem tri-
buit honoranti, quam illi pariter concedit eundem secutus *Zy-
paeus Notit. Iur. Belg. l. 4. §. d. camb. num. 2. p. 176.* & de actione N. G. explicat *Groenevogen ad Grot. d. l. not. 3.* (l) arg. §. 1. l. de oblig.
quae qua. ex contr. l. 19. §. 2. l. 31. §. 2. l. 32. l. 42. l. 45 ff. de Neg. Gest.
l. 12. §. 6. ff. *Mand. Add. §. praec. 8. not. M.* Plerique generaliter a-
ctionem negotiorum gestorum ex adimplemento honorario conce-
dunt, *Stypmann, de Iur. marit. Part. 2. cap. 8. u. Vogt. de Camb. Thes.
7. lit.*

alias nego-
tiorum ge-
storum,

tilis (m): nempe pro habitu factorum, quorum distinctioni diligentiam inutilem (n) impendere nolo. Vtrique tam aduersus eum locus est, pro cuius computo cambium fuit celebratum, (o) quam contra alium in terminum. (p) Sunt qui conditionem ex lege (q) vel moribus (r) concedant, quos suo sensu facile patior abundare. Neque enim video, quid interfit, utrum per statuta & consuetudines inueteratas actiones Romano iure datae huic negotio etiam quoad eos, qui non omni dubio

siue principali,
siue intermedio honoratio;
an conditione

7. lit. G. p. m. 187. Eman. Eskold. ad ff. Tit. de Neg. gest. §. 3. Aug. Bened. Carpzou. de Camb. Thef. §. 8. Muller. ad Struui. Exerc. 25. Thef. 44. Not. e. in fin. Willenberg. de Exc. dol. in camb. §. 31. Dn. Mencken. ad Proccell. Disput. 1. §. 60. Theor. & prax ff. Libr. 19. Tit. 6. §. 13. Sed hi non dissentiunt, verum honorati ignorantiam supponunt. a. l. 6. §. 2. ff. Mand. i. l. 5. ff. de Oblig. & Act. (m) Postremam honoranti post Rot. Gen. Dec 32. num 7. tribuit Consult. Dn. God. Bönigk. Digest. Iur. Civil Rom. in ordin. natural. reduct. Libr. 4. Tit. 29. §. 14. sine. Eaue postitis terminis habilibus locum habet arg. l. 17. C. d. N. G. l. 7. C. arbitr. tutel. (n) Vtraque enim actio eundem habet effectum l. 47. §. 1. ff. de Negot. Gest. quem solum intuemur, a. l. 8. §. 13. ff. ad Sc. Vellei. de formulis minime solliciti arg. §. 1. de Interd. l. 1. C. de Form. & Impetr. act. sublat. Imo etiam ante illas sublatas in hac actione, utpote extrao. dinaria, subtilitas ista superflua fuit. d. l. 47. §. 1. ff. de Neg. Gest. fac. l. 5. pr. l. 6. §. 5. l. 29. l. 32. pr. l. f. ff. eod.

aliquando
vilem,
eiusdem
cum directa
potestatis,

(o) arg. l. 6. pr. l. 28. l. 29. l. 31. §. 1. ff. l. 4. C. de N. G. de Turri Disp. 2. Quæst. 1. num. 37. Diss. Peri Negot. part. 3. cap. 13. p. 37. Cuius argumenta illura ex contr. Etu non teneri euincunt. Quod concedo saluo quasi contractu arg. l. 5. ff. de O. & A. Quoties enim præter illum, in quem cambii non soluti incommoda in sine rebiundarent, etiam alii ante ipsum eiusdem nomine tenerentur, horum quoque negotium gerit, qui illud adimplet, arg. d. l. 6. pr. l. 31. §. 1. ff. eod. de Turri ib. num. 73. 74. (q) arg. l. 6. ff. de pact. l. vn. ff. de Condict. ex leg. id. ib. n. 33. 47. 51. Quia legibus nouis cambiali lege

etiam aduersus eum, cuius comcedo
Quoties enim
bratum,
an condi-
tionem ex

ex lege vel dubio carebant, casus applicari, an nouae indulgeri di-
moribus? (s) Modo memineris, quaecunque admittantur,
cambialiter (t) omnes cambiales esse, (u) si conueniatur, qui exa-
ctori secundum rigorem cambialem tenebatur. (x)

§. XXVI.

bialibus ius agendi pinguius conceditur, & ad certas condiciones
adstringitur, non expresso actionis nomine. (r) *Id. ib. n. 72.* ob
vel mori- dispositionem statutorum cambialium in hoc argumento genera-
bus? libus etiam aliorum locorum moribus receptum *n. 50.* (s) Nam
Quaestionis sententiarum in hac quaestione diuersitas vim ac potestatem a-
inutilitas. ctionis non tangit. In nomine vero faciles esse decet, modo
Actio hon- aptam rei & proposito negotio competentem eam esse constat
noranti *l. f. C. d. form. Impetr. act. subl.* (t) Sicut enim eadem actio mo-
competens do ordinaria, modo summaria, modo executiua est; ita nihil
cambialis obstat, quo minus illi, de qua quaero, quaecunque tandem ea
est. executionis rigorem & exceptiones ademas opus non sit nouam a-
ctionem comminisci. Nam perinde est, si veterem noua quadam
adiectione auctam & exornatam statuamus. *arg. l. vn. §. 2. C. de Rei
uxor act. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 16.* (u) *De Turri d. l. n. 78.
in fin. Phonsen cap. 18. pos. 23.* Non quia honorans traslati loco est,
*vid. praec. §. 11. not. D. Add. tamen Dn. Barth. Hodeger. iur. cap. 4. §. 4
not. Z. p. 700.* sed quia iure exactoris, vt *not. praec. B. dixi* fruitur. Ma-
gime cum alias etiam ex instrumento quareutigiato executiua agere
possit, quisquis ei se debitoris ignorantis nomine satisfecisse in con-
tinenti probat. *Dn. Berger. Suppl. ad Thes. 16. Elect. Proc. Exec. p. 2.*
Nam quia lex consensum vtriusq; supplet, & creditoris *l. 16. ff. de Pact.
& debitoris §. 1. Id. obl. quae quasi ex contr.* nihil impedit, quo minus
qui soluit eodem modo, quo creditor, experiat. Quare non possum
suffragari *Dn. Ziffelio*, qui ne quidem iure executiua honorantem
pecunias exigere patitur *Sec. 4. §. Disp. 6. op. mai. p. 102.* Potius recte
petitur recognitio & solutio iu e cambiali, bey Wechsel-Recht, vt
habet formula libelli, quam de hac actione exhibet *Dn. Barth. d. not.
Z. p. 703.* vnde nec locus est exceptionibus ex persona tertii compe-
tentibus. *Raph. d. Turri Disp. 2. quaest. 13 n. 33.* Quod in Saxonia Electo-
rali confirmat Constit. quam §. 17. not. I. allegauit. Illa enim amplianda
potius est, qua restringenda, vt probat *Dn. Gribn. d. iur. incert. §. 9.* (x)

Form. li-
belli.

Exceptio-
nes ex per-
sona tertii
cessant.

§. XXVI. Vicissim honorans honorato, insuper- Obligatio
 que exactori, imo etiam aliis obstringitur. Honorato II hono-
 ad coepta vtiliter perficienda tenetur. (a) Adeoque de rantis erga
 negotii successu eundem rempestiue certiozem reddet I) honora-
 (b), misso simul protestationis instrumento. (c) Ipsas et tum,
 iam literas cambiales, quam primum licet, ad eundem
 toties relegabit, quoties quicumque alii ob deficiens ad-

K im-

Cum enim non omnes, quos honorare licet, alias iuri cambiali Modo ho-
 obnoxii sint, arg. §. praeced. 13. lit. A. §. 2. i §. 16. not. 2. nec hono-
 norario adimplemento ea virtus adscribi potest. a. l. 25. ff. de Leg. actori tene-
 l. 3. §. 5. ff. de Carbon Edict. Cura aliis quoque mitius agendum atur rigore
 est, quoties honorans in benigniores condiciones consensit arg. l. cambiali.
 gen. C. de pact.

(a) l. 21. §. 2. l. 31. §. 2. ff. de Neg. gest. §. 11. l. 5. §. 1. l. 22. §. f. l. 27. Obligatio
 §. 2. l. 44. ff. Mandat. (b) Statut. Gen. lib. 4. cap. 14 §. praeterea vo- honorantis
 lens & §. Sed si tale Scacc. §. 2. Gloss. 5. man. 363. 388. Pboonsen. cap. 7. honoratum
 pos. 15. cap. 28. pos. 5 ne domino ex negligentia teneatur. §. 1. l. de O-
 bligat. quae quasi ex contr. l. 20 C. de neg. gest. l. 21. ff. 113. C. mandat. certiozem
 Secus sentit Rot. Gen. Dec. 23. num. 18-20. Reusner. de Camb. ib. 24. Styp- reddendi.
 mann. de Iur. Marit. P. 2. cap. 8. num. 109-111 qui honoratum ipsum Obiect.
 1) negotii sui conditionem explorare iubent arg. l. vn §. 5. ff. Furt.
 adu. nau. l. 9. ff. de R. l. 2) eoque neglecto pro sciente habent a. l. f.
 ff. ad Sc. Maced. negantque 3) eius interesse ante susceptum libe-
 rum adimplementum. arg. l. 22 §. f. ff. Mandat. Falso. Nam in-
 teresse domini, vt sciat mandatum recusari, quo suum auctorem
 eo nomine conueniat, vel decoctionis inter illas moras securatae
 exemplum ostendit, cuius post Rot. Gen. meminuit Scaccia dict. loc.
 Negligentiam vero in inquirendo frustra eidem exprobrat man-
 datarius aut negotiorum gestor, cura eorum operam ea ipsa,
 quorum ille curam non gerit, exposcant §. 1. l. de Obl. quae ex contr.
 l. 1 ff. de N. G. l. 5 ff. de O. & A. §. 21. l. 1. 22 §. f. l. 27. §. 2 ff. Mand. (c) Honorato
 Pboonsen dd. ll. §. cap. 18 pos. 21. ex eodem fundamento. Cum nec mitter-
 eam suum ab auctore suo commode consequatur. No- statio-

Resp.

2) exacto-
rem,

implementum liberum ab eo conueniri possunt. (d) Ipsum tamen ab onere eosdem exequendi mores camp-
plorum immunem reddunt (e) A se vero, si res pati-
atur, non potest non exigere. (f) Exactori aeque destri-
cte obligatur ex honoraria acceptatione, quam qui libe-
ram praeslitit. (g) Huic ergo ne quidem honorati, si
post initum iam fugae consilium dolo malo ab eo fuc-
rit inductus, certam fraudem, (h) nec si forte pro pluri-
to intercesserit, eiusdem prohibitionem recte opponet
(i). De-

nis instru-
mentum,
& cambi-
um.

(d) *Phoonsen cap 18. pos. 21.* Neque enim absque literis cambia-
libus ius suum commode persequi potest honoratus. *Add. Ordin.*
Camb. Lips. §. 15. prope fin. Vnde ex consuetudine mercatorum,
qua literae cambii solutae alias penes soluentem manere solent,
quoad honorarium ad implementum minus accurate argumen-
tatur *De Turri Disp. 2. Quaest. 14. num. 51.* Nec vii licet vt pluri-
mum cautela, quam suggerit, cum schedulam cambii ab hono-
rante retineri suadet, *Peri Negot. Part. 4. cap. 15. p. 20. pr.* Exa-

ctoris quoque apocham mittendam putat *Phoonsen d. l.* Quod
salutare est, non omnino necessarium, cum protestationis in-
strumentum & Cambii possessionem solutionem satis euincat. (e)
Phoonsen. cap. 30. pos. 18. Cum nec exactor, cui honorans sub-
stituitur, ad alios conueniendos obstringatur. *Ius Camb. Magdeb.*
art. 19. Brand art. 21. Et in primis Ordin. Camb. Wratislau. art. 16.
Dn. Hoekner. de Litterar. Camb. Indossament. cap. 3. §. 11. fac. 1. 2.
§. 1 ff. de alienat. iudic. mut. l. 33. ff. de Vsur. l. 20. C. de Negot. gesti. (f)
l. 6. §. 1. 38. ff. cod. Add. §. praec. 14. not. Q. R. (g) Statut. Hamb.
L. 2 Tit. 6. art. 9. Consuet. Camb. Antwerp. art. 5. Statut. Amstelod.
ann. 1662. ap. Phoonsen P. 2. p. 2. Ordin. Camb. Wratislau. art. 11. Ius
Camb. Suec. art. 12. Ord. Camb. Dantisc. art. 11. (h) Dn. Willen-
berg de Except. dol in Camb. cess. §. 61. Quae Disputatio in
eo tota est, vt probet, acceptantem de fraude trassantis foro
statim cessari frustra aduersus exactorem excipere. Quam sen-
tentiam porro manifestissime, meo iudicio, tuetur l. 9. §. 1. ff. d. t.
Con-

Acceptatio
tractae
fraudente
tae obligat,

(j). Denique illi etiam impensas ob non secutum executionem cambii simplicem factas restituet. (k) Neque enim moris est, tantilli nomine transantem adire. (l) Quod alios attinet, non est dubium, quin ex honorario adimplemento omnibus honorati auctoribus ad negotium susceptum utiliter finiendum; (m) & ex acceptatione singulis, qui causam ab honorato habent, ad solutionem obstringatur. (n) Praeterea aliis plures, aut mi-

K 2

no-

Condit. caus. dat. caus. non sec. l. 1. §. 21. ff. de dol. mal. & met. exc.
Add. l. 78. §. ff. de iur. dot. l. 6. C. de non num. pec. i. §. 2. l. de Except. nec non,
l. 2. §. 3. ff. de dol. mal. & met. exc. (i) Nam & fideiussio pro in-
 vito facta licet non obliget debitorem, tamen promittentem ob-
 stringit l. 53. ff. *Mandat. i. l. 5. §. 2. ff. cod.* Pariter qui prohibentis facta,
 honore solvit, pecunias ab exactore non repetit, cum ab eo li-
 beraverit debitorem, *pr. l. quib. mod. toll. obl.* licet sibi minime ob-
 ligatum l. f. C. de N. G. (k) *Ius Camb. Pruss. artic. 9. Ordin. Camb. Honorans*
Franc. art. 9. Brunsv. art. 19. Reddendae ergo sportulae in pro exactori re-
 stitutum, *Statut. Hamb. Lib. 2. Tit. 7. art. 3. i. 7. Ord. Camb. Dant. stitut. im-*
art. 13. & si epistolam eo nomine scribi necesse fuit, etiam in pensas,
 nuncios factae, *Ius Camb. Pruss. art. 10.* (l) Equidem *Du. Re-*
mer. de ver. obl. val. S. 2. C. 13. §. 61. sumtus istos a transante restitu-
 endos putat remittenti. Quo facto hic eosdem praesentanti ratus re-
 reddere teneretur. Sed nec amant exactores, nec sectari com-
 mitterentur, tantas in re minima ambages. Potius ut, ipso docente
 §. 53. alias solent, impensas in protestationem erogatas ab eo-
 dem repetunt, qui sortem solvit. Nec fauet ipsi locus, quem
 ex *Heydigeri cap. 8. p. 77.* adducit. Is enim de alio plane casu
 loquitur, quo remittens cambium ipsura sine solutione reuer-
 sum una cum impensis a scribente exigit. (m) *arg. l. 6. pr. l. 28. Varias sen-*
l. 31. §. 1. ff. de N. G. (n) Quemadmodum simplex acceptator re-
 tentiae de-
Ius Camb. pruss. art. 32. Nec obstat, quod alius pro a-
 stipulatione inutiliter stipuletur §. 4. *Tit. 1. l. 3. C. de inutil. stipulat. l. n. ff. d.* pro tertio
O. & A. l. 38 §. 17. l. 126. §. 2. ff. de V. O. l. 73. §. ff. de R. l. l. 1. C. Per facta.

quas

5) alios in adimple-
mento ho-
nor. con-
currentes,

nore onere eundem liberaturis cedere debet, (o) hique vicissim priori honoranti praeter indemnitate(m) (p) ce-
iam

quas pessen. Nam ea doctrina inter Germanos aut plane non servatur, quam sententiam egregie exornavit *Consult. Dn. Hambergerer. de non usu stipulat. vsuque pactor. in for. Germ. cap. 3 §. 7-9.* (vbi tamen dubito, utrum *cap. 36. Iur. feudal. Sax.* legibus Romanis recte opponatur *arg. l. 9. §. 3 ff. de dol. mal. l. 18. ff. d. Praeser. verb.* aut in illis saltem negotiis, quae toto die per alios curantur, negligitur: *Ill. Dn. Praeses Not. ad ff. Tit. de verb. oblig. p. 335.* aut minimum quoad cambia patitur exceptionem. *Huber. prael. at. l. tit. de inutil. stipulat. tbes. 6 respons. Add. Ord. Camb. Lips. §. 28. Ins Camb. Magd. art. 23.* Imo etiam secundum ius Romanum praesentans vtiliter stipulatur omnibus, a quibus ipse causam habet, quia tertio acquiritur obligatio ex re sua *d. l. 126. §. 2. ff. de V. O. & per mandatarium l. 13 §. 25. ff. de Ael. Emt. l. 27 §. 10. l. 28. l. 68. ff. d. Prae- cur. Dn. Kress. Specim. Iurisprudenc. civ. for. Libr. 3. Tit. 6 §. 4 & alios, quorum interest §. 20. l. de inutil. stipulat.* (o) Propter hono-

quae in
cambiis su-
linetur.

Honorans
tenetur ce-
dere alii
negotium
vtilius ge-
rato,

rari vtilitatem, quam, quoties alius commodius administraturus es-
set, non remissius altero promouere tenetur, *§. 1. l. de Oblig. quae
quasi ex contr. l. 6. §. 12 ff. de N. G.* aut locum illi cedere *arg. §. 11.
l. 1. 22. §. 1. ff. Mandat. siue libere siue honoris causa soluturo.* Quae
obstare videntur, ordinationum cambialium loca de interitu prae-
lationis trassato & exactori competentis, postquam alius ad ho-
norarium adimplementum admissus fuit, intelligenda dixi §.

An libere
soluturo ?

praeced. 18. not. 1. Plane libere soluturum indistincte honoranti
praefert *Ius Camb. Pruss. art. 9. Et Ordin. Camb. Dantis. art. 12.* in-
demque, modo trassatus ante vltimum termini diem suam vo-
luntarem denunciet, statuit *Ordin. Camb. Norib. art. 12.* Quin ho-
norante volente a trassato semper & vbiq; solutio accipi debe-
at, extra dubium est, *Ord. Camb. Wratislau. art. 11. (p) a l. 7. ff.*

Honorans
alteri lo-
cuna cedens
ab eodem
indemnitas
seruandus.

Testam. quemadm. ap. Atque istam puto rationem esse *Statut. Gen. ann. 1633. Cap. Fer. Vestim. 35. subiecti,* quo, qui literas cam-
biales acceptare noluerat, postea soluturas admitti iubetur, cum
onere sortem iisdem contentam ad locum, vnde illae venerant,
ab

iam salarium praestare. (q)

§. XXVII. Sequuntur officia ab exactore tam ei, a Obligatio
quo causam habet, quam honoranti debita. Is igitur au- III. exacto-
ctori suo industriam probat, si rem gestam illi statim si- ris
gnificet (a) Potest tamen id saluo suo iure omittre. (b) erga I) au-
Multo minus ad publicum protestationis denegato ad- ctorem,
implemento libero oppositae testimonium eidem mit-
tendum compellitur: (c) nisi forte, qui honoris ergo ac-

K 3

cepta-

ab exactore volente cambio sumendi. Quod, nisi me omnia fal- Statutum
lunt, nititur praesumptione pecuniarum, quas creditor alias cam- ea de refe-
biis fuisset collocaturus, ideo otiose seruatarum. Eaque et- riarum Ita-
iam pro honorante militare & a Noribergensibus quoque, post- licarum Ita-
quam dies solutionis aut induciarum venit, approbata videtur & Nori-
all. art. n. Add. §. praec. 18. n. t. L. Expensae erogatae sine du- berg.
bio restituendae sunt. Ord. Camb. Dantisc. art. 12. (q) d. art. 12.

Quod alicubi ad dimidium honorarii alias consueti restringitur Honorari
Phonsen cap. 12. pos. 19. cap. 18. pos. 13. Inter Prussos ei, qui ho- um cedenti
noris causa saltem acceptavit, quadrans centesimae, sive ex 400. soluen-
aureis vnus, solui solet provisionis, quam vocant, nomine. Ius dum.
Camb. Pruss. art. 9. vbi eam a volente recte remitti additur, quod
& monet Ord. Camb. Dant. d. l. & probat arg. l. 29. C. de pass.

(a) Maxime, si non ipse transactus, sed alius honorauerit. Quo
casu id suadet Phonsen. cap. 7 pos. 16. (b) Nam si non conse- Exactor au-
quatur adimplementum, id statim nunciari, aut periculum ab ex- ctori non
actore suscipi debet Ordin. Camb. Lips. §. 5. v. 27. in fin. Ius Dan. Ex-
libr. 5. c. 14. art. 12. 14. Ius Camb. Magdeb. art. 7. Brand. art. 9. Vn- ctori non
de nisi aliud referatur, executio pro facta habetur. arg. l. 25. ff. adimpl. tenetur
de Probat. l. 112. ff. d. R. l. At remittentis in haec causa non in- adimpl.
terest, vtrum simpliciter, an honoris ergo satisfiat. (c) Quod honor.
diserte prohibet Ord. Camb. Nor. art. n. Ne ex eodem conue- nec prote-
niantur, qui honorario adimplemento liberati fuerint §. praec- stum mitte-
24. lit. B. D. Exceptionem a regula facit Ius Camb. Pruss. art. 9. re- stum mitte-
quo exactor obtenta honoraria acceptatione protestationis in- nisi in Prus-
strumentum transmittre iubetur. sia,

2) hono- ceptauerat, & ipse deficiat in solutione. (d) Honoranti
 rantem, vero idem tradere, (e) ipsasque cambii literas, quam pri-
 ad traden- dum penitus satisfactum, relinquere iubetur. (f)
 dum prote- Pariter eidem actiones contra honoratum illiusque au-
 stum, & ctiores ex abundanti (g) cedere cogitur. (h) Quod ipsum
 cambium, facta

& solutio-
 ne ab acce-
 prante ho-
 norario
 non praesti-
 ta.

Cambium
 honoris
 causa sol-
 uenti trad-
 endum.

Cessio a-
 ctionum
 non neces-
 saria, sed
 utilis,
 & honoris
 causa sol-
 uenti ab ex-
 ctore de-
 bita.

(d) Nam ius aduersus trassantem ac reliquos auctores prote-
 statione denegationi liberae acceptationis opposita conseruatum
 fuit. §. 20. lit. G. Adeoque publico illius testimonio ad impetran-
 dam eorum condemnationem opus est. *Sperander Borgfalt. Ne-
 gotiant und Wechsel. p. m. 27.* (e) *Ord. Camb. Francof. art. 8.
 Lips. §. 17. Sperander. p. 28. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 19. Dantisc.
 art. ii.* Ratio patet ex *not. C. §. 26.* (f) *Statut. Hamb. L. 2. Tit.
 7. art. 9. Ord. Franc. all. Vffenbach. de protest. cap. 3. num. 28. Seacc. §.
 2. Gloss. num. 89. p. m. 346. vers. extende quarto.* Licet enim alias
 venditur instrumenta emtori tradere non compellatur, *arg. l. 1.
 48. l. 52. ff. de act. emt.* secus tamen est, quoties causa retentionis
 ob immunitatem ab euictionis praestatione vid. *not. seq. K. def. 18* Acce-
 dit, quod actio emtori praestanda sit cum accessionibus *arg. l. 6. ff.
 haered. vel act. vend. l. 2. C. de Fidei.* adeoque etiam iure cambiali,
 quod sine literis cambialibus exerceri nequit. §. *praeced. 27.*

(g) Honorans enim ipso iure exactori substituitur. §. *praeced. 27.*
not. C. Interim si nimirum huic doctrinae consideretur, facile
 celerissimam executionem remorari possent praconceptae Do-
 ctorum, subtilitatibus adfuerorum, opiniones. Add. *Groenueveg.
 ad l. ii. C. de Fidei.* (h) *Pboonsen. cap. 18. pos. 7.* Solent enim
 honorans aut acceptare literas cambiales, aut earum solutionem,
 licet aliquando breuissimo, antequam eam praestet, intervallo
 promittere. Vtroque casu constituentis instar obligatur. *arg. §.
 9. l. d. Act. l. 5. §. 3. 658. ff. de constit. pec.* Itaque soluendo non ex-
 rinquit actiones, sed emit, eumque animum saltem protestan-
 do declarare videtur *arg. l. 36. ff. de Fideiuss.* Quare iure suo ces-
 sionem viget. *a. l. 23. ff. de hered. vel act. vend.* quam alias quoque
 negotiorum gestori debet, qui solutionem ab eo accipit. *arg. l.*

4. ff

facta etiam solutione adhuc valide fieri minime ambigo. (i) Caeterum in aprico est, soluenti eum de accedendas- que actiones, non a-

ff. de Fidei. Vtrum vero in hoc Ducatu cessio, vti alias iubet cepra
Ordin. Polit. cap. L. §. 2. iudicialiter in hoc celerrimae expeditio. An in Duca-
 nis negotio fieri debeat, ambigo. Certe his ambagibus mini- tu Magd. iu-
 me opus est, si actio transferatur mediante indossamento, quod dicialiter
 tuto fieri potest, si binis verbis inferatur, id absque obligatio- faciendae?
 ne cuiusmodi praestandi scribi. Imo nec alias inde tenebitur Expediri
 indossans, nisi, quod ab honorante frustra metuitur, statim ad- potest per
 eatur. *Ord. amb. Lips. §. 15. & 22. l. 1. Camb. Magdeb. art. 20. Brand. indossa-*
a. 22. Interim sufficit cessio extra literas cambiales facta, in qua mentur,
 bonitatem nominis a cedente haud praestari docet *Dn. Hoekner.* aut extra
de liter. Camb. Indossament. cap. 2. §. 1. Nec aliam intelligit *Seacc. d. cambium,*
num. 89. facile defendendus aduersus *Eundem,* cum exactores a
 necessitate cessionis ob periculum quo eam plenissimam putat,
 illo refragante, absoluit, *d. Differr. c. 3. §. 7.* (i) Maxime si solu- etiam post
 tionem addita fuerit protestatio de actionibus cedentibus. *Ill. Ber. solutionem*
ger. Tom. 2. Supplem. ad Elect. D. sept. for. Tit. 5. Suppl. g. num. 1. 2. p. factam,
123. vbi eadem omissa secus sentit, ideo quod nomen per solu- quamuis
 tionem semel extinctum amplius transferri nequeat, *l. 76 ff. de cessio pro-*
Solut. Vid. Ianus a Costa ad pr. l. quib. mod. toll. obl. verb. sed et. testando re-
iam. Huber. ad ff. Tit. Mandat. thes. p. alique magno numero alle- seruata
gati dict. Tom. 2. p. 127. 128. Vtrum ipso etiam ciuili iure in du- haud fuerit,
 bio non tam extinguere debitum, quam emere voluisse cense- secundum
 tur soluens, adeoque cessionem adhuc recte postulat, *l. 36 ff. de leges ciui-*
Fidei. ad l. l. 10 l. 17. ff. eod. Theodor. Marcil. ad §. f. l. de Fidei Sand. les,
de Cess. act. cap. 7. Strauch. ad unio. Jus Iustin. Diss. 14 Thes. 18. Carp-
zou Lib. 2. Resp. 70. l. l. P. 2. const. 17. Def. 16. Tit. Obseru. Lauterbach. uos.
 Saltem praxi hodierna illam sententiam probari docent *Ill. Dn. & praxis,*
Praefes Nor. ad ff. Tit. de Fidei p. 338. Vj Modern ff. ib. §. 27. Beyer.
ib post post. 24. Coler. de Proc. Execut P. 1. C. 10. num. 418. seqq. eandem. in primis
 que inter mercatores potissimum & in causis cambialibus oppositae mercatori-
 subilitati praefendam tradit *Dn. Hoekner. d. l.* Denique il- am imo e-
 lum iuris rigorem alio commento eludere licet, Qui enim li- tiam iuris
 teras subtilita-
 eum.

restituenda, tis minime teneri. (k)

Obligatio

III. alio-
rum:

1) accepta-
toris sim-
plicis,

§. XXVIII. Restat, ut aliorum, quorum in hoc ne-
gotio interest, obligationes breuibus expendam. Ac-
ceptorum itaque simplicem minime liberat, (a) sed si-
bi quoque obstrictum reddit, qui alterius nomine ho-
norat. (b) Pariter illi acquiritur petitio aduersus au-
ctores honorati quoscumque cambii intuitu obligatos,
quia

teras cambiales acceptat, non secus ac mandator, ex sua obli-
gatione tenetur. *Ordin. Camb. Lips.* §. 17. verb. *Selbst Schuldner.*
Ius Camb. Magdeb. & Brandenb. art. 1. in fin. Quare suo nomine
soluere videtur, adeoque honorantem ipso iure non liberare, sed
actionum cessionem postea recte postulare dici potest. *arg. l. 28.*

Exactor
pro acceptis
non tenetur
honoranti.

ff. Mandat. Add. Illustriff. Dn. Coccei de Assignat. §. 28-32. (k)
Rot. Gen. Dec. 168. Scacc. §. 2. Gloss. 5. num. 392. Dn. Zippel Sect. 4. §.
Disp. 6. Oper. mai. p. 102. Dn. Koenig. Annot. 15. ad §. 17. Ord. Camb.
Lips. Licet enim repeti possit, quod quis ab alio debitum tan-
quam suum nomen errore lapsus creditori soluit *l. 19. §. 1. ff. de*
condict. indeb. repetitio tamen nulla est ab eo, cui suum alius quam
verus debitor, sciens restituit *l. 6. l. 44. ff. eod. add. l. 6. §. 1. ff. de Ne-*
got. gest.

Adimpl.
honorari-
um non li-
berat prio-
rem accep-
tantem,

sed obstrin-
git hono-
ranti

1) eundem,

(a) Neque enim is protestatione interposita ex lite dimissus
censetur. *Dn. Mencken. Tract. Synopt. ff. p. 284. vers. Facta.* Sed post
actionem transactam denuo conueniri potest. *arg. l. 27. ff.*
Mandat. l. 13. l. 71. ff. l. 28. C. de Fidei. Ord. Camb. Lips. §. 20. Conf. Gros.
Introd. in Ius Belg. lib. 3. cap. 13 n. 7. Huber. ad ff. T. mandat. in fin. Qui
dum vnus solutione alterum liberari ib. addunt, cum grano salis
intelligendi sunt. Omnibus enim, ipseque transactanti obstrictus ma-
net acceptans. Ius Camb. Pruss. art. 20. (b) *Ansaldo de Ansaldo*
de Comm. & Camb. Disc. 79. n. 7-14. Nam & exactoris iure vitur,
quoad honorati utilitas patitur *§. pracc. 25. lit. C. & acceptantis ne-*
gotium etiam pro alio soluendo gessit: saltem re, licet forte in-
tentio, quae haud requiritur, defecerit arg. l. 6. pr. l. 31. §. 1. l. 45. §. 2.
ff. de N. G. Add. Ill. Berger. Supplem. ad El. Disc. Forens. Tom. 2. p. 129.

(c) §.

quia ipsi creditoribus suis post honorarium adimple-
 mentum adhuc tenentur. (c) Vnde, qui trafantis
 honore adimplet, primarium quoque debitorem sibi
 de vincit. (d) Is tamen, postquam cambii scriptori
 bona fide satisfecit, non potest ab aliis conveniri. (e)
 Qui indolentis causa interuenit, & a domino & traf-
 tante indennis seruandus est. (f) Qui posterioris ce-
 dentis intuitu soluit, ius consequitur aduersus omnes
 quos dixi, praecedentes. (g) Hi enim in nexu ma-
 L nent,

(c) §. *pracc.* 20. not. G. *Phonsen. cap.* 12. *pos.* 23. & 25. *cap.*
 18. *pos.* 11. *Di Puy cap.* 9. n. 10. u. *vers.* *Lat. n.* 11. 12. & *Axiom.*
 2. Vnde nimis generaliter loquuntur, qui, praeter honoratum
 neminem omnino alium honoranti teneri docent cum *Scace*
 §. 2. *Gless.* 5. n. 392. *Dn. Koenig Annot.* 15. ad §. 17. *Ordin. Camb.*
Lips. Fateor aequae universaliter loqui ipsum §. 17. *allegatum*
 pariterque *Ius Camb. Suec. art.* 21. & *Ord. Camb. Dant. art.*
 3. quae sequitur *Dn. Mayberg. Handels. Gericht cap.* 16 *art.*
 40. p. 515. Sed leges haec interpretatione restringendae sunt
 arg. l. 32. ff. *de pact.* l. 2. §. 3. ff. *ad Scr. Vellei.* (d) *Raph.* vta) traf-
 de *Turri Diss.* 2. *Qu.* 13. n. 37. *Dissent. Peri Part.* 3. *cap.* 13. p. *santis prim-*
 37. Sed hic quoque locum habent, quae §. *pracc.* 24. not. *capalem,*
 O. dicta fuerunt.

(e) Nam etiam ab actione de in rem verso, quam effectu donec traf-
 a negotiorum gestorum iudicio non differre post *Schilter. ad* *santis satis-*
 ff. *Exerc.* 27. §. 93. confirmat *Dn. Praeses. Not. ad ff. Tit. d. in fecerit, sicut*
rem vers. liberatur pater vel dominus solutione filio aut ser- in actione
 uo bona fide praestita l. 10. §. 6. ff. *de in rem vers.* Idque ho- de in rem
 die quoque seruari aequum est, *Tit. Obs. Lauterb.* 441. & ad ne- verso,
 gotiorum gestores recte applicatur *arg.* l. 3. §. 2. ff. *cod.* licet v-
 trumque neget *Ius Modern. ff. d. iit.* §. 6. Sane iniquissimum
 forer eum, cuius utilitas promota est, bis soluere *arg.* l. 4. ff.
cod. & postquam immediato creditori satisfecit, aliis, quibus
 ipsius interuentu ex utilitate nunc sublata obligabatur, vteri-
 us,

3) Fideius-
forum. nent, non secus, ac simplice tantum protestatione in-
terposita, (h) Fideiussores cambio subscribentes ead-
dem ratione, qua ipsi, pro quibus fidem interposue-
runt, debitores obstringuntur. (i)

Coronis de §. XXX X. Absoluissim, quae dicenda putavi;
vfu practi- nisi op. rae pretium ducerem, auctarii loco utilitatem
co argu- thematis in ipsis rerum argumentis conspicuam paucis
menti in r- vindicare. (a) Sane quidem fatendum est, negotiorum
ritate nego- gestororum exempla ne quidem apud Romanos admo-
riorum ge- dum
stororum.

cum non us, quam expressis eiusdem cessionariis, teneri, arg. l. f. ff. d.
teneatur transact. l. 23. §. 1. ff. de hered. vel act. vend. Rigor vero cambi-
cambiali- alis, de quo etiam quoad reliquos tenendum est, quod ratione
ter. honorati monui §. praec. 25. lit. V. frustra adversus eundem vr-
gerur. Turri. d. l. n. 76. (f) Rationem modo dedi. Idem de
b. translan- transsante monet Pboonsen. cap. 12. pos. 15.

tem, (g) Vid. quos allegavi not. praec. C. (h) vt de transsante
e) indossan- opportune inculcat Pboonsen. d. pos. 15. (i) Fluit hoc ex prae-
tes priores cedentibus, ac diserte confirmatur Capit. Ferriar. Bezenfon. 35.
3. fideiussio- verbis: resti ritenuto l' obligo di quello, o quelli, che bauessero
res. fatto le vrate, o sia sottoscritto le lettere di cambio pagate so-
Consensus pra protesto. Quae Raph. de Turri, sensum plane non assecu-
cap. 35. fe- ritus, p. m. 416. male reddidit; Ac maneat illius illorumue, qui
riar. Velunt traxerint, obligatio, vel subscriptio talis sit, le lettere di Cam-
Eius versio bio pagatae sopra protesto. Nec minus a scopo aberrat versio
erronea ap. Germanica apud Du. Zippel Tractat. von Wechsel-Briefsen
R. de Turri, und vero Vfan. Sect. 4. p. 101. quae locum hunc sequenti ra-
Et. Du. Zi- tione interpretatur: So soll zur Nachricht, und damit die O-
pfel. bligi der Trassfrenden in ihren Kräfften bleibe, der Wechsel-
Brief, daß er sopra protesto bezahlet sey, unterschrieben werden,
nemlich also: Le Lettere di Cambio pagata sopra Protesto. Re-
Etius ita veteres: Integra daret obligatio eius eorumue, qui se-
gerint tra- tar, aut literis cambii supra protestum solutis subscri-
psit-

genuina.

causae im-
pulsivae
mandatum,
amor do-
mini, com-
modum
honoran-
tis.

Hodie ra-
rior.

Nec tamen
ignota Ro-
manis,

aut nostris
ten porri-
bus.

Frequentia
honorarii
adimple-
menti.

caussa vsus. (e) Id enim saepissime praeiudicium mandato suscipitur, (f) saepe, etiam ignorante domino variis ex rationibus. Alios amor eorum, quorum causam agunt, impellit: [g] aliquorum interest, absentium carabibus in loco destinatae solutionis quomodocunque satisfieri

(h) Pleri-

(c) Hodie multo rarius id officium praestatur *B. Stryk. Vj. Modern. ff. Lib. 3. Tit. 5. §. 1.* siue metu ingrati absentium animi *Monarc. ad l. 1. ff. eod.* siue quod charitas nimium refringit, siue quia pauci luculentum possident patrimonium *Ant. Fabr. in C. d. Tit. Des. 1. Ant. Perez, ib. n. ult.* (d) Romanis adeo non ignoti fuerunt spontanei negotiorum absentis administratores, ut etiam de damno, quod ex concursu plurium oriri poterat, resarciendo sibi cogitandum putarint. *Vid. l. 6. §. 12. ff. eod.* nec non §. 1. in fin. *l. de oblig. quae quasi ex contractu nasc.* quem de hoc casu intelligendam esse euidenter ostendit *Dn. Praeses ad Strauch, Jus Iustin. priuat. Diss. 16. thes. 10. p. 187.* quicquid contra nitatur *Vinn ad d. §. 1. num. 3. in fin.* alique.

Hodie quoque non raro inter coniunctos, imo etiam inter extraneos, siue miseratione, siue amicitiae causa, siue ex aliis rationibus absentium negotia geri docet, atque sic in casu concursus creditorum indicatum meminit *Dn. Luder. Mencken Theor. Et Prax. Pand. Tit. de Negot. Gest. §. 5.* Saltem non desunt qui praepostero *πολυπραγμοσύνης* studio abrepti rei ad se minime pertinenti non sine culpa immisceantur, *arg. l. 36. ff. de R. I.* non tam aut alteri aut sibi profuturi; quam prava consuetudine curiositatis in alienis. (e) Ut pecunias repetat, qui illas honore literarum cambialium soluit, quotidie in foro mercantili observari testatur *Anton. Gama Decis. Lusit. 19. D. Martae Digest. nouiss. Tom. 3. Tit. Epistola cap. 21.* Pariter hodierni campsores siue alterius rogati, siue suo instinctu cambia, frequentissime honoris ergo adimplent. Imo plures ad honorem subsidiarium eidem schedulae cambiali habendum non raro eodem tempore semet offerunt, quod ipse meminimus aliquoties

conci-

plerique ideo illis honorem ipsi habent, quia id ipso-
rum cedit emolumento. (i) Quod si quis vnum alterum ^{An lucrum}
ve luero etiam iniusto inhiare asserat, non admodum ^{iniustum?}
refragabor: (k) eam tamen captationem inter caussas

L 3

fre-

contigisse. (f) §. *praec. 8. prope finem §. 17. lit. A. D.* (g) ob manda-
arg. l. 3. §. 9. ff. d. N. G. quoties alias cum protestatione inaneum, amo-
rediturum esset cambium cognati, affinis, familiaris, vel eius, rem hono-
qui quondam magister fuit aut famulus, aut qui alias fidelis rati,
feruicia praestitit, maxime si paria in posterum praestiturus vi-
deatur.

(h) Sunt, inter quos pactum quasi mutuae defensionis in-
tercedat, quo ad suppetias amicorum cambiis ferendas ob-
stringuntur, nisi sciant, adesse alium hoc officio functorum. inane re-
Sunt, qui non aliam ob causam alteri absenti consultum cupiant, uertatur.
quam ne ipsi etiam ob arctiorem mutuae negotiationis ne-
xum famae aut crediti periculum incurrant, labefacta illius
fide, quam cambiis cum protestatione reuersis fident periclita-
turam. Sunt, qui protestatione interueniente cambialibus li-
teris satisfaciant, ex quibus ipsorum tabernae diuersis locis si-
tae vel socii latentes obstringuntur. (i) Sperant enim saepe emolu-
sic se facilius vicissim fruituros grato officio, si forte eodem mentum
aut simili in posterum ipsi opus habuerint. Saepius pecunias ex honore
ad eum locum, quo rediturae sunt literae honorarii adim. illi habito.
plementi indigae cambio cupiunt exponere, cogunturque Pro-
xenetae ministerium philanthropo redimere, ut inueniant i-
doneum datorem literarum cambialium, eo saepe, quem il-
le statuit, collybo seu Lagio. Tum vero, modo satis solu-
do esse sciant absentem, minime elabi patiuntur occasionem
& parcendi proxenetico, & nummos in altero loco recipien-
dos pretio, quod ipsi aequum arbitrantur, permutanti. Ut
plurimum ideo aurum operamque impendant, quia moribus
inter campsores receptis prouisionem, quam vocant, siue sa-
larium solui solitum luantur. §. *praec. 25. lit. F.* (k) Quae-
cun.

Testimoni-
um Ordin.
Camb.
Conclusio.

frequentationis referre nolim. (1) Fortius ipsa statuto-
rum cambialium loca, quibus huius negotii iura defini-
untur, eiusdem quoque crebrita em tueri existimo: (m)
Sed modus exercitationis Academicae seruandus est,
Quamobrem finio. Tu, Lector,

si quid nouisti rectius istis;

Candidus imperti: si non; his utere mecum.

Captatio
lucri iniulti
ex honora-
rio adim-
plemento.

ad causas
frequentiae
non perti-
net.

cunq; ex alienis negotiis obueniunt, domino restituere de-
bet; mandatarius l. 10. §. 2. 3. l. 20. ff. Mandat. & negotiorum
gestor. l. 8. §. 1. l. 13. ff. de N. G. Interim particulam e collybo
decerptam multi campfores, cum alterius causa cambium ce-
lebrant, contra ius & fas sibi tribuunt, si vera refert Peri Ne-
got. Part. 2. cap. 15. in fin. p. 44. qui antea neminem sibi tam im-
probum uideri scripserat Part. 1. cap. 32 in fin. p. 87. Forte y-
traque sententia in nimio peccat, illa duritie, haec lenitate.
Neque enim campforibus adeo quotidianum credi par est, bo-
nam fidem insuper habere, nec tamen improbabile uidetur,
eo interdum vnum alterumue abripi auri sacra fame. Res
exemplo illustrabitur, si ponas, Sempronium campforem Ger-
manum pecunias nomine Caii, mercatoris Belgae, erogatas
cambio sumere a Titio, ea conditione, vt Titius pro singulis
centum thaleris in Belgio reddendis ipsi numeret thaleros
centum & triginta cum dimidio monetae Teutonicae. Sem-
pronius cambium dirigit Caio, eidemque mentitur, triginta
saltem thaleros ex singulis centenis collybi nomine sibi pro-
missos esse ac solutos: reliquo centesimae semisse, quem Ca-
io pariter restituere tenebatur, eundem defraudat. (1) Con-
tendunt, qui volunt, fieri posse, vt spe lucri eiusmodi iniusti
homo cum aliorum iniuria diuitias corradsens ignorantium
cambiis praestet adimplementum, quod honoriis causa fieri
dicitur. Ego rationes quaero, cur id si eueniret accidat inter
mercatores, quos nefas puro sinistra suspitione immerentes o-
nerare arg. l. 18. §. 1. ff. d. Probat. l. 6. C. de dol. mal. & creden-
dum est, iure potius suo uti, quam furti consilium inire, vt alia
occasione loquitur Vlpianus l. 51 ff. pro Soc. (m) Pluina,
quae

quae de argumento meo agunt, loca ex ordinationibus carnibialibus cumulati §. *praec. 10. not E-L.* At illae breuitatem sat preesse solent sequi, nec controuersis de lana caprina decidendis immorantur. Sed possunt haec sufficere pro instituti ratione. Itaque cuncta Lectorum iudicio submitto. In quo ferendo eandem, qua ipse citra cuiusquam contumeliam vsus sum, sentiendi libertatem illis vicissim, vt par est, lubens permitto. Quodsi quibusdam haud displicere contingat meam qualemcunque opellam; habebō, de quo mihi gratuler. Sin nec argumenta mea aliis probentur, nec ipsi rationes mihi aduerias habeant, quibus ipse illa vinci existimem, sententiarum diuersitatem, vt gustuum, aequo animo ferendam cogitabo. Denique si, quod humanum puto, errasse conuincar; non modo cedam libens, sed & grauius agam ea, quae viros probos decet, ratione rectora monituris. Nunc,

Argumentum ex definitione ordd. cambb. Epilogus.

*ne me Gemensis scrinia Rotae.
expilasse putes, verbum non amplius addam.*

COROLLARIA.

I.

Qui ex matrimonio inuitis parentibus contracto ante illorum consensum postea subsecutum nascuntur, iure Iustiniano spurii manent.

II.

Distinctio seruitutum in rusticas & vrbanas nullum habet vsū,

III.

Mota actione confessoria vel negatoria, qui seruitutem

tem sibi deberi asserit, etiamsi illam quasi possideat, ius suum probare teneatur.

IV.

Nec alteri, qui praesumptione libertatis nititur, probationis onus imponendum est, licet terminos negationis transgressus adversarium vi, clam vel preclario possidere asseruerit.

V.

Testamenti factio non est iuris naturalis.

VI.

Instituta querela inofficiosi testamenti causa exheredationis ab herede siue reo semper probanda est.

VII.

Ad factum obligatus creditore invito non liberatur praestatione eius, quod interest.

VIII.

Beneficio diuisionis non creduntur renunciare, qui se specialiter in solidum obligant: samt und sonders, einer vor alle, und alle vor einen.

IX.

Actio legis Aquiliae & inter coniuges locum habet, & alios ob dolum condemnatos infamat.

X.

Possessio facti est, nec speciem iuris in re constituit.

EPITOME DISSERTATIONIS.

PRAEFATIO. §. 1. **AMBAGES cambialium Systematum**
 & Disputationum. §. 2. **METHODVS** huius dissertationis
 §. 3. **LITERAE CAMBIALES**, contradistinctae cambiariis
 & campforiis, quae? Requirit mentionem cambii. Earum
 diuisio. §. 4. Earum **ADIMPLEMENTVM**. Huius 1) *sy-*
nonyma honorare, luere, expedire, complere, praestare: 2)
species. Inchoatum, absolutum: duplex, simplex. §. 5.
 Adimplementum aliud *librum*: aliud **HONORIS CAUSSA**.
 Huius I) **DEFINITIO**. §. 6. II) **SYNONYMA**: honorare
 adimplementum supra protestum, cum protestatione, supra
 prot. honore literarum, qualificatum, cum modo, non inui-
 tatum. III) **DIVISIONES**. §. 7. III) **ORIGO** 1) *quoad*
causam impulsivam a necessitate & utilitate. §. 8. 2) *quoad*
medium, a natura. α) mandati; quo caret *trassatus*, *exactor*,
 alius quicumque: β) & negotiorum gestionis. §. 9. V)
OBSTACVLA prima ratione debitoris, negotiorum gestoris,
 mandatarii, exactoris. §. 10. VI) **PROGRESSVS** per ad-
 minicula & tentamina: **GENERALIS INTRODVCTIO** per
 mores & leges. §. 11. VII) **OBJECTVM**, *literae cambia-*
les quaecunque. An assignationes? Non *literae auiforiae*.
 §. 12. VIII) **PRAEVSPOSITVM**, *defectus adimplementi li-*
beri, ob *trassati* absentiam, decoctionem vel dissentium: an
 ob *auisii* penuriam? Sufficit adimplementum *partiale*. §. 13.
 VIII) **SUBIECTVM**, *personae* 1) *honoratae*: quo pertinent
 α) *Obligati* ex cambio, ut *mandator tractae*, *trassans*, *indof-*
fans, *trassatus*, *aualli scriptor*: Non prohibens, nec nudus *man-*
datarius, nec *mandator exactiois*. β) *Mandantes* quicum-
 que. §. 14. 2) *Honorantes*: *Trassatus*, nisi debeat, *exactor*,
tercius. *Trassans* aut *indoffans* ratione *solutionis*. Non, qui *libe-*
re *acceptauit*, aut *provisionem* *accepit*. §. 15. *Proedria* inter plu-
 res *intervenientes intuitu diuersorum* vel *eiusdem*, hosque vel *in-*
aequales vel *aequales*. §. 16. 3) *Adimplementum honorarium ac-*
quirentes, Quo pertinent *exactores volentes*, imo *inuiti quoad*

solutionem, non acceptationem regulariter. Iniuste dissentiens ipso honorasse videtur. §. 17. X.) **ADMINICULA** α) *mandatum* debitoris, β) *schedula* communitatis, γ) *seiscritatio* exactoris & honoraturi, δ) *Notarii mercatorii*, ϵ) *intimationes*. §. 18. XI) **TEMPVS** ratione 1) *oblationis*, 2) *praestationis*, cui locus est α) ad implemento libero deficiente, etiam sola acceptatione denegata, β) licet solutus sit, qui acceptare noluerat, γ) in termino & ante vel post eius lapsum. An postquam iam alius honoris causa acceptavit? §. 19. XII.) **MODVS** : 1) *intuitu creditorum* imitatur liberum, etiam quoad acceptationem, admissa tamen particulari. 2) *insuitu honorati* suscipitur vel α) libere aut supra protestum, vel β) supra protestum computi, vel γ) S. P. An cum obligatione eorum, qui causam habent ab honorato? Inferendum acceptationi, formula decora, addito nomine honorati, §. 20. XIII.) **SOLEMNIA** : nempe *protestatio* duplex, 1) *exactoris*. Eius ratio. Praecedens transmissio protesti non requiritur. Vtrum protestatio die solutionis repetenda? §. 21. 2) *honorantis*. De quo, aduersus quem, per quem, coram pro interponenda? Debet in instrumentum redigi, & a tertio quoque fieri, non in solutionis iterari. §. 22. **COMMUNIA** *utriusque* protestationis. Sunt coniungendae quocumque casu. Nisi in neglectum consentiant debitores, mandantes aut ratum habentes. §. 23. XIV.) **EFFECTVS** 1) *in liberatione* praestanda α) iis qui causam ab honorato habent, & β) ipsi honorato: quo usque adimplerum: salua post acceptationem obligatione pro solutione. §. 24. 2) *in producentis obligationibus* α) *mutuis*, & *simplicibus*. §. 25. Obligatio 1) *honorati*: qua tenetur honoranti eiusue cessionario, tanquam trassato, imo exactori. Ad quid? **Qua** actione? *Cambialiter*. §. 26. 2) *honorantis*, ergo α) honoratum, β) exactorem, γ) honorati auctores, δ) eiusdem successores, ϵ) alios adimpleturos. §. 27. 3) *exactoris* erga α) auctorem, β) & honorantem. §. 28. *aliorum*: α) acceptatoris simplicis, β) auctorum honorati, γ) fideiussorum. §. 29. XV.) **VSVS PRACTICVS** in raritate negotiorum gestorum. **Conclusio.**

☼) : (☼

ULB Halle
004 950 143

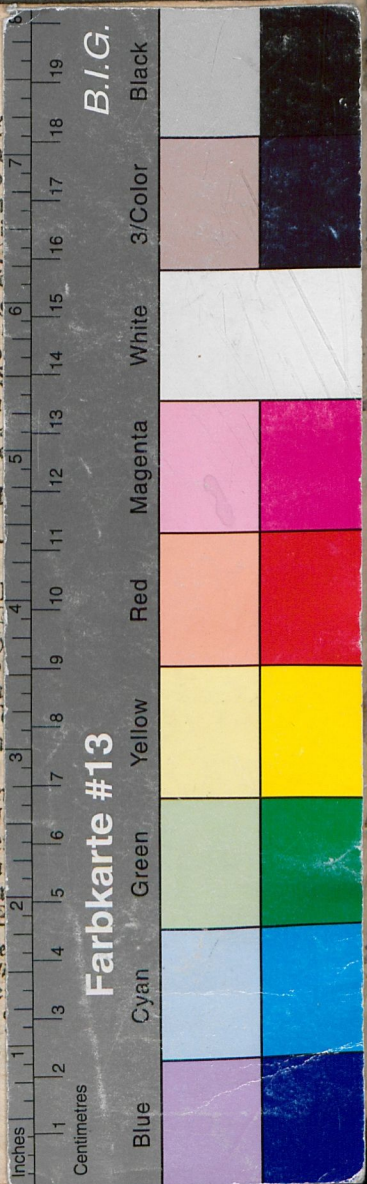
3

Pr. 22 num. 50. P. 2. 38

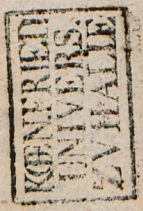
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIAE DOMVS PRVSSICAE
PRINCIPE SERENISSIMO, RELIQA,

DISSERTATIONEM IVRIDICAM INAVGVRALEM
DE

**IVRE ADIMPLEMENTI
LITERARVM CAMBIALIVM
HONORIS CAVSSA,**

Pr. 22.

Vom
**Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Briefe per honore,
IN ILLVSTRI FRIDERICIANA,**

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO, ICTO,
S. REG. MAI. PRVSS. CONSILIARIO INTIMO, ACADEMIÆ
DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO, FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI

D. XXIII, APRIL. MD CCKV.

HORIS MATVTINIS ET POMERIDIANIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

IOANNES CHRISTOPHORVS FRANCK
ARGENTORAT.

HALÆ MAGDEBVRGICAE.

Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ.